

CUPRINS

Cuvânt introductiv.....	2
Varianta I.....	5
Varianta II.....	20
Anexe Varianta II.....	73
Varianta III.....	120
Observații Varianta III.....	143

Abrevieri

Carta – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

CSJ - Consiliul Superior al Judecătorilor

CSP - Consiliul Superior al Procurorilor

CSM – Consiliul Superior al Magistraturii

INJ - Institutul Național al Judecătorilor

INM – Institutul Național al Magistraturii

INP - Institutul Național al Procurorilor

ÎCCJ – Înalta Curte de Casație și Justiție

MJ – Ministerul Justiției

SNG – Școala Națională de Grefieri

TUE - Tratatul privind Uniunea Europeană

TFUE - Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

STUDIU

privind revizuirea Constituției României în domeniul justiției

Cuvânt introductiv

Lucrarea de față a fost întocmită la solicitarea formulată de doamna prof.univ.dr. Mona Maria Pivniceru în cursul lunii martie 2013, în calitate pe care o deținea de ministru de justiție. Grupul de lucru a fost constituit din 2 judecători români de la Curtea de apel București, deținători ai titlului de doctor în drept și un judecător german, doctor în drept, expert de preaderare a României la Uniunea Europeană, în prezent expert pentru România al fundației germane pentru cooperare judiciară internațională, *I.R.Z. (Internationalen Rechtlichen Zusammenarbeit)*.

Studiul este fundamentat pe două mari categorii de certitudini.

Primo, certitudinea cu care societatea românească s-a confruntat în timp¹, cea a denaturării interpretative a Constituției în vigoare, inclusiv prin decizii ale Curții Constituționale, care a permis ca texte constituționale să fie deformate fundamental la nivelul consecințelor, prin interpretări tendențioase, scoase din context și necoroborate.

Secundo, certitudinea nevoii de a consacra și securiza la nivel constituțional valori, instituții și raporturi interinstituționale, care să le protejeze de eventuale demersuri legislative conjuncturale, pripite și interesate în sens negativ.

¹ Deturnarea prevederilor constituționale a fost remarcată și anterior revizuirii Constituției în anul 2003. Exemplul cel mai elocvent este cel oferit de Legea nr. 142/1997 de modificare a Legii nr.92/1992 de organizare judecătorească. Textul constituțional prevedea competența exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii de a decide asupra carierei profesionale a judecătorilor și procurorilor. Prin legea amintită s-a recunoscut competența Consiliului de a decide, **dar numai la propunerea sau recomandarea ministrului justiției**, golindu-se practic de conținut norma constituțională și transferând în fapt decizia către ministrul justiției. În lucrarea sa *Magistratura împotriva statului de drept*, autorul A. Pavelescu semnală justificat că „statul de drept a fost desființat printr-un artificiu lingvistic”.

Aceste două premise conceptuale vor fi concretizate în cuprinsul acestui **Studiu**, într-o primă etapă într-un set de principii constituționale detaliate argumentativ și transpuse, într-o a doua etapă, în conținutul concret al propunerii de text constituțional. Tradiția modului de redactare a Constituțiilor din România obligă la o exprimare sintetizată a textului, cu fraze și propoziții scurte și concise, dar consistent cuprinzătoare prin conținutul lor. Nevoia, din motivele arătate, a cuprinderii unor cât mai multe valori instituționale sub protecția normei constituționale și a reglementării neechivoce a raporturilor dintre acestea, va genera o exprimare mai detaliată a textului, oarecum nespecifică unei abordări constituționale, întâlnită mai degrabă la nivelul normării legale, dar care nu este inedită, exemplul cel mai la îndemână al unei norme constituționale detaliate fiind cel al Constituției din Germania².

Propunerile vizează cu precădere Capitolul 6 din Constituție, „Autoritatea judecătorească”, însă și acele instituții aflate în legătură directă cu derularea actului de justiție, organizarea și funcționarea sistemului judiciar.

Este de menționat, în același timp, că prezentul **Studiu** are în vedere acele reglementări internaționale și îndeosebi prevederile „Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene” (Titlul VI, art. 47 – 50, „*Justiția*”), din perspectiva normelor de drept „*nemijlocit aplicabile*”.

O strategie credibilă și proiectele profunde în domeniul justiției nu se pot realiza într-un an-doi și nici chiar în timpul unui ciclu electoral de 4 ani. Este nevoie de mult mai mult timp, iar această condiție nu poate fi respectată în România contemporană decât în condițiile în care principiile și instituțiile de bază, structura lor și raporturile dintre acestea ori în cadrul acestora sunt protejate, ca incidență temporală, o perioadă mai îndelungată. Acest deziderat nu poate fi atins decât prin includerea întregului mecanism în norma constituțională, într-o formă suficient de detaliată încât să nu permită apariția echivocului interpretativ ori modificări legislative din partea noilor guvernanți care să anuleze toate realizările

² A se vedea modul de redactare a întregii Constituții germane.

vechilor guvernanți, ori care să fie adoptate împotriva foștilor guvernanți, ori în folosul noilor guvernanți.

Iată de ce Constituția ce urmează a fi revizuită este datoare să arate cetățeanului o altă față conceptuală a entităților care concură la înfăptuirea justiției ca serviciu public, prin conținut și mod de redactare și să garanteze predictibilitatea sistemului de justiție cel puțin pe termen mediu. Plecând de la recente experiențe în materie, Constituția va trebui să fie competitivă și impenetrabilă nu doar din perspectiva interpretării sale cu bună credință, ci mai ales din perspectiva tentativelor de deturnare cu rea credință a literei și spiritului său.

Prezentul **Studiu** cuprinde *trei* variante de lucru, care însă au la bază principii comune: independența judecătorului și procurorului în activitatea profesională; exclusivitatea gestionării carierei profesionale a judecătorilor și procurorilor de către organisme profesionale în care să fie reprezentată și societatea civilă; principiul evoluției profesionale din treaptă în treaptă a judecătorilor și procurorilor; responsabilitatea judecătorilor și procurorilor; eliminarea oricăror forme de imixtiune politică din parcursul carierei profesionale a judecătorilor și procurorilor; departajarea expresă și totală(o variantă) sau în parte(o a doua variantă), a funcției de procuror de cea de judecător; eliminarea ca structură a Ministerului Public(în două dintre cele trei variante); renunțarea la instanțele militare; renunțarea la competența instanțelor și parchetelor în funcție de calitatea persoanei cercetate penal; bugetele instanțelor și parchetelor vor fi gestionate de Ministerul Justiției(în două dintre cele trei variante de lucru propuse) sau de către C.S.M. în cealaltă variantă.

Principiile de mai sus sunt reflectate în cadrul celor trei variante fie prin texte și formulări comune, fie prin abordări diferite ca formă și conținut al instituțiilor vizate.

VARIANTA I

Judecător dr. Dan LUPAȘCU

În esență, propunerile formulate vizează, în ordine:

1) consacrarea principiului respectării hotărârilor judecătorești;

2) instituirea de garanții suplimentare pentru exercitarea unor drepturi sau libertăți fundamentale (sens în care propunem: a) reformularea principiului liberului acces la justiție, prin înlocuirea sintagmei „*termen rezonabil*” cu sintagma „*termen optim și previzibil*”, precum și includerea cerințelor independenței și imparțialității instanței; b) prelungirea duratei maxime a reținerii la 72 de ore; c) impunerea condițiilor dispunerii măsurii arestării preventive doar de către instanța căreia i-ar reveni competența să judece respectiva cauză în fond și constituirea în complet colegial pentru soluționarea propunerii de arestare preventivă formulată în cursul urmăririi penale; d) dispunerea percheziției doar de către instanța căreia i-ar reveni competența să judece în fond respectiva cauză; protecția sporită a secretului corespondenței prin instituirea la nivelul legii fundamentale a condițiilor în care se poate dispune interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor; e) extinderea răspunderii patrimoniale a statului și în cazul pagubelor cauzate de funcționarea defectuoasă a administrării justiției; f) asigurarea magistraților pentru malpraxis; g) realizarea egalității în drepturi între cetățeni inclusiv sub aspectul jurisdicției competente, prin eliminarea competenței judecății în fond de către Înalta Curte de Casație și Justiție a deputaților, senatorilor, Președintelui României și membrilor Guvernului; h) eliminarea atribuției „Camerei sesizate” a Parlamentului de a revoca măsura reținerii sau cea a

percheziției luate față de un senator sau deputat în caz de infracțiune flagrantă);

3. Întărirea independenței justiției, consolidarea statutului magistratului și creșterea capacității instituționale a instituțiilor judiciare (sens în care propunem: a) atribuirea dreptului de inițiativă legislativă Consiliului Superior al Magistraturii; b) precizarea înfăptuirii justiției doar de către instanțele judecătorești; c) consacrarea constituțională a principiilor imparțialității și responsabilității judecătorilor și procurorilor; d) eliminarea oricăror imixtiuni ale factorului politic în cariera judecătorilor și procurorilor; e) gestionarea întregii cariere a magistratului de către Consiliul Superior al Magistraturii; f) precizarea limitelor compatibilității dintre funcția de judecător sau procuror și funcția didactică din învățământul superior; g) garantarea constituțională a statutului judecătorilor și procurorilor; h) transformarea Înaltei Curți de Casație și Justiție într-o veritabilă curte de casație și precizarea rolului constituțional al acesteia; i) reglementarea unitară, prin lege organică, a organizării și funcționării instanțelor judecătorești și parchetelor, precum și a statutului magistraților; j) extinderea sferei celor îndrituiți să exercite căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești; k) precizarea rolului constituțional al Ministerului Public; l) funcționarea poliției judiciare în subordinea parchetelor; m) statut identic al procurorilor cu cel al judecătorilor (independență, imparțialitate, responsabilitate, supunere numai legii); n) instituirea obligației Consiliului Superior al Magistraturii de a asigura și garanta independența judecătorilor și procurorilor; o) reducerea componenței Consiliului Superior al Magistraturii la 13 membri, din care 4 judecători și 4 procurori aleși în adunările generale ale magistraților de la toate palierele sistemului judiciar, 2 reprezentanți ai societății civile și 3 membri de drept; p) stabilirea componenței secției pentru judecători și a secției pentru procurori, prin includerea unui reprezentant al societății civile; q) partajarea atribuțiilor secțiilor *(abilitate să gestioneze exclusiv cariera judecătorilor și, respectiv,*

cariera procurorilor) de atribuțiile plenului (care urmează să se ocupe de chestiuni de interes comun privitoare la organizarea și funcționarea instanțelor și parchetelor); r) reducerea mandatului membrilor aleși la 4 ani; s) atribuirea funcției de președinte al Consiliului Superior al Magistraturii președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar a funcției de vicepreședinte al Consiliului Superior al Magistraturii procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție; ș) prevederea posibilității atacării în justiție, în condițiile legii, a hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii; t) gestionarea bugetului instanțelor și parchetelor de către Consiliul Superior al Magistraturii; ț) includerea în bugetul justiției a veniturilor provenite din taxele judiciare de timbru și timbru judiciar; u) fundamentarea constituțională a atribuțiilor stabilite prin lege în sarcina Consiliului Superior al Magistraturii; v) consacrarea ca organ constituțional, cu autonomie, a Inspecției Judiciare, formată din inspectori judiciari, judecători și procurori; x) stabilirea unicului titular al acțiunii disciplinare – Inspecția Judiciară;

4. implicarea reprezentantului autorității judecătorești – Consiliul Superior al Magistraturii – în procedura de numire a judecătorilor Curții Constituționale.

Propunerile de texte și motivarea succintă a acestora sunt următoarele, cu mențiunea că textul albastru este textul vechi menținut în noua formulare, iar textul roșu constituie propunerea de text nou.

I. Reformularea art. 1 alin. (5) astfel:

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor, precum și respectarea hotărârilor judecătorești sunt obligatorii.

MOTIVARE: Respectarea hotărârilor judecătorești este de esență statului de drept. Conferind valoare constituțională acestui principiu se

garantează în mod concret valori supreme precum demnitatea omului, drepturile și libertățile persoanelor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic.

Consacrarea constituțională a obligației de respectare a hotărârilor judecătorești derivă și din echilibrul puterilor în stat, fiind de natură să sublinieze responsabilitatea îndeplinirii justiției.

II. Reformularea art. 21 alin. (3) astfel:

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen optim și previzibil, de către o instanță independentă și imparțială.

MOTIVARE: În plan internațional, din anul 2004 este folosită sintagma „*termen optim și previzibil*”, receptată de altfel și în legislația internă (a se vedea, spre exemplu, noul Cod de procedură civilă).

III. Alin. (3) al art. 23 să aibă următoarea redactare:

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

MOTIVARE: Durata maximă actuală a reținerii (24 ore) forțează la grăbirea judecătii eventualei propuneri de arestare preventivă, fără studierea temeinică a dosarelor complexe și pregătirea corespunzătoare a apărării, inclusiv în timpul nopții ori în zilele de sâmbătă și duminică.

În acord cu textul constituțional modificat, Codul de procedură penală ar trebui să instituie obligația procurorului de a sesiza instanța cu eventuala propunere de arestare preventivă cu cel puțin 24 de ore înainte de expirarea reținerii.

IV. Alin. (4) al art. 23 să aibă următorul conținut:

(4) Arestarea preventivă se dispune de instanța de judecată competentă și numai în cursul procesului penal. În cursul urmăririi penale, propunerea de arestare preventivă se judecă de un complet colegial.

MOTIVARE: Privarea de libertate a unei persoane trebuie să fie o măsură excepțională, adoptată de instanța de judecată competentă să soluționeze în fond cauza respectivă, după o analiză temeinică a îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege. În faza de urmărire penală apreciem că măsura ar trebui luată doar de un complet colegial, dată fiind gravitatea acesteia.

V. Reformularea art. 27 alin. (3) astfel:

(3) Percheziția se dispune de instanța de judecată competentă și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege.

MOTIVARE: Dispunerea percheziției de către instanța căreia i-ar reveni competența judecării în fond constituie o garanție suplimentară a inviolabilității domiciliului.

VI. Introducerea a trei alineate noi la art. 28, cu următorul conținut:

(2) Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon ori prin alt mijloc electronic de comunicare, înregistrarea în mediul ambiental, localizarea sau urmărirea prin GPS ori prin alte mijloace electronice de supraveghere, înregistrarea de imagini, obținerea listei convorbirilor telefonice ori alte asemenea tehnici indicate în lege se dispune de instanța de judecată competentă și numai în cursul procesului penal.

(3) În caz de urgență, când întârzierea obținerii autorizării prevăzute la alin. (2) ar aduce grave prejudicii activității de urmărire penală, procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală poate dispune, în

condițiile legii, cu titlu provizoriu, prin ordonanță motivată, luarea uneia dintre aceste măsuri pe o perioadă de cel mult 48 de ore.

(4) În termen de 24 de ore de la expirarea termenului prevăzut la alin. (3) procurorul se adresează instanței competente care decide asupra măsurii dispuse de procuror.

MOTIVARE: În prezent autorizația se emite de către președintele instanței sau de judecătorul desemnat de acesta, iar nu de un complet de judecată desemnat aleatoriu, ceea ce poate crea suspiciuni asupra unei măsuri extrem de importante ce poate leza secretul corespondenței. Pe de altă parte, există o practică răspândită de autorizare a interceptărilor în faza actelor premergătoare, în pofida unei decizii a Curții Constituționale care, în considerente, impune cerința începerii urmăririi penale.

VII. Alin. (3) al art. 52 să aibă următoarea redactare:

(3) Pagubele cauzate prin erorile judiciare și cele care sunt consecința funcționării anormale a administrării justiției dau dreptul la despăgubire, care este în sarcina statului, în condițiile legii. Răspunderea patrimonială a statului pentru pagubele cauzate prin erorile judiciare nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență. Asigurarea de răspundere patrimonială a magistraților este obligatorie, în condițiile legii.

MOTIVARE: Este necesară lărgirea cadrului constituțional al răspunderii statului și la pagubele cauzate prin funcționarea anormală a justiției în ideea asigurării unor garanții suficiente realizării drepturilor și libertăților persoanelor. Pe de altă parte, asigurarea de răspundere patrimonială a magistraților este de natură să contribuie la creșterea responsabilității și consolidarea independenței acestora.

VIII. Eliminarea tezei finale de la art. 72 alin. (2) privitoare la competența Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca deputați și senatori.

MOTIVARE: Această propunere dă eficiență deplină principiului egalității în drepturi, consacrat de art. 16 din Constituție. Măsura ar urma să se aplice oricărei persoane, indiferent de funcția deținută. În acest mod, s-ar elimina și competența instanței supreme de a judeca în fond, creându-se premisele transformării acesteia într-o veritabilă curte de casație, aptă să-și îndeplinească rolul constituțional de asigurare a interpretării și aplicării unitare a legii.

IX. Eliminarea tezei finale de la art. 72 alin. (3) referitoare la posibilitatea „Camerei sesizate” de a revoca măsura reținerii sau cea a percheziției luate în caz de infracțiune flagrantă.

MOTIVARE: Revocarea unei măsuri luate în cursul unui proces penal trebuie să fie de competența instanței de judecată. Senatul și Camera Deputaților nu se pot amesteca în procedurile judiciare fără a aduce atingere principiilor separației și echilibrului puterilor în stat, precum și independenței justiției.

X. Completarea alin. (1) al art. 74 în sensul de a conferi drept de inițiativă legislativă și autorității judecătorești, reprezentată prin Consiliul Superior al Magistraturii. Teza I-a din alin. (1) al art. 74 va fi modificată astfel:

(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor, Consiliului Superior al Magistraturii sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot.

MOTIVARE: În mod frecvent, în procesul aplicării legii sunt puse în evidență imperfecțiuni legislative, care reclamă intervenții ale legiuitorului.

De lege lata, instanța supremă are atribuția de a identifica aceste cazuri în care este necesară inițierea adoptării unor reglementări noi, modificarea sau abrogarea celor existente, situații în care se adresează ministrului justiției, care apreciază dacă dă ori nu curs unor astfel de propuneri.

O adresare directă către puterea legislativă ar fi benefică procesului normativ.

XI. Eliminarea tezei I de la art. 96 alin. (4) care prevede competența Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca infracțiuni săvârșite de Președintele României.

MOTIVARE: Aceleași rațiuni ca și la pct. 8.

XII. Eliminarea tezei finale de la art. 109 alin. (2) care prevede competența Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca infracțiuni săvârșite de membrii Guvernului.

MOTIVARE: Aceeași motivare ca și la pct. 8.

XIII. Reformularea art. 124 alin. (1) astfel:

(1) Justiția se îndeplinește de către instanțele judecătorești în numele legii.

MOTIVARE: Precizarea este necesară pentru a înlătura orice dubiu privitor la organele care îndeplinesc justiția.

XIV. Alin. (3) al art. 124 să aibă următorul conținut:

(3) Judecătorii sunt independenți, imparțiali, responsabili și se supun numai legii.

MOTIVARE: Concomitent cu procesul de consolidare a statutului magistraților, trebuie întărită și responsabilitatea acestora, prin conferirea de valoare constituțională.

XV. Modificarea art. 125 alin. (2) astfel:

(2) Propunerea de numire în funcția de judecător, precum și promovarea, numirea în funcție de conducere, transferarea, detașarea, delegarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.

MOTIVARE: Toate componentele carierei judecătorilor trebuie să fie în competența Consiliului Superior al Magistraturii, pentru a elimina orice influențe ale factorului politic și a asigura independența acestora.

XVI. Reformularea art. 125 alin. (3) astfel:

(3) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice de execuție sau de conducere din învățământul superior.

MOTIVARE: Completarea este necesară pentru a înlătura practicile neuniforme în această materie.

XVII. Introducerea la art. 125 a unui alineat nou, alin. (4), cu următorul conținut:

(4) Statutul judecătorilor este garantat.

MOTIVARE: Garantarea prin Constituție a statutului judecătorilor este de natură să înlăture eventuale încercări ale legiuitorului ordinar de a modifica nejustificat elementele componente ale acestuia.

XVIII. Reformularea alin. (3) al art. 126 astfel:

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii, potrivit competenței sale.

MOTIVARE: Instanța supremă trebuie să se ocupe și de asigurarea interpretării și aplicării unitare a legii la nivel intern, nu numai prin raportare la celelalte instanțe judecătorești.

XIX. Reformularea alin. (4) al art. 126 astfel:

(4) Organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești, precum și statutul judecătorilor sunt reglementate prin lege organică.

MOTIVARE: Este necesară reglementarea unitară a organizării și funcționării instanțelor judecătorești, precum și a statutului judecătorilor printr-un act normativ cu caracter de lege organică (Codul organizării judiciare).

XX. Reformularea art. 129 după cum urmează:

Hotărârile judecătorești pot fi atacate, în condițiile legii.

MOTIVARE: Reglementarea constituțională actuală prevede posibilitatea atacării hotărârilor judecătorești doar de către părțile interesate și Ministerul Public, fără să acopere integral sfera celor îndrituiți să exercite căile de atac. Dispozițiile Codului de procedură penală se referă, spre exemplu, și la „persoane ale căror interese legitime au fost vătămăte”.

XXI. Modificarea art. 131 alin. (1) astfel:

(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății, apără legalitatea, precum și drepturile, interesele legitime și libertățile persoanelor.

MOTIVARE: Modificarea propusă subliniază rolul Ministerului Public în ceea ce privește legalitatea, care dă conținut ordinii publice. Pe de altă parte, extinde sfera de protecție și cu privire la interesele legitime (alături de drepturi și libertăți). În al treilea rând, „protecția” nu se limitează doar la „cetățeni”, ci are în vedere „persoane” (adică inclusiv „apatrizi” și „persoane juridice”).

XXII. Reformularea alin. (3) al art. 131 astfel:

(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, în condițiile legii. Poliția judiciară funcționează în subordinea parchetelor.

MOTIVARE: Trecerea poliției judiciare în subordinea parchetelor este de natură să eficientizeze activitatea de urmărire penală.

XXIII. Art. 132 să aibă următorul conținut:

(1) Procurorii sunt independenți, imparțiali, responsabili și se supun numai legii.

(2) Procurorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.

(3) Propunerea de numire în funcția de procuror, precum și promovarea, numirea în funcție de conducere, transferarea, detașarea, delegarea și sancționarea procurorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.

(4) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice de execuție sau de conducere din învățământul superior.

(5) Statutul procurorilor este garantat.

MOTIVARE: Identitatea de statut între judecători și procurori este de natură să sporească eficiența sistemului judiciar, în interesul justițiabilului.

Consolidarea statutului procurorului și eliminarea oricărei influențe politice în privința carierei acestuia sunt măsuri reclamate de practica actuală.

XXIV. Reformularea art. 133 alin. (1) astfel:

(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură și garantează independența judecătorilor și procurorilor.

MOTIVARE: Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să asigure independența judecătorilor și procurorilor, în interes general.

Pe de altă parte, aceeași instituție este garantul independenței magistraților.

XXV. Modificarea alin. (2) al art. 133, după cum urmează:

(2) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 13 membri, din care:

a) 4 sunt aleși în adunările generale ale judecătorilor de la judecătorii, tribunale și tribunale specializate, curți de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție;

b) 4 sunt aleși în adunările generale ale procurorilor de la parchetele care funcționează pe lângă instanțele prevăzute la lit. a);

c) 2 reprezentanți ai societății civile;

d) președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și ministrul justiției;

(3) Magistrații prevăzuți la lit. a) și b) sunt validați, iar reprezentanții societății civile sunt aleși de Senat.

(4) Judecătorii prevăzuți la lit. a), președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și un reprezentant al societății civile compun secția pentru judecători. La lucrările acestei secții participă, cu drept de vot, ministrul justiției. Secția pentru judecători hotărăște în ceea ce privește cariera judecătorilor.

(5) Procurorii prevăzuți la lit. b), procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și un reprezentant al societății civile compun secția pentru procurori. La lucrările acestei secții participă, cu drept de vot, ministrul justiției. Secția pentru procurori hotărăște în ceea ce privește cariera procurorilor.

(6) Aspectele comune privitoare la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești și parchetelor sunt de competența Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.

(7) Durata mandatului membrilor aleși ai Consiliului Superior al Magistraturii este de 4 ani.

(8) Consiliul Superior al Magistraturii este condus de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, ajutat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în calitate de vicepreședinte.

(9) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret și pot fi atacate în justiție, în condițiile legii.

(10) Consiliul Superior al Magistraturii gestionează bugetul instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă acestea, care include și veniturile provenite din taxele judiciare de timbru și timbrul judiciar.

MOTIVARE: Pentru funcționarea eficientă a Consiliului Superior al Magistraturii se impune, în primul rând, reducerea numărului membrilor săi. Sunt păstrate cele 3 categorii (magistrați aleși, reprezentanți ai societății civile și membri de drept), fiind redus numărul magistraților la minimul necesar, corespunzător palierelor actuale ale sistemului judiciar. Conducerea Consiliului Superior al Magistraturii de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție (reprezentantul puterii judecătorești), secondat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este de natură să întărească autoritatea judecătorească, în interes general. Partea finală de la alin. (9) răspunde cerinței accesului liber la justiție.

Independența instanțelor și parchetelor presupune și independență materială, sens în care se impune gestionarea bugetelor instanțelor și parchetelor de către Consiliul Superior al Magistraturii. În mod firesc, veniturile provenite din taxele judiciare de timbru și timbrul judiciar trebuie incluse în acest buget.

XXVI. Eliminarea tezei finale de la alin. (2), precum și a alin. (3) de la art. 134.

MOTIVARE: Pentru punerea în acord cu reglementarea propusă la art. 133.

XXVII. Reformularea alin. (4) al art. 134 astfel:

(4) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin lege, în realizarea rolului său constituțional.

MOTIVARE: Constituția nu poate epuiza inventarul atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii. Aceste atribuții trebuie limitate strict doar la rolul său constituțional, eliminându-se orice alte atribuții (ca, de

exemplu, cele în materia magistraților asistenți, personalului auxiliar de specialitate ori altor categorii de personal).

XXVIII. Introducerea Secțiunii a 4-a la Capitolul VI, cu titlul „Inspekția Judiciară”.

XXIX. Introducerea art. 134¹ cu următorul conținut:

(1) Inspekția Judiciară este formată din inspektori judiciari, judecători sau procurori, numiți în condițiile legii, pentru un mandat de 6 ani.

(2) Inspekția Judiciară este formată din Departamentul pentru judecători și Departamentul pentru procurori.

(3) Inspekția judiciară este condusă de un inspector șef, judecător, ajutat de 2 adjuncți.

(4) Inspekția Judiciară exercită acțiunea disciplinară în cazul judecătorilor și procurorilor.

MOTIVARE: Pentru asigurarea autonomiei Inspekției Judiciare este necesară reglementarea sa distinctă, ca o componentă a autorității judecătorești.

XXX. Reformularea art. 142 alin. (3) privitor la componența Curții Constituționale astfel:

(3) Trei sunt numiți de Parlamentul României, trei de Președintele României și Guvern, iar trei de Consiliul Superior al Magistraturii.

MOTIVARE: Modificarea propusă este menită să satisfacă exigențele impuse de separația și echilibrul puterilor în stat.

VARIANTA NR. II

Judecător dr. Ion Popa

Din punct de vedere al structurii sale **Varianta nr. II** a **Studiului** cuprinde o *primă parte* expozitiv-argumentativă în care sunt formulate propunerile de modificare a textelor constituționale în vigoare, însoțite de considerentele ce ar trebui să convingă asupra adoptării modificărilor propuse. Această *primă parte* la rândul său este abordată pentru o mai eficientă și facilă analiză, în funcție de domeniul vizat, respectiv cel al organizării judiciare, al statutului judecătorilor și procurorilor și cel privind principiile ce guvernează activitatea de judecată ori de urmărire penală. Tot pentru o mai deplină familiarizare cu subiectul propus dezbaterii am atașat **Studiului** – varianta II și o serie de Anexe, care detaliază asupra temelor analizate, Anexe ce constituie de fapt extrase din lucrări și articole de specialitate publicate în timp de autorii **Studiului** în cadrul unor prestigioase reviste de drept și care prezintă avantajul nu doar al detalierii unor subiecte, ci și al eliminării oricărei suspiciuni că propunerile de față ar avea un caracter conjunctural sau partizan, sau că ar fi construite „pe genunchi”.

Într-o *a doua parte*, sunt formulate propunerile de text constituțional, în raport de considerentele primei părți a **Variantei nr.II**, însoțite pe alocuri de explicații suplimentare acolo unde acestea se impuneau.

Sintetic, **Varianta nr. II** susține, diferit de celelalte Variante, departajarea netă și totală a funcției de judecător față de cea de procuror, prin: admiterea separată în profesie, gestionarea separată a carierei profesionale prin reorganizarea actualului C.S.M. în două Consilii Superioare, unul pentru judecători și unul pentru

procurori, reorganizarea I.N.M. în două Institute și a Inspecției judiciare în două alte entități pentru judecători și pentru procurori. Este foarte important de precizat că noile structuri propuse nu numai că nu presupun costuri suplimentare, ci dimpotrivă presupun consistente economii bugetare și de resurse umane și o necesară eficiență instituțională specializată.

Din punct de vedere terminologic, textele propuse sunt pe alocuri foarte detaliate, din motivele expuse deja în supra. O eventuală respingere a lor în norma constituțională nu trebuie să echivaleze însă cu negarea rolului și consistenței lor. Întregul **Studiu** este conceput pe baza unor principii ce se impune a fi avute în vedere și continuate și la momentul adoptării legislației subsecvente adoptării normei constituționale și de aceea normele ce nu pot fi reținute constituțional pentru că eventual sunt excesiv de detaliate, vor fi avute în vedere în norma legală subsecventă celei constituționale, aspect valabil de altfel pentru toate cele trei Variante de lucru.

I. Obiective privind organizarea judiciară, reorganizarea C.S.M. și a Ministerului Public.

1. Regândirea bazelor de organizare și funcționare a C.S.M. sub două aspecte: funcționarea a două Consilii distincte, un Consiliu al judecătorilor și un Consiliu al procurorilor³ și respectiv reducerea competenței acestor Consilii numai la gestionarea carierei judecătorilor și procurorilor, ca garanție a independenței activității celor două categorii profesionale

1.1. Argumente

1.1.1. Experiența activității în cadrul C.S.M. începând cu anul 2005 a scos în evidență incapacitatea membrilor C.S.M. procurori de a acționa în considerația doar a calității lor de membri ai Consiliului, ca reprezentanți ai tuturor

³În același context al revizuirii constituționale, o propunere similară a fost formulată și de către prof. Viorel Ciobanu și publicată pe site-ul *juridice.ro* din 7.03.2013, reputatul om de drept reluând propunerea cu argumente suplimentare pe același site, la data de 8.04.2013.

magistraților și implicit tendința lor de a se exprima *în bloc*, în baza unui greșit înțeles sentiment de solidaritate de breaslă, generată sau favorizată la rândul ei de o dependență profesională ierarhică. Plecând de la această realitate am constatat că în numeroase cazuri în care s-au discutat probleme ce vizau exclusiv cariera judecătorilor, de exemplu promovarea la Î.C.C.J., votul în bloc și direcționat al membrilor procurori a avut rol decisiv, creînd acel sentiment foarte concret pentru un judecător, că un segment esențial al împlinirii sale profesionale depinde nu de colegi ai săi independenți, judecători, ci de un grup compact de membri procurori, aflați permanent sub influența decisivă a procurorului general, numit și revocat din funcție pe filieră eminamente politică. S-a creat astfel o psihoză profesională în rândul candidaților la promovarea la Î.C.C.J., că drumul succesului trece inevitabil prin votul grupat al membrilor procurori, ajungându-se practic la credința că la instanța supremă nu pot accede, ca regulă de bază, decât candidați agreeți de conducerea Ministerului Public, situație care vădit nu mai poate fi acceptată.

De aceea adoptarea acestui sistem dual ar elimina principial și organizațional orice suspiciune de influențare a carierei judecătorului de votul direct al unui grup cu comandă ori influență unică. Este un prim avantaj.

1.1.2. Existența a două centre distincte de gestionare a resurselor umane și a carierei profesionale ar clarifica și necesara separare a funcției de judecător de cea de procuror. Experiența decizională de la nivelul C.S.M. din ultimii ani a dovedit că acceptarea la nivel normativ a trecerii uzuale din funcția de procuror în cea de judecător a generat anomalii de credibilitate față de procurorul devenit judecător, cu precădere în cauzele penale aflate chiar și pe rolul instanței supreme, acolo unde apartenența anterioară la sistemul parchetelor a celui chemat să judece a afectat grav instituția aparenței imparțialității judecătorului cauzei. Nu este de neglijat deloc sentimentul de frustrare al judecătorilor de carieră care, în concurență cu un procuror care nu a pronunțat niciodată o hotărâre judecătorească, se văd devansați de acesta din urmă în procesul promovării la Î.C.C.J., prin votul partizan al grupului de procurori din Consiliu. Deși înrudite, cele două profesii, judecător și procuror, au specificul lor anume, fiecare în parte presupunând o anumită

specializare în timp, nu doar profesională ci și psihologică și de aceea se impune a fi constituțional departajate. Sistemul dual propus asigură un atare deziderat. Este un al doilea avantaj.

1.1.3. Sistemul dual propus ar scoate în evidență anomalia existenței instituționale a structurii Ministerului Public și ar crea premisele transformării acesteia într-o structură transparentă decizional, sub forma Consiliului procurorilor și care, cum arătam, să gestioneze exclusiv și limitativ cariera acestei categorii profesionale, ca garanție a independenței procurorului în activitatea sa profesională.

Autoritatea judecătorească presupune două mari domenii de acțiune și organizare: instanțele de judecată pe de o parte și parchetele de pe lângă acestea pe de altă parte. Instanțele de judecată sunt reglementate pe grade de jurisdicție – judecătoria, tribunale, curți de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție -, iar parchetele urmează aceeași modalitate de organizare, cu o singură excepție, Ministerul Public, a cărui existență nu poate fi justificată organizațional în cadrul sistemului judecătoresc, neavând necesarul corespondent în ierarhia instanțelor de judecată. Constatăm iată, că Ministerul Public ca structură instituțională și organizațională excede principiului simetriei funcționale a tandemului instanțe – parchete, fiind conceput și funcționând în prezent ca o suprastructură în sistemul parchetelor, care în actuala configurație a sistemelor de drept europene nu își mai găsește locul și justificarea instituțională, în general și în niciun caz în cadrul reglementării constituționale a autorității judecătorești.

Este un prim aspect.

Un al doilea aspect ce a fost remarcat în perioada recentă a fost lipsa aproape totală de transparență a deciziilor adoptate la nivelul Ministerului Public în legătură cu traiectoria profesională a procurorilor, în condițiile în care prin lege, procurorul general a dobândit competența de a delega procurori, inclusiv în funcții de conducere, ori de a-i „promova” discreționar pe calea unor prevederi defectuoase ale Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. Ordinele semnate de procurorul general au ieșit din sfera de competență, chiar și informală a C.S.M.,

nu au fost publicate, nu au putut fi cenzurate și au intrat chiar în conflict cu hotărâri ale C.S.M. ce vizau aspecte de carieră profesională a procurorilor, pe care le-au ignorat pur și simplu⁴.

Un al treilea aspect în legătură cu Ministerul Public este că, necontestat, acesta există ca structură instituțională, funcționează într-o formă organizațională similară unui minister, cu direcții, servicii, birouri și este încadrat cu personal specializat în diversele domenii administrative specifice unui minister (resurse umane, economic, legislație, contencios, etc.). Existența unei atari structuri, experiența acumulată în timp a celor ce își desfășoară activitatea în cadrul Ministerului Public, la nivel individual dar și de microstructuri specializate sunt argumente care pledează împotriva unei soluții neoportune de desființare pur și simplu a instituției. Coroborând argumentele de mai sus, constatăm că aproape natural, fără eforturi financiare, logistice, de resurse umane, Ministerul Public poate fi regândit într-o nouă formă de funcționare, cu ajustările inerente, sub forma unui Consiliu Superior al Procurorilor, organism independent, transparent, garant al independenței procurorului în activitatea sa profesională prin exclusivitatea de competență a gestionării carierei profesionale a procurorului. Este un al treilea avantaj. Mai trebuie precizat că, similar instanțelor de judecată, prin dispariția ca instituție cu personalitate juridică a Ministerului Public și limitarea competențelor noii instituții, Consiliul Superior al Procurorilor, la gestionarea carierei procurorilor, bugetul parchetelor va fi administrat de Ministerul Justiției.

1.1.4. Este notorie disputa prezentă între avocați și procurori în legătură cu locul procurorului în sala de ședințe, în sensul unor solicitări tot mai consistente din partea avocaților de a se asigura de către judecător acea necesară egalitate de tratament în cadrul procesului, în sensul ca procurorul să coboare de pe piedestalul pe care este situat acum în sala de judecată, alături de avocat, la bara de pledoarie. Cererea este justificată, iar unele instanțe au și pus-o în practică. Ceea ce trebuie reținut, din perspectiva temei analizate aici, este că în pofida aparenței generată de situarea la același nivel în sala de judecată și de accesul comun în sală al

⁴ A se vedea în detaliu în acest sens [Anexa nr.1](#)

judecătorului cauzei și al procurorului și care sugerează o poziționare comună a celor doi față de litigiul dedus judecății, judecătorul ca instituție se detașează atât de poziția avocatului cât și de cea a procurorului, în egală măsură. Așa fiind, de ce judecătorul nu se poate disocia inclusiv în gestionarea carierei sale profesionale de procuror pentru a asigura atât de necesara aparență de imparțialitate, sau dimpotrivă, dacă nu este nicio problemă în asocierea dintre judecător și procuror la nivelul unui C.S.M., de ce nu ar putea fi cooptați și avocații într-o atare formă de asociere? Credem că acesta constituie un alt argument de organizare separată a celor două Consilii, ca formă suplimentară de garantare a egalității în fața legii a tuturor persoanelor, private sau publice, apărate de avocat sau de procuror și de eliminare a oricărei suspiciuni că afinitatea colegială între judecător și procuror ar fi mai accentuată în raport cu cea dintre judecător și avocat, tocmai datorită existenței unor structuri comune de analiză și decizie, cum este astăzi C.S.M.

1.2. Consiliul Superior al Judecătorilor

Va fi o instituție ce va funcționa principal asemănător actualului C.S.M. cu următoarele distincții

- reducerea competențelor doar la gestionarea carierei judecătorilor

Este și necesar dar și suficient ca viitorul Consiliu să se limiteze la a asigura independența judecătorului prin gestionarea carierei profesionale a acestuia, protejându-l astfel de orice formă de influență ori de îndatorare față de terțe persoane ori grupuri de interese, de decizie politică de regulă dar și de altă natură (potenți locali, economici, media, organizații aparent cu preocupări civice, etc.). Extinderea competențelor Consiliului și la alte domenii, după modelul actualului C.S.M. ar genera, așa cum s-a dovedit prin practica și rezultatele actualului Consiliu, o birocrație excesivă, un aparat de lucru împovărat, costuri mărite neacoperite de rezultatele așteptate, o implicare a instituției în probleme nespecifice menirii sale, inclusiv de natură politică, etc. Limitarea de care vorbim aici atrage previzibil și o serie de alte consecințe benefice administrativ și

financiar, ce vor putea fi impuse într-o a doua etapă, ulterior adoptării normei constituționale, prin norme legale specifice, amintind : degrevarea C.S.M. de atribuțiile privind Școala Națională de Grefieri. Competențele acestora se vor distribui prin descentralizare către curțile de apel, iar cele de importanță națională(câte vor mai rămâne), vor fi păstrate în competența Școlii Naționale de Grefieri, regândită însă ca o structură în subordinea M.J.; degrevarea C.S.M. de atribuțiile privind magistrații asistenți de la Î.C.C.J., de care se va ocupa chiar Î.C.C.J.; regândirea în sensul descentralizării activității de practică și pregătire curentă a auditorilor de justiție de la I.N.M.; reducerea consistentă a aparatului administrativ al C.S.M., I.N.M. și S.N.G., în principal prin încetarea detașărilor de la instanțe și parchete și revenirea celor detașați la unitățile lor, consecință firească a reducerii competenței; reducerea costurilor de întreținere cu membrii C.S.M. și cu formatorii I.N.M.; eliminarea Secțiilor din structura C.S.M. și implicit a tuturor procedurilor împovărătoare legate de existența acestora; simplificarea și eficientizarea ședințelor de lucru ale C.S.M., care va funcționa doar în Plen, etc.

- reducerea numărului de membri de la 19 în prezent la 11

Este o consecință directă a reducerii competenței instituționale la domeniul gestionării carierei judecătorilor și a înființării a două Consilii cu existență de sine stătătoare, pentru judecători respectiv procurori.

- premisa unei majorități decizionale profesionale va fi asigurată prin alegerea în Consiliu a unui număr de 6 judecători de la nivelul curților de apel⁵.

Prevederea nu este întâmplătoare și nici nu se bazează pe considerente de partizanat profesional. Într-o primă abordare, este notoriu că cea mai avizată decizie de numire în funcție a unor profesioniști într-un domeniu, oricare ar fi acela, aparține tocmai profesioniștilor acelui domeniu, în cazul de față judecătorilor. Într-o a doua abordare, singurii membri ai Consiliului a căror independență decizională nu poate fi discutată și ne referim aici la premisele instituționale, nu la opțiuni individuale conjuncturale, sunt tot judecătorii. Așa

⁵ În perspectiva înființării unui număr de 8 regiuni ca forme de organizare administrativ-teritorială și, în funcție de aceasta, a probabilei reorganizări și a curților de apel într-un număr similar, 8, nu există niciun impediment ca din Consiliu să facă parte câte un reprezentant de la fiecare dintre cele 8 curți, numărul total al membrilor fiind în acest caz de 13.

fiind, credem că este firesc ca la nivel teoretic, matematic, acestei categorii să i se recunoască dreptul decizional majoritar în cadrul Consiliului, în raport cu ceilalți membri aparținând, cum vom arăta, societății civile ori cu membrii de drept.

De altfel, o opțiune în acest domeniu va fi influențată de preferabilitatea uneia din cele două ipoteze majore de lucru lansate în spațiul public de dezbatere. O primă ipoteză acordă preferabilitate unui Consiliu cu o majoritate larg reprezentativă, compus din reprezentanți ai societății civile, ai mediului universitar superior juridic, ai barourilor de avocați. Este teza conform căreia prin numărul mai mare al reprezentanților nejudicătorești din Consiliu să fie evitat pericolul corporatismului breslei judecătorilor, să fie evitat riscul derapajelor de discreționarism decizional al instituției și să fie asigurat un control al instituției din partea cetății, în spiritul unui necesar și indispensabil echilibru al puterilor în Stat. Aparent această teză care urmărește primordial asigurarea deciziei din Consiliu în zona societății civile ar putea avea consecințe pozitive. Efectele sale reale sunt însă cu totul opuse nobilelor intenții de democratizare a deciziei privind cariera judecătorilor. Nu credem că poate fi contestat că, indiferent de izvorul din care provine, un membru al societății civile ajunge să devină membru al Consiliului printr-un vot exprimat de o entitate politică și că, fie că recunoaștem sau nu, va exista suspiciunea permanentă, existentă ca exemplu grăitor la Curtea Constituțională, că acel membru va fi purtătorul de mesaj și interese al celor ce l-au votat. În cazul avocaților, acestei suspiciuni de partizanat i se adaugă și un mare deficit de compatibilitate, având în vedere că respectivul avocat sau casa de avocatură din care face parte, își susțin interesele lor și ale clienților în sala de judecată, în fața unor judecători ai cauzei conștienți că avocatul din fața lor le poate influența cariera profesională în bine sau în rău, prin votul din cadrul Consiliului. Aceleași considerente sunt valabile și în ceea ce îi privește pe profesorii universitari din învățământul superior juridic și care în bună măsură practică și profesia de avocat, la nivel de pledant ori de consultanță.

Cea de a doua teză dezbătută în spațiul public pe tema componenței Consiliului este cea care urmărește nu o majoritate decizională, ci o *transparență*

decizională la nivelul forului profesional al judecătorilor. Această teză permite o participare activă prin vot a societății civile la deciziile Consiliului, permite identificarea și mediatizarea oricăror derapaje atitudinale și de decizie la nivelul Consiliului, un dialog permanent cu mediul judecătoresc, susținerea sau combaterea propunerilor formulate în Consiliu, etc. Considerăm că această a doua teză îmbină eficient atât nevoia unei decizii profesioniste și garantat independente prin votul matematic majoritar al judecătorilor membri ai Consiliului, dar și indispensabila transparență decizională și controlul activ al cetății asupra activității curente și decizionale a unei instituții aparținând autorității judecătorești.

Nici mențiunea ca judecătorii aleși în Consiliu să fie aleși doar dintre acei judecători ce activează la curțile de apel nu este întâmplătoare, ci se bazează pe prezumata experiență a lor nu doar profesională, ci și de parcurs concurențial al dobândirii gradului de judecător de curte de apel, aspect cu atât mai relevant dacă este privit prin prisma competențelor Consiliului, limitate la problematica gestionării carierei profesionale. În acest context prezența judecătorilor de grade inferioare nu se justifică, nu doar prin lipsa lor de experiență ci și prin incompatibilitatea profesională care i-ar împiedica să aprecieze de la nivelul gradului lor profesional asupra unui grad superior. Judecătorii Î.C.C.J. sunt reprezentați de președintele instanței supreme sau persoana desemnată de acesta.

- *membrii de drept ai Consiliului* vor fi președintele Î.C.C.J. și ministrul justiției, *sau înlocuitorii desemnați ai acestora*, cu plenitudine de competență. Sintagma „*înlocuitorii desemnați ai acestora*” este justificată de dezbaterile recente din spațiul public în legătură cu dreptul ***prim adjunctului*** procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de a participa prin vot la lucrările de plen și secție ale Consiliului Superior al Magistraturii, cunoscut fiind faptul că membru de drept al Consiliului este ***procurorul general*** al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Menținerea sau nu a acestei prevederi va depinde de ipoteza de lucru preferată. Dacă se apreciază ca utilă substituirea unui membru de drept, se va utiliza sintagma amintită, dacă nu, se

va menționa expres acest lucru și anume că funcția de membru are caracter intuitu personae⁶.

- *societatea civilă va fi reprezentată de trei membri*, cu unul mai mult decât în vechea reglementare, cu plenitudine de competență. Pentru a asigura o plenitudine reprezentativă a cetății, aceștia vor fi desemnați, câte unul, de către celelalte autorități statale, respectiv guvern, parlament și președinție.

- *activitate nepermanentă*, cu excepția președintelui și a vicepreședintelui. Volumul previzibil redus de activitate, raportat la noile competențe ale Consiliului, reducerea aparatului administrativ și activitatea doar în plen, prin dispariția secțiilor presupun că îndeplinirea atribuțiilor instituției se poate realiza și printr-o activitate nepermanentă a membrilor Consiliului. Excepția de la regula amintită o constituie activitatea președintelui și a vicepreședintelui, care vor asigura conducerea executivă a Consiliului. Președintele va fi ales anual dintre cei 6 judecători ai curților de apel, cu posibilitatea reînnoirii mandatului. Vicepreședintele va fi ales anual dintre cei 6 judecători ai curților de apel și dintre reprezentanții societății civile, cu posibilitatea reînnoirii mandatului, asigurându-se astfel o premisă suplimentară de transparență și colaborare decizională între judecători și societatea civilă și la nivelul conducerii executive a instituției. Reînnoirea mandatului este justificată per a contrario. De ce nu, în condițiile în care rezultatele sunt foarte bune, iar membrii sunt de acord?

- *vot deschis*

Votul secret în activitatea Consiliului a fost introdus prin legea de revizuire a Constituției în anul 2003 și credem că a fost o decizie înțeleaptă în acel context pentru că până la momentul adoptării Legilor reformei judiciare în anul 2004, atotputernicul sistemului judiciar, cel cu drepturi depline asupra carierei magistraților, inclusiv a membrilor Consiliului, era ministrul justiției, personaj care avea și exclusivitatea formulării propunerilor pe baza cărora trebuiau să lucreze și să decidă membrii C.S.M. În fața dependenței totale față de ministru este evident și se pare că și pentru revizuentul constituțional a fost la fel de evident că decizia cu

⁶ A se vedea detalii și argumente în acest sens în [Anexa nr. 2](#).

vot la vedere a membrilor C.S.M. putea fi ușor viciată prin prisma unor prezumtive sentimente omenești de teamă, obediență, interes, etc. mai ales în condițiile în care toate ședințele Consiliului erau conduse de ministru, care putea ușor constata cine i-a respins vreo propunere ori recomandare. Aceasta este poate explicația pentru care în acea perioadă doar cu totul accidental se înregistra vreo hotărâre de respingere din partea plenului față de propunerile ministrului, dar și explicația pentru care revizuentul constituțional a simțit nevoia să-l protejeze pe membrul C.S.M. oferindu-i anonimatul votului secret. Condițiile anului 2003 s-au modificat însă radical, iar plenitudinea de competență cu privire la cariera magistraților a fost transferată chiar la decident, Consiliul Superior al Magistraturii. Așa fiind, temeiurile protective ale votului secret nu-și mai găsesc aplicare devenind în prezent anacronice în raport de transparența decizională a instituției și chiar jignitoare pentru membrii Consiliului, care ar putea fi ușor bănuți de neresponsabilitate în luarea deciziilor. În baza considerentelor expuse, propunerea noastră este de înlăturare a secretului votului din activitatea membrilor C.S.M.⁷ Toți cei interesați de activitatea instituției au dreptul să cunoască poziția membrilor în raport cu chestiuni punctuale, de concepție ori strategie, poziție exprimată deschis, public și nu la adăpostul unui foarte convenabil vot secret, care de multe ori în activitatea curentă a fost contrar opiniilor exprimate public chiar în ședințele urmate de vot⁸. Va trebui să acceptăm toți că atât timp cât membrii Consiliului se vor putea ascunde constituțional în spatele secretului votului, cât timp nu vor putea fi neapărat responsabilizați, dar cel puțin evaluați prin prisma opțiunilor lor de speță sau strategie, nu vom putea nici pretinde o reformă a instituției și nici dramul de încredere cuvenit acesteia.

- reducerea mandatului membrilor la 3 ani, fără posibilitatea reînnoirii

⁷ Acest punct de vedere a fost promovat și de către unii candidați la funcția de membru C.S.M., în cadrul proiectelor prezentate de aceștia în parcursul electoral din anul 2010.

⁸ Antologic a rămas votul prin care membrii trebuiau să decidă asupra promovării unui secretar de stat din Ministerul Justiției la Înalta Curte de Casație și Justiție. În ședința publică de dezbateri, la care am fost prezent, 9 din cei 14 membri prezenți au elogiât activitatea doamnei secretar de stat, iar ceilalți aprobau prin gesturi elogiile. După numărarea voturilor s-a constatat că doar unul din cei 14 membri votase în favoarea promovării, ceilalți votând împotriva.

Dezavantajele unui mandat de 6 ani sunt evidente pe două mari direcții: *primo*, magistrații uită că sunt magistrați și că totuși trebuie să-și facă meseria de judecător ori procuror și *secundo*, tentația și tendința de transformare a instituției într-o feudă proprie sunt cu atât mai evidente și accentuate cu cât mandatul este mai mare ca durată. Apreciem că reducerea mandatului de la șase ani la trei ani, fără posibilitatea reînnoirii, este optimă din toate punctele de vedere: familiarizarea cât mai multor magistrați cu problemele de gestionare a sistemului și a carierei profesionale, cu dificultățile, neîmplinirile dar și satisfacțiile muncii administrativ organizatorice la nivel sistemic, eliminarea suspiciunilor decizionale din activitatea curentă a Consiliului, a premiselor de formare a „bisericuțelor” ori a celor de pactizare cu politicul decizional, a tendințelor de obediență sau a sentimentului de teamă, etc. De altfel, procedându-se în acest mod nu s-ar produce nicidecum vreo mare breșă de concepție ori cine știe ce revoluție de gândire sau de abordare în materie, pentru simplul motiv că prin documente europene notorii s-a arătat neechivoc că *„este important ca judecătorii care statuează în Consiliul Justiției să nu fie prea mult timp ținuti departe de profesia lor pentru a păstra legătura cu practica jurisdicțională pe cât posibil”*, iar *„mandatele care cer ca membrii Consiliului Justiției să se consacre în exclusivitate acestor sarcini ar trebui să fie limitate ca număr și durată”*⁹.

- *în activitatea lor membrii Consiliului reprezintă interesele justiției și ale tuturor cetățenilor pentru independența și buna funcționare a sistemului. Aceasta deosebește Consiliul în mod clar de o asociație profesională, al cărui obiectiv – legitim – este înainte de toate promovarea intereselor profesionale ale membrilor săi.*

- *revocarea membrilor aleși ai Consiliului se va dispune dacă în exercitarea funcției lor de membri ai Consiliului încalcă în mod grav obligațiile ce le revin în această calitate, numai prin hotărâre a Î.C.C.J., consecință a unei proceduri disciplinare de competența Inspecției judiciare, excluzându-se astfel revocarea prin*

⁹ A se vedea pct. 34 al Avizului nr.10/2007 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni.

votul adunărilor generale ale judecătorilor/procurorilor. Propunerea se justifică prin durata oricum mare în timp a unor proceduri „populare” de revocare, ineficiente în raport cu durata redusă a mandatului, dar și prin principiul, amintit mai sus, că membrii Consiliului nu apără interesele, poate egoiste uneori, ale magistraților care i-au votat și care ar putea fi nemulțumiți din acest motiv, ci reprezintă interesele justiției ca serviciu public și interesul cetățeanului de a avea garanția unui sistem de justiție independent. În altă ordine de idei, prin Decizia sa din data de 2 aprilie 2013, Curtea Constituțională a statuat că o revocare „populară” este neconstituțională, tranșând astfel orice altă discuție pe această temă.

Acțiunea disciplinară împotriva membrilor magistrați aleși este declanșată la inițiativa a 2/3 din numărul membrilor Consiliului sau a șefului Inspecției Judiciare. Acțiunea disciplinară se judecă de Î.C.C.J. Admiterea acțiunii disciplinare atrage de drept pierderea mandatului de membru al Consiliului. Suspendarea din funcția de magistrat atrage de drept pierderea mandatului de membru al Consiliului.

Membrii reprezentanți ai societății civile pot fi revocați din Consiliu dacă în exercitarea funcției lor de membri ai Consiliului încalcă în mod grav obligațiile ce le revin în această calitate. Acțiunea de revocare poate fi inițiată de 2/3 din numărul membrilor Consiliului sau de șeful Inspecției Judiciare. Acțiunea disciplinară se judecă de Î.C.C.J. Admiterea acțiunii disciplinare atrage de drept pierderea mandatului de membru al Consiliului. Condițiile restrictive de revocare din funcție sunt justificate tot de nevoia de a proteja independența în activitate a membrului, în fața unor presiuni sau amenințări.

- *participarea președintelui României ori a altui înalt demnitar la lucrările Consiliului va fi restricționată în sensul că vor participa doar la ședința de prezentare a bilanțului anual de activitate a Consiliului. În România, președintele controlează în mod activ serviciile secrete. Prezența sa, oricând dorește, ca moderator la lucrările Consiliului ar putea crea prin ea însăși temerea că*

președintele nu se află acolo doar ca președinte, ci și ca șef al serviciilor secrete, fapt care ar putea la rândul său să genereze o formă implicită de presiune asupra membrilor, împiedicând o discuție deschisă de pe poziții instituționale egale. Mai mult, este și în interesul obiectiv al funcției de președinte de a nu ridica suspiciuni că, prin rolul lui în Consiliu, ar putea influența decizia membrilor, direct sau indirect și implicit activitatea parchetelor sau instanțelor cu privire la derularea anumitor cazuri. De aceea participarea nu doar a președintelui, ci și a altor înalți demnitari trebuie limitată la o prezență protocolară, doar cu ocazia, de exemplu, a prezentării bilanțului anual de activitate a Consiliului, situație întâlnită, tot ca exemplu, în sistemul francez, unde Președintele Franței participă anual la o ceremonie protocolară la invitația Consiliului. În altă ordine de idei, Consiliul este reprezentantul și garantul independenței justiției și judecătorilor, cărora nu li se poate institui o tutelă din partea unei alte entități statale.

- aparatul administrativ al Consiliului va fi condus de un secretar general și un secretar general adjunct cu activitate permanentă

Ambii vor fi votați de plen dintre judecătorii cu o vechime minimă de 10 ani în funcția de judecător și grad de curte de apel. Vechimea presupune experiență, indispensabilă exercitării unei asemenea funcții, iar gradul de curte de apel permite celor doi o relație de la același nivel de competență cu cel al judecătorilor membri ai Consiliului.

1.3. Consiliul Superior al Procurorilor

- instituția va funcționa pe aceleași baze principiale celor ale C.S.J.
- va fi compus din 11 membri, cu majoritate profesională asigurată din 6 procurori, aleși numai de la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel; membri de drept vor fi procurorul general al parchetului de pe lângă Î.C.C.J. și ministrul justiției, iar societatea civilă va avea trei membri desemnați de celelalte autorități statale, guvern, parlament și președinte.

- activitate nepermanentă, cu excepția președinte ales anual dintre cei 6 procurori și vicepreședinte, ales anual dintre cei 6 procurori și cei trei reprezentanți ai societății civile.

- vot deschis
- reducerea competențelor doar la cariera procurorilor
- mandatul membrilor va fi de 3 ani, fără posibilitatea reînnoirii
- aparatul administrativ al Consiliului va fi condus de un secretar general și un secretar general adjunct cu activitate permanentă, aleși dintre procurorii cu o vechime minimă de 10 ani în funcția de procuror și grad de parchet de pe lângă curtea de apel.

2. Institutul Național al Judecătorilor și Institutul Național al Procurorilor

Vor fi două instituții desprinse din actualul Institut Național al Magistraturii, motiv pentru care înființarea lor nu va prilejui alte eforturi decât cele de reorganizare a actualei structuri și vor funcționa în coordonarea celor două Consilii, al judecătorilor și respectiv al procurorilor. Activitatea celor două instituții se va desfășura în același sediu, actual al I.N.M. cu exploatarea comună a actualelor dotări specifice ale I.N.M. Existența lor juridică separată va da posibilitatea fiecărei profesii în parte, judecători și procurori, de a-și previziona o strategie proprie de resurse umane, de accedere în profesie, pregătire inițială, pregătire continuă, specializări diferite și vor marca încă de la accesarea în profesie necesara distincție dintre profesia de judecător și cea de procuror.

Având în vedere că ambele profesii sunt chemate să asigure o desfășurare imparțială a actului de urmărire penală, pentru procurori și a actului de justiție pentru judecători, cele două instituții vor trebui să respecte anumite exigențe comune.

2.1. Vor fi conduse de un director și un director adjunct desemnați de fiecare dintre cele două Consilii, dintre judecătorii, respectiv procurorii cu grad profesional cel puțin de curte de apel(parchet corespunzător), pe un mandat de trei

ani, reînnoibil. Gradul minim de curte de apel asigură necesara experiență profesională a celui ce își asumă coordonarea pregătirii tinerilor judecători și procurori și evită acele situații, întâlnite în timp la Institutul Național al Magistraturii, în care directorii aleși conjunctural pe bază de afinități altele decât cele profesionale, nu numai că nu erau în măsură să impună prin statura lor profesională, dar aveau ei înșiși nevoie de acumulări profesionale care să le justifice prezența la conducerea unei instituții de pregătire a magistraților (de exemplu Mihai Selegean în perioada 2005-2006, care deținea funcția de consilier juridic în M.J.).

Calitatea de magistrat a celor doi directori se impune pentru a evita situații anterioare în care I.N.M. a fost condus de cadre didactice din învățământul superior juridic. Două sunt argumentele care impun prezența doar a magistraților la conducerea celor două institute: pe de o parte, aceste institute nu constituie o prelungire a studenției, a pregătirii teoretice de genul unor cursuri postuniversitare care să justifice prezența profesorilor, iar pe de altă parte profesorii universitari practică de regulă și avocatura și din această perspectivă ascendentul pe care inevitabil îl dobândesc în raport cu viitorii magistrați este neoportun.

2.2. Institutele vor fi coordonate fiecare de câte un Senat compus din director și director adjunct și 5 judecători desemnați de Consiliul Superior al Judecătorilor/Procurorilor dintre judecătorii/procurorii cu vechime minimă în funcția de judecător/procuror de 10 ani și grad profesional minim de curte de apel, pentru un mandat de 1 an, fără posibilitatea reînnoirii. Activitatea membrilor Senatului este nepermanentă. Am argumentat mai sus nevoia numirii în funcții de decizie sau didactice a unor judecători/procurori cu experiență, care să poată impune prin statura lor profesională acumulată în timp. Mandatul este de numai un an și nu poate fi reînnoit pentru a crea premisele atragerii unui număr cât mai mare de judecători și procurori în procesul de formare a viitorilor magistrați și de familiarizare a judecătorilor/procurorilor și cu alte domenii conexe activității lor din instanțe și parchete.

2.3. Toate cadrele didactice care, într-o formă sau alta vor contribui la formarea viitorilor magistrați judecători și procurori vor fi la rândul lor judecători și procurori, cu grad minim de curte de apel ori de parchet corespunzător, motivația fiind aceeași expusă la punctul 2.1.

2.4. Pregătirea curentă a auditorilor de justiție se va desfășura, spre deosebire de cea prezentă, nu la sediul institutelor, ci la judecătoriile și parchetele în raza cărora se află domiciliile auditorilor de justiție. Avantajele sunt multiple: ar prevala pregătirea concretă practică la instanțe și parchete în fața unei formale și ineficiente acumulări teoretice în prezent; ar fi eliminate costurile cu cazarea auditorilor; s-ar asigura menținerea auditorilor în mediul lor familial și social; s-ar elimina costurile cu formatorii de la institute, fiecare ducându-se spre profesia lui(judecător, procuror, consilieri). Dezavantaje nu există, pregătirea auditorilor derulându-se pe baza unei programe unice pentru toți auditorii, separat desigur pentru judecători față de procurori, cu evaluări periodice la sediul institutelor¹⁰.

Repetăm cu același risc al detaliului excesiv pentru o normă constituțională, că prevederile de mai sus este necesar a fi protejate constituțional, plecând nu doar de la nevoia unei stabilități temporale a modului de accedere în profesia de judecător și cea de procuror, bază a unei strategii reale de resurse umane în sistemul de justiție pe termen mediu și lung, dar și de la evitarea unor derapaje legislative și de transformare a accesului în justiție într-un teren de manifestare a unor euforii păguboase așa cum s-a întâmplat cu Legea nr. 247/2005.

3. Școala Națională de Grefieri va funcționa cu costuri substanțial reduse față de forma actuală, pe aceeași structură a celei din prezent, dar în subordinea Ministerului Justiției. Similar Institutelor de judecători și de procurori, va fi condusă de un director și un director adjunct, numiți de ministrul justiției, dintre grefierii cu studii superioare încadrați ca nivel profesional, cel puțin la nivelul curților de apel. Activitatea Școlii va fi coordonată de un Colegiu compus din director și director adjunct și 5 membri: un reprezentant judecător desemnat de Consiliul Superior al Judecătorilor, un reprezentant procuror desemnat de Consiliul

¹⁰ A se vedea detaliat în acest sens [Anexa nr. 7](#).

Superior al Procurorilor, un reprezentant al grefierilor din instanțele de judecată încadrat la nivelul curților de apel, un reprezentant al grefierilor încadrat la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel și un reprezentant al Ministerului Justiției, desemnați prin ordin al ministrului justiției. Mandatul membrilor Colegiului este de 1 an, fără posibilitatea reînnoirii. Activitatea membrilor Colegiului este nepermanentă. Argumentele sunt similare celor expuse pentru Institutele de magistrați, componența Colegiului asigurând necesara reprezentare a categoriei profesionale a grefierilor în actul de decizie ce îi privește direct.

Concursurile de accedere în Școala Națională de Grefieri, pregătirea inițială a cursanților, pregătirea continuă a grefierilor aflați în funcție se vor desfășura conform aceluiași tipar al Institutelor, la instanțele și parchetele în raza cărora se află domiciliile cursanților, pe baza unei curricule comune și evaluări periodice la sediul S.N.G. Concursurile de accedere directă în profesia de grefier vor fi organizate descentralizat la nivelul fiecărei curți de apel ori parchetul corespunzător. Deși atipic și oarecum forțat, apreciem că S.N.G. în forma propusă, este oportun a fi consacrată constituțional pentru a asigura acea indispensabilă stabilitate a tuturor factorilor ce concură, profesional și administrativ, la derularea propriu-zisă a actului de justiție și pentru a evita probabilele destabilizări ale sistemului (de exemplu greve ale grefierilor), generate fie de greșit înțelese năzuințe ale lor spre o nedefinită independență profesională, fie de instigări la destabilizare ale diverșilor factori decidenți conjunctural, bazate pe drepturi suplimentare, „libertate” în raport cu conducerile instanțelor și parchetelor, etc.

4. *Inspekția judiciară* va fi concepută pe același tipar de separare a profesiei de judecător de cea de procuror, rezultând câte o Inspekție judiciară pe lângă fiecare dintre cele două Consilii, cu bugete și aparate administrative proprii. Nu există costuri, noile instituții urmând să se desprindă din Inspekția judiciară care în prezent are competențe comune pentru judecători și procurori, existând avantajul de necontestat al unei eficiențe sporite prin specializarea noilor instituții fiecare pentru domeniul său, instanțe respectiv parchete.

Competența Inspecției nu va fi una limitată la aspecte represive, disciplinare, ci va viza și identificarea disfuncțiilor sistemului dincolo de vina individuală, pe care va avea obligația să le semnaleze. Ca o consecință a acestor exigente competențe analitice, inspectorii vor fi recrutați dintre judecătorii cu experiență, nu doar cu grad minim de curte de apel sau parchet corespunzător, ci și cu un stagiu minim la acest nivel. Inspectorii sunt independenți în activitatea lor specifică și se supun numai legii, dar vor avea obligația la rândul lor să respecte independența profesională a celor cercetați, judecători sau procurori. Persoanele cercetate vor avea recunoscut dreptul de a contesta actele întocmite de inspectorii, în fața Consiliului. Inspectorii răspund disciplinar pentru eventuale abateri, admiterea unei acțiuni disciplinare împotriva lor, indiferent de sancțiunea aplicată, echivalând de drept cu pierderea calității de inspector. Acțiunea disciplinară împotriva inspectorului poate fi pornită atât de inspectorul general, conducătorul administrativ al inspectorilor, cât și de 2/3 din numărul membrilor Consiliului, inclusiv împotriva inspectorului general, ca o formă de garanție a legalității activității inspectorilor din cadrul Inspecției, încadrați în acele funcții tocmai prin votul membrilor Consiliului. Proporția de 2/3 apreciem că asigură la rândul său o garanție pentru independența inspectorului în activitatea sa în raport cu cei ce l-au numit în funcție.

5. Modificarea structurii Capitolului 6 – Autoritatea judecătorească

Pot fi avute în vedere două ipoteze.

a. Într-o primă ipoteză, așa cum am argumentat deja, acest capitol constituțional va fi menținut ca atare, dar conceput prin prisma unei simetrii instituționale a tandemului instanțe – parchete, ceea ce va avea drept consecință dispariția ca structură a Ministerului Public, așa cum este acesta conceput în actuala configurație constituțională, un hibrid profesionalo-administrativ, ale cărei structuri și competențe sunt confuze prin raportare la cele ale Parchetului de pe lângă Î.C.C.J.

Se va proceda la o necesară disociere între instituția profesională Parchetul de pe lângă Î.C.C.J., pe de o parte și structurile administrative ale Ministerului Public (direcții, servicii, birouri, etc), care acum funcționează similar celor din Ministerul Justiției. Va rezulta în urma acestui proces o entitate profesională ce va constitui pentru procurori ceea ce Î.C.C.J. reprezintă pentru judecători, entitate ce va funcționa *pe lângă Î.C.C.J.*, în aceleași condiții în care celelalte parchete funcționează pe lângă judecătorii, tribunale și respectiv, curți de apel.

Structura administrativă existentă acum a Ministerului Public va fi regândită, cum arătam, sub forma constituțională a unui C.S.M. al procurorilor ce va gestiona exclusiv cariera procurorilor și care va garanta independența profesională a acestora.

Va rezulta în cuprinsul Capitolului 6 o configurație cu Secțiuni distincte: *Instanțele de judecată*, existentă și în prezent, *Parchetele de pe lângă instanțele de judecată*, ce o va înlocui pe cea prezentă denumită *Ministerul Public*, alte două Secțiuni referitoare la *Institutul Național al Judecătorilor* și respectiv *Institutul Național al Procurorilor*, o Secțiune privind *Școala Națională de Grefieri*, câte o Secțiune consacrată *Statutului judecătorilor* și respectiv *procurorilor*, precum și câte o Secțiune privind *Inspekția judiciară a instanțelor*, respectiv *parchetelor*.

b. Într-o a doua ipoteză se poate lua în considerare separarea Capitolului 6 în două Capitole distincte.

Un Capitol va fi destinat instanțelor de judecată, statutului judecătorilor și instituțiilor destinate acestora exclusiv ((*Consiliul Superior al Judecătorilor*, *Institutul Național al Judecătorilor*, *Inspekția judiciară a instanțelor*) sau cu precădere (*Școala Națională de Grefieri*) și intitulat chiar în acest fel, ***Instanțele de judecată***.

Un alt Capitol va fi destinat parchetelor de pe lângă instanțele de judecată, statutului procurorilor și instituțiilor destinate acestora (*Consiliul Superior al Procurorilor*, *Institutul Național al Procurorilor* și *Inspekția judiciară a parchetelor*) și intitulat desigur, ***Parchetele de pe lângă instanțele de judecată***.

Diferența conceptuală majoră dintre cele două ipoteze este că în cea de a doua situație cele două profesii, judecător și procuror, precum și instituțiile aferente nu se vor mai afla sub umbrela comună a *Autorității judecătorești*, ceea ce va delimita și mai clar disocierea statutului celor două categorii profesionale și apartenența lor la două structuri constituționale distincte.

Structural și conceptual, din perspectiva respectării unui eventual principiu al obligației de includere a tuturor instituțiilor sub umbrela uneia dintre cele trei puteri în Stat, apreciem că nu ar fi o inovație, pentru că de exemplu Avocatul poporului ori Curtea Constituțională nu sunt incluse formal într-o astfel de apartenență. În același timp vom constata că reglementarea în două Capitole distincte a instanțelor, respectiv parchetelor nu ar încălca actuala repartizare a *Autorității judecătorești* la Titlul III – Autorități publice, ci doar ar puncta necesara distincție între cele două segmente instituționale și profesiile ce le deserveșc.

II. Obiective privind statutul judecătorilor

1. *Întreaga carieră profesională a judecătorului, de la accederea în funcție până la eliberarea din funcție prin pensionare, se va situa sub autoritatea exclusivă a Consiliului Superior al Judecătorilor.*

În parte acest deziderat a fost asigurat și prin actualele prevederi constituționale, cu excepția acelor inedite interpretări generate de confuziile, voite sau nu, apărute în practica instituțională recentă și generate de ambiguitatea terminologică a unor formulări constituționale și legale, referitoare în principal la interpretarea termenului de *numire* în raport cu cel de *promovare*¹¹.

¹¹ A se vedea de exemplu art. 94 lit.c din Constituție care prevede dreptul *președintelui* de a „*numi* în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege”, text aflat în coliziune cu art. 125 din Constituție, ce recunoaște competența C.S.M. de a *promova* magistratii. Detalii asupra acestui aspect sunt enunțate în cuprinsul **Anexei nr.3**; a se vedea într-un al doilea exemplu confuzia perpetuată între instituția delegării în funcție de execuție și cea a delegării în funcții de conducere care a generat abordări neconstituționale în gestionarea carierei profesionale a procurorilor, ajungându-se ca procurorul general să poată legal „*delega*” într-o funcție de conducere, deși această formă de delegare constituie vădit o *promovare* a procurorului într-o funcție de conducere pe o durată mai redusă decât cea a unui mandat, iar competența promovării revine constituțional, conform art. 125, fără excepții, C.S.M. Se impune ca în formularea viitoare a textului să se clarifice atât distincția dintre cele două forme de delegare, cât și atribuirea competenței de delegare într-o funcție de conducere aceleiași entități competente să promoveze și pe durata unui mandat, evitând situații de genul celor de mai sus în care promovarea cu mandat să aparțină legal unei entități (C.S.M., Președinte), iar „delegarea” în funcția de conducere să aparțină altei entități (procuror general ori

Acceptarea acestui tranșant principiu ar evita și neoportunele conflicte interinstituționale apărute în practică și ar preveni eventuale viitoare derapaje legislative, asemănătoare celui cuprins în art. 33 alin.11 din Legea nr. 303/2004, ce permite președintelui, fără nicio argumentație din partea legiuitorului, să refuze o singură dată (de ce o singură dată și nu de două, sau de trei ori?), motivat, propunerile C.S.M. de accedere în profesie a unor persoane, text ce acum îi conferă omului politic președintele, rol activ, decisiv și discreționar chiar (din perspectivă argumentativă¹²), în numirea în funcție a unui judecător independent.

Se va elimina astfel orice fel de „contribuție”, fie ea și formală a președintelui României (ori a altei entități externe sistemului) în procesul de numire sau promovare a judecătorilor și odată cu aceasta și posibilitatea factorului politic de a influența sau doar șicana cariera unui judecător, hotărâtă de forul său profesional¹³ și decurgând din aceasta, de a obstrucționa ori bloca mecanisme instituționale, un exemplu foarte actual fiind blocarea procesului de numire în funcții de conducere la vârful parchetelor centrale.

2. *Accederea în profesia de judecător sau procuror* va fi posibilă numai pe bază de concurs, organizat la nivel național, de cele două Institute.

3. Stabilirea unei *vârste minime pentru dobândirea calității de auditor de justiție* și a unei *vârste minime de accedere* în profesia de judecător sau procuror, pe baza considerentelor ce vor fi dezvoltate în continuare, la subpunctele 5 și 6.

4. *Statuarea principiului constituțional al evoluției profesionale concurențiale din treaptă în treaptă de la judecătorie până la curtea de apel inclusiv*

Deși aparent excesiv, acest principiu se impune a fi consacrat constituțional pentru a preveni inițiative legislative conjuncturale, asemănătoare celor prevăzute de art. 75 și art. 87 din Legea nr. 304/2004, adoptate prin Legea nr. 247/2005 și

respectiv C.S.M.). Amănunte în acest sens în cuprinsul **Anexei nr.4.**

¹² În ședința sa din 21.09.2006 Consiliul Superior al Magistraturii a analizat o adresă a Administrației Prezidențiale prin care i se comunica faptul că un număr de șase persoane, propuse de Consiliu pentru a fi numite în funcția de judecător, nu au fost acceptate de către Președintele României, cu argumentul că „fiind aproape de vârsta pensionării, numirea acestora în funcție apare ca lipsită de perspectivă ...”. Consiliul a hotărât, în baza sesizării președințiale, reaudierea celor în cauză, iar prin Hotărârea nr. 35/2007 a decis – în mod corect – să mențină propunerea formulată inițial.

¹³ Sunt deja notorii deciziile președintelui României de a refuza numirea în funcție a unei judecătore propuse de C.S.M. pentru funcția de președinte Î.C.C.J. și respectiv de a tergiversa cu câteva luni semnarea decretului președințial de numire a unei alte judecătore în aceeași funcție.

care au afectat grav procesul de selecție, pregătire și promovare în rândul procurorilor, texte ce au permis ca procurori cu grad profesional de parchet aferent judecătoriei să fie „deplasați” la nivelul structurilor centrale ale Parchetului General, pe baza unui „interviu”, prin ordin al procurorului general¹⁴. Este adevărat că atari anomalii au fost adoptate doar cu privire la procurori, dar, în lipsa unei interdicții sau reglementări exprese de natură constituțională, astfel de „inițiative gospodărești” pot fi oricând adoptate și în legătură cu judecătorii în circumstanțe vulnerabile ale sistemului și în condiții de interese conjuncturale de grup și putere decizională politică. Atari „oportunități” trebuie evitate.

5. *Stabilirea unui stagiul minim* de activitate pentru fiecare grad de jurisdicție, ca o condiție a promovării. În succesiunea legilor de organizare judecătorească adoptate după anul 1990, vechimea necesară promovării în funcție a fluctuat, urmând probabil, viziunea fiecărui legiuitor și guvernant care a condus România în această perioadă, de la durate cuprinse între 4 ani¹⁵, 6 ani¹⁶, 8 ani¹⁷ și 5 ani¹⁸ pentru promovarea în funcție de execuție la tribunale sau parchete corespunzătoare; 10 ani¹⁹, 6 ani²⁰, 12 ani²¹ pentru promovarea în funcție de execuție la curtea de apel și parchetul corespunzător. Fluctuația frecventă și în limite dintre cele mai diverse ca întindere în timp a stagiului pe care fiecare legiuitor a înțeles să îl consacre, în funcție de interese de moment sau de grup, sau de conjunctură politică, a generat o evoluție haotică a resurselor umane în sistemul instanțelor și parchetelor, făcând posibilă de exemplu promovarea unor judecători cu vârsta de doar 35 ani la Î.C.C.J., în condițiile în care în Germania începând cu vârsta de 35 ani judecătorul are dreptul teoretic să promoveze numai la tribunal²². Tocmai pentru a asigura o stabilitate pe termen lung și o predictibilitate a procesului de gestionare a

¹⁴ A se vedea în detaliu asupra acestui aspect și al consecințelor sale [Anexa nr. 5](#)

¹⁵ A se vedea art. 66 alin.4 lit.a din Legea nr. 92/1992 republicată.

¹⁶ A se vedea art. 67 alin.1 lit.a din Legea nr. 92/1992 nemodificată.

¹⁷ A se vedea art. 44 alin.1 lit.a din Legea nr. 303/2004 forma inițială.

¹⁸ A se vedea art. 44 alin.1 lit.a din Legea nr. 303/2004.

¹⁹ A se vedea art. 67 alin.1 lit.c din Legea nr. 92/1992.

²⁰ A se vedea art. 66 alin.4 lit.c din Legea nr. 92/1992 republicată; art. 44 alin. (1) lit. b din Legea nr. 303/2004 .

²¹ A se vedea art. 44 alin.1 lit.b din Legea nr. 303/2004 forma inițială.

²² A se vedea Pct. 29 și 64 din Opinia nr. 1/2001 a Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni. în care se arată că deși „vechimea nu mai este un criteriu general acceptat” și că „un sistem de promovare bazat doar pe vechime riscă să piardă în dinamism”, vechimea „poate contribui la consolidarea independenței judecătorului” și că „o experiență profesională adecvată este neapărat necesară”.

resurselor umane, pentru a crea premisele de concepere a unei strategii reale, nu formale, în acest sensibil domeniu al resurselor umane și pentru a ține sub control echilibrul dintre cei primiți în profesie și cei care o părăsesc prin pensionare, cel puțin pentru toate acestea norma constituțională trebuie să cuantifice un stagiul minim de parcurs în fiecare grad de jurisdicție.

6. Stabilirea unei vârste minime de promovare

Propunerea se bazează în principiu pe aceleași considerente invocate pentru stagiul de vechime²³.

7. Promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție pe baza principiului meritocrației evolutive a carierei profesionale a judecătorului

Cu excepția unei scurte perioade interbelice în care au funcționat tabelele de promovare ce presupuneau o evaluare în timp a candidatului pentru funcția de judecător la instanța supremă, toate celelalte reglementări legale au adoptat varianta deciziei subiective de promovare, fie că acest fapt s-a concretizat la nivelul regelui, al ministrului justiției, al unei entități politice ori al uneia profesionale, sub presiunea ori influența unor conjuncturi de putere politică, prietenii, simpatii, obediență, rudenie, etc. Cu o singură excepție²⁴, promovarea la instanța supremă nu a fost consacrată constituțional ca entitate de sine stătătoare și s-ar pune întrebarea de ce am face-o acum.

În sistemul adoptat prin Legea nr. 92/1992 de organizare judecătorească propunerea de promovare a judecătorului la instanța supremă aparținea ministrului justiției. Acesta, fără deosebire de titularul postului, a fost permanent acuzat că, om politic fiind, promovează interesele partidului din care face parte și îi îndatorează astfel pe cei promovați în fața factorului politic. Membrii C.S.M. care funcționau conform aceleiași legi nr 92/1992 și care votau propunerile ministrului erau acuzați de obediență, în condițiile în care cariera lor profesională depindea legal de

²³ A se vedea comparativ Ordonanța 58–1270/1958 privind statutul magistraților francezi, rep. în 2003, care reglementează în art. 2, art. 20–21, art. 27 și art. 35 condițiile și procedura de promovare și care impune un dublu criteriu, al vârstei și al vechimei în funcția juridică. De exemplu, pentru a promova în gradul doi de ierarhie, candidatul trebuie să aibă vârsta de 35 ani și 10 ani vechime în funcții juridice, iar pentru primul grad, trebuie să aibă vârsta de 50 de ani și 15 ani activitate profesională.

²⁴ Prima Constituție a României post decembriste, în forma sa inițială, prevedea în art. 124 alin.1 că „judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți pe o perioadă de 6 ani” și că „pot fi reînvestiți în funcție”.

ministru, iar votul era deschis, nu secret, permițând ministrului care prezida ședința C.S.M. să constate cine i-ar refuza propunerile. Ulterior, în sistemul Legii nr. 317/2004 privind C.S.M., când competența de promovare aparținea exclusiv membrilor Consiliului, aceștia au fost acuzați de subiectivism și discreționarism, de lipsa oricăror criterii obiective de promovare, în condițiile în care niciuna dintre hotărârile prin care admiteau ori îi respingeau pe candidați nu a fost motivată. Încercările de a reglementa o procedură minim obiectivă au generat alte consistente nemulțumiri referitoare la componența și competența comisiilor de examinare, la conținutul și relevanța probelor de examinare și s-au dovedit a fi în final lipsite aproape total de eficiență²⁵.

Expunerea de mai sus conduce credem spre o naturală concluzie și anume că se impune schimbarea radicală a modului în care a fost și este concepută principal promovarea judecătorilor la instanța supremă. Acest imperativ presupune înlocuirea actualului sistem de **promovare efectivă** cu sistemul **recunoașterii gradului profesional**. Sistemul actual, descris mai sus, presupune o evaluare de moment, cu toate neajunsurile amintite și deplasarea candidatului câștigător în structura instanței supreme. Sistemul ce îl propunem presupune doar o constatare a îndeplinirii de către candidat într-un timp dat, a unor exigențe profesionale, deontologice, civice, etc. și ca o consecință a acestei constatări, candidatului i se recunoaște fără alte formalități sau condiționări, gradul de instanță supremă. Tot ca o deosebire față de sistemul actual, recunoașterea gradului nu implică prin ea însăși și deplasarea efectivă a candidatului în structura instanței supreme, operațiune ce poate fi dispusă ulterior prin transfer, în condițiile legii²⁶.

Sistemul propus poate fi valorificat în două modalități.

O primă modalitate, concepută ca o recompensă adresată acelor judecători cu o activitate de cel puțin 25 ani numai în funcția de judecător, notați cu calificativul

²⁵ În procedura concursului de promovare la Înalta Curte din perioada martie – septembrie 2012 au fost angrenate zeci de persoane, în numeroasele comisii instituite legal. Toate aceste persoane au fost plătite suplimentar, din bani publici, pentru a promova **un singur** candidat din 16 înscriși. Afirmatia nu constituie o critică la adresa celor plătiți sau a celor ce au plătit, ci reprezintă doar un exemplu de certificare legislativă a risipei banului public, o risipă ce poate fi ușor evitată.

²⁶ A se vedea pentru argumente și detalii în acest sens **Anexa nr. 6**.

maxim, fără sancțiuni disciplinare, încadrați de cel puțin 5 ani la curtea de apel, deținători ai titlului științific de doctor în drept și autori de publicații științifice de drept. Îndeplinirea acestor condiții de către judecător dă dreptul acestuia și instituie o obligație corelativă gestionarului carierei judecătorului, de recunoaștere a gradului de judecător de instanță supremă. Va fi practic o premieră pentru întreaga activitate a judecătorului la nivel de top.

O a doua modalitate, care nu o exclude pe prima, presupune înscrierea anuală a unui număr de judecători cu grad de curte de apel pe un tabel de promovare, ceea ce presupune acordul lor de a se supune într-o perioadă dată, unor severe verificări profesionale, dar nu numai. La sfârșitul acestei perioade, ce poate fi de 2-5 ani, în condițiile unei evoluții constant corespunzătoare parametrilor impuși de verificarea căreia i s-a supus, candidatului i se comunică, fără alte formalități, dobândirea gradului de instanță supremă.

Caracteristic și esențial ambelor forme de mai sus este lipsa unui moment anume, decisiv, în care cineva influent temporal să poată decide subiectiv promovarea ori să fie suspionat în acest sens. Promovarea devine astfel un proces obiectiv, derulat într-un timp suficient de lung încât să asigure și certitudinea calității profesionale și caracteriale a celui promovat, dar și să înlăture tentațiile conjuncturale de subordonare și/sau îndatorare a judecătorilor celui mai înalt for de justiție din partea puterilor zilei.

Având în vedere că nu presupune decât avantaje pe toate planurile și înlătură numeroasele derapaje constatate în timp în această materie, credem că nu există impedimente în consacrarea noului sistem, cu următoarele precizări:

a. Procedura de dobândire a gradului de judecător la instanța supremă este deschisă *judecătorilor și numai judecătorilor*, cu excluderea oricăror alte categorii profesionale indiferent care ar fi acelea.

b. Dobândirea gradului de judecător la instanța supremă constituie *ultima etapă de evoluție* a unei cariere începute cu examenul de capacitate al judecătorului și continuată gradual prin parcurgerea concurențială a tuturor gradelor de jurisdicție până la curtea de apel inclusiv.

c. Candidații trebuie să dețină *gradul de judecător de curte de apel* și să fi activat o *perioadă minimă* la acest nivel

d. Instituirea unei *vârste minime* a candidatului, pentru a asigura un circuit continuu al judecătorilor la instanța supremă, prin echilibrul raportului accedere-pensionare.

Asumându-ne riscul deja enunțat al excesului de detalii, considerăm că tezele de mai sus este oportun a fi protejate constituțional.

Stabilitatea constituțională a unor astfel de prevederi ar genera efecte cel puțin dublu benefice: pe de o parte ar curma din start, repetăm, orice tentativă a unor puternici ai zilei de a legifera rapid, prin metoda cunoscută deja a angajării răspunderii guvernamentale, în sensul promovării obediente și subiective a unor ținte deja identificate, iar pe de altă parte ar crea acea siguranță și acel deziderat profesional pentru judecătorii de carieră de a evolua continuu, consecvent, loial și onest sistemului, polivalent în plan științific, fără grija, nevoia ori tentația de a se face plăcuți la un moment dat decidenților zilei pentru a fi recunoscuți valoric. Până la urmă, promovarea unor valori reale certificate de timp și rezultate concrete, într-o societate bulversată zilnic de tot felul de ierarhii valorice dintre cele mai bizare, ar fi chiar oportună ca bază de plecare în procesul de (re)construcție a unui sistem de valori autentice, fie ele instituționale, fie umane, cu referire în speță la sistemul de justiție.

8. După pensionare, judecătorii cu grad de instanță supremă vor fi primiți la cerere, *fără concurs* sau alte formalități, în *barourile de avocați din raza de domiciliu*. Propunerea pare a fi profund partizană venind din partea unui judecător, dar nu este, ci se bazează pe experiențe de notorietate cu vizibil impact negativ asupra independenței reale personale a judecătorului. Este de necontestat că numeroși judecători și procurori, fie după pensionare pentru limită de vârstă, fie după pensionarea anticipată, au optat pentru practicarea avocaturii. În prezent accesul în avocatură pentru foștii magistrați nu diferă cu nimic în raport cu alți doritori să exercite această profesie, motiv pentru care foștii magistrați ar trebui să se supună unor draconice examene concurențiale, dar și unor referințe din partea

baroului local. Chiar dacă acceptând că în plan concret bunăvoința decanului ori a avocaților din conducerea baroului nu pot influența admiterea sau respingerea fostului magistrat în avocatură, în plan subiectiv subconștient magistratul în activitate va fi tentat la concesi mai mult sau mai puțin vizibile și decisive într-o cauză, față de cei care într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat vor fi, la rândul lor mai maleabili cu cererea magistratului pensionar de a practica avocatura. Este o formă tacită, dar cunoscută, de exercitare implicită a unei presiuni asupra magistratului în funcție și de care acesta ar fi protejat dacă dreptul său de a practica avocatura, după o carieră exemplară până la vârful ierarhiei judecătorești, nu ar mai depinde sub nicio formă de atitudinea subiectivă a celor pe care îi cenzurează, avocații și mai ales dacă această garanție de continuare a activității după pensionare ar fi consacrată la nivelul cel mai sigur, cel constituțional. În altă ordine de idei, caracterul restrictiv al accesului în avocatură pentru foștii magistrați, poate fi fluturat ca o permanentă recompensă virtuală de către decidenții baroului pentru o „bună purtare” a magistratului în diferitele ocazii în care cei doi, judecător/versus avocat, se întâlnesc profesional. Aceleași considerente și condiții sunt aplicabile și procurorilor de la parchetul instanței supreme.

Iată de ce o atare propunere apreciem că poate fi consistent avută în vedere. Oricum, opoziția breslei avocaților va fi neechivocă și viguroasă, pe de o parte din considerentele de mai sus ce ar echivala cu pierderea unui atu în raport cu magistrații, iar pe de altă parte dintr-un firesc sentiment de îngrijorare, generat de posibila și probabila concurență profesională pe care foștii magistrați deveniți avocați o pot face avocaților tradiționali.

9. Consacrarea constituțională a pensiei de serviciu. Pare a fi tot un privilegiu. Nu este. Nu vom intra în detaliile tehnice ale acestei instituții mult blamate în ultima perioadă. Amintim doar că pensia de serviciu constituie unul dintre mijloacele stimulative de luptă împotriva fenomenului infracțional, de stimulare a loialității și onestității față de sistem, dar este și parte componentă a acelui deziderat final al oricărui magistrat, privit sub două mari direcții: prima, împlinirea profesională până la gradul maxim de instanță supremă, pe care am

argumentat-o deja și a doua, garanția materială a unei pensii asigurătoare în quantum, care să compenseze restricțiile și interdicțiile impuse magistratului în timpul activității și să recompenseze o carieră exemplară într-o profesie supusă permanent tentațiilor și presiunilor ofertante. Categoria profesională a magistraților nu este una simpatizată în sensul de credibilă, în rândul cetățenilor. De aceea blamarea acestei categorii de către politicieni, în timpul campaniilor electorale dar și în afara acestora, aduce negreșit câștiguri electorale și de aceea este și foarte uzitată. Se impune consacrarea constituțională a pensiei de serviciu, pentru că șantajul la adresa magistraților se poate manifesta nu doar la nivel individual, ci și colectiv, prin actul legiferării, iar vremea sloganului „venituri și pensii nesimțite”, lansat populist de guvernanții anilor 2010-2011 la adresa magistraților, nu este chiar atât de departe pentru a fi uitată. Protecția constituțională a pensiei de serviciu ar evita astfel de situații ori tentații.

Magistratul *va pierde* dreptul la pensia de serviciu dacă este condamnat pentru fapte penale în legătură cu exercițiul profesiei sale, prevedere firească în condițiile în care săvârșirea de către magistrat a unei infracțiuni în legătură cu serviciul golește de conținut toate argumentele aduse în sprijinul instituției pensiei de serviciu. Și această prevedere va trebui consacrată la nivel constituțional.

10. În considerația competențelor exclusive dar limitate ale celor două Consilii cu privire numai la cariera profesională a judecătorilor și procurorilor, se va statua că *I.C.C.J. va gestiona cariera profesională a magistraților asistenți.*

III. Obiective privind statutul procurorului

Considerentele avute în vedere în legătură cu principiile ce vor sta la baza activității judecătorului și a carierei sale profesionale sunt aplicabile și statutului procurorului. Acesta va beneficia de independență în activitate, activitatea sa va fi derulată pe baza principiului legalității și imparțialității, iar cariera sa profesională va fi gestionată exclusiv de forul profesional al Consiliului Superior al Procurorilor, instituție replică a Consiliului Superior al Judecătorilor.

IIV. Alte obiective

- desființarea instanțelor militare

Într-un studiu comparativ nepublicat, întocmit de Direcția Instanțelor Militare din Ministerul Justiției, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Ministerul Apărării Naționale, în anul 2004, a fost susținută opinia menținerii categoriei profesionale a magistraților militari, argumentat de faptul că „justiția militară a fost creată din nevoia stabilirii unor limite și standarde de conduită pentru militari”, iar „funcționarea justiției militare este impusă de necesitatea menținerii disciplinei militare într-o varietate de situații pe timp de pace și război”, considerându-se „firesc și necesar ca militarii care săvârșesc încălcări ale legilor și regulamentelor militare să fie cercetați și judecați de specialiști care cunosc viața ostășească și care, dată fiind pregătirea militară și juridică, sunt în măsură să ia cele mai adecvate măsuri pentru sancționarea faptelor penale”. Autorii studiului au invocat în sprijinul opiniei exprimate și argumente de drept comparat, menționând că țări cu tradiție democratică (Statele Unite ale Americii, Italia, Spania, Ungaria, Cehia, Marea Britanie) au acceptat și promovat justiția militară și, implicit, magistratul militar.

Două sunt categoriile de argumente pe care la aducem în combaterea punctului de vedere de mai sus.

a. eficiența activității instanțelor militare

Existența categoriei profesionale a magistraților militari în România anilor 2000, este neoportună în raport de eficiența activității depuse în condițiile reducerii constante a competențelor ce revin instanțelor și parchetelor militare. Este relevant să amintim doar că în România, numărul de cauze aflat pe rolul instanțelor militare este de-a dreptul simbolic în raport cu instanțele omoloage civile și că la nivelul Curții Militare de Apel există doar șapte posturi de judecător militar²⁷, la nivelul Tribunalului militar teritorial București șase posturi, câte cinci posturi la Tribunalele militare București și Cluj și câte patru posturi la Iași și Timișoara și că la fiecare instanță două dintre aceste posturi sunt posturi de conducere. În același context

²⁷ A se vedea Ordinul ministrului justiției nr. 2004/2006 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 784 / 15.09.2006 privind aprobarea statelor de funcții ale instanțelor militare.

amintim că din nevoia de eficientizare a activității instanțelor civile cu număr redus de judecători și cauze, au fost întocmite studii²⁸ din care rezultă necesitatea desființării acestora, sau transformarea lor în sedii secundare ale unor instanțe cu volum mare de activitate.

b. credibilitatea instituțională a magistraților militari

Conform art. 73 alin. 4 din Legea nr. 303/2004 „judecătorii și procurorii militari sunt militari activi și au toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate”. Pe de o parte judecătorul și procurorul militar trebuie să fie imparțiali în calitatea lor de magistrați. Acest deziderat vine în contradicție flagrantă cu principiul subordonării ierarhice a militarului magistrat, iar armonizarea celor două calități este cu atât mai puțin credibilă²⁹ cu cât drepturile salariale ale magistraților militari provin din bugetul Ministerului Apărării Naționale și nu al Ministerului Justiției [art. 74 alin. (5) din Legea 303/2004]³⁰.

Din motivele prezentate pe larg în Varianta III a Proiectului apreciem că se poate discuta asupra existenței unor instanțe sau complete specializate formate din magistrați militari, dar numai pentru caz de război ori pentru trupele dislocate în teatre de război din teritorii străine.

- *eliminarea competenței în raport de funcția publică a persoanei și implicit a competențelor speciale ale Î.C.C.J.*

În sistemul de drept românesc a fost perpetuată o anomalie discriminatorie de interpretare a normelor penale în raport cu cele civile. În materie civilă, egalitatea în fața legii prevăzută de art. 16 din Constituție, este transpusă în fapt și în drept prin stabilirea competenței instanțelor în funcție de factori obiectivi privind fie valoarea litigiului, fie natura cauzei, fie urgența acesteia, etc., fără deosebire de calitate ori funcția deținută de părți în sistemul public, ori de demnități publice.

²⁸ A se vedea, în acest sens, studiile întocmite la nivelul ministerului justiției în luna mai 2005 de Direcția de Resurse Umane și Organizare a Instanțelor, studiul întocmit de expertul Terry Lord în luna decembrie 2004, precum și evaluarea efectuată de Consiliul Superior al Magistraturii în luna februarie 2006 și reactualizată în luna ianuarie 2007.

²⁹ În același sens, a se vedea și I. LEȘ, *Organizarea sistemului judiciar românesc. Noile reglementări*. Editura All Beck, București, 2005, p. 84: „... dublul statut de judecători și ofițeri activi al persoanelor care compun instanțele militare face ca independența și imparțialitatea lor să nu poată fi garantată”. A se vedea în același sens Hotărârea din 9.06.1998 a Curții Europene a Drepturilor Omului privind cauza Incal contra Turciei: „prin prezența unui judecător militar în completul curții”, petentul „putea avea în mod legitim niște îndoieli asupra independenței și imparțialității curții”.

³⁰ A se vedea în detaliu asupra acestui subiect [Anexa nr. 8](#).

În materie penală acest firesc principiu a fost eludat, stabilindu-se prin norme generale sau speciale, competența unor instanțe penale de a judeca anumite fapte nu în funcție de gravitatea lor, ori a importanței valorilor atinse prin săvârșirea infracțiunii, ci prin calitatea deținută în sistemul de demnități publice a făptuitorilor. Este de neînțeles din perspectiva unei abordări interpretative unitare, la nivel principial și conceptual, de ce un demnitar care a săvârșit o banală faptă de furt ar trebui judecat de o altă instanță decât cea competentă să judece un alt cetățean care a săvârșit o banală faptă de furt, dar care nu este demnitar. Ne aflăm în fața a două ipoteze de lucru la care ne obligă o interpretare unitară a normei constituționale amintite: fie acceptăm derogări legea de competență pentru anumite categorii de persoane, dar în acest caz va trebui să le extindem la toate domeniile dreptului, astfel încât un divorț de exemplu în care este implicat un demnitar, să fie judecat de o instanță specială, poate chiar cea supremă, situație care apare a fi absurdă nu doar la prima vedere, fie renunțăm la aceste derogări și acceptăm real, fără excepții principiul statuat de art. 16 din Constituție.

Iată de ce apreciem că în viitoarea Constituție, egalitatea în fața legii va trebui consacrată inclusiv prin eliminarea competenței după calitatea persoanei, urmând ca demnitarii să fie judecați în funcție de faptele în care sunt implicați și nu după funcția deținută. Concluzia se impune cu atât mai mult cu cât actuala revizuire constituțională vizează și reorganizarea administrativ-teritorială a României în regiuni. Nu avem informații în acest domeniu, dar previzibil se va proceda și la reorganizarea curților de apel, din punct de vedere nu doar al competenței teritoriale ci și după materie, lăsându-i Înaltei Curți de Casație și Justiție competența muncii de sinteză, coordonare și unificare a practicii judiciare.

Propunere text

Propunerile de modificare a textelor până la Capitolul 6 – Autoritatea judecătorească sunt comune celor expuse deja în Varianta nr. I și, în parte, detaliate argumentativ în Varianta III, motiv pentru care nu vor fi reluate.

Ghid:

1. *textul italic fără culoare* – textul actual menținut
2. *textul italic pe fond albastru* – propunere de eliminare din text
3. *textul roșu bolduit italic* – propunere text nou

CAPITOLUL 6

Autoritatea judecătorească

SECȚIUNEA 1

Instanțele judecătorești

ART. 124

Înfăptuirea justiției

- (1) *Justiția se înfăptuiește **prin instanțele de judecată**, în numele legii.*
- (2) *Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.*
- (3) *Judecătorii sunt independenți, **imparțiali, responsabili** și se supun numai legii.*

ART. 125

Statutul judecătorilor

- (1) *Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.*

(2) Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.

Accederea în profesia de judecător se poate realiza numai prin concurs, organizat la nivel național de Institutul Național al Judecătorilor.

Vârsta minimă de numire în profesia de judecător este de 28 ani, împliniți până la data susținerii concursului.

Numirea în profesia de judecător se dispune prin hotărâre a Consiliului Superior al Judecătorilor. Hotărârea se publică în Monitorul Oficial al României. Judecătorii astfel numiți sunt inamovibili, în condițiile legii.

Promovarea în funcții de execuție și de conducere, transferarea, detașarea, delegarea în funcții de execuție și de conducere și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Judecătorilor, în condițiile legii sale organice.

Transferarea judecătorilor este permisă numai în cadrul instanțelor de judecată, pe baza acordului prealabil al celui transferat și cu respectarea gradului profesional corespunzător instanței la care se dispune transferul.

Detașarea judecătorilor se dispune în interesul justiției, numai în cadrul instanțelor de judecată din circumscripția aceleiași curți de apel, pe baza acordului prealabil al celui detașat și cu respectarea gradului profesional corespunzător instanței la care se dispune detașarea, la Consiliul Superior al Judecătorilor, la Ministerul Justiției și structurile subordonate acestuia, la o instanță judecătorească internațională sau o instituție internațională cu activități în domeniul judiciar.

Delegarea judecătorilor se dispune în interesul justiției, numai în cadrul instanțelor de judecată din circumscripția aceleiași curți de apel, pe baza acordului prealabil al celui delegat și cu respectarea gradului profesional

corespunzător instanței la care se dispune delegarea. Delegarea judecătorilor se poate dispune fără acordul acestora pe o perioadă de cel mult două luni în cursul unui an calendaristic.

Promovarea judecătorilor se asigură concurențial prin parcurgerea fiecărui grad de jurisdicție până la curtea de apel inclusiv, cu un stagiu minim de 6 ani vechime pentru fiecare grad de jurisdicție.

Vârsta minimă pentru promovarea judecătorilor este de 32 ani pentru tribunale și de 40 ani pentru curțile de apel.

Vârsta minimă pentru dobândirea gradului de judecător de Înalta Curte de Casație și Justiție este de 50 ani.

Dobândirea gradului de judecător de Înalta Curte de Casație și Justiție se asigură pe baza tabelelor de promovare și o perioadă de evaluare de 3 ani, în condițiile legii organice.

Judecătorii cu o vechime de 25 ani în profesia de judecător, cu calificativ maxim și grad de curte de apel, cu un stagiu minim de 5 ani la curtea de apel, deținători ai titlului de doctor în drept și lucrări de specialitate juridică publicate, dobândesc gradul de judecător de Înalta Curte de Casație și Justiție la împlinirea vârstei minime de 55 ani.

După retragerea din activitate prin pensionare, judecătorii cu grad de Înalta Curte de Casație și Justiție se vor putea înscrie, la cerere, fără concurs, în barourile de avocați din raza de domiciliu.

La retragerea din activitate prin pensionare, judecătorii beneficiază de o pensie de serviciu egală cu 80% din venitul mediu pe ultimul an de activitate.

Judecătorii pierd dreptul la pensia de serviciu dacă sunt condamnați definitiv pentru infracțiuni săvârșite cu intenție în legătură cu exercitarea profesiei.

(3) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, a funcțiilor

onorifice ori a calitatii de membru în cadrul asociațiilor nonprofit profesionale, științifice sau artistice.

(3/1) Cariera profesională a magistraților asistenți va fi gestionată de Î.C.C.J.

ART. 126

Instanțele judecătorești

(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

Încadrarea definitivă ori temporară a instanțelor de judecată, în funcții de conducere sau de execuție, se dispune numai cu judecători care dețin gradul profesional corespunzător instanței respective.

(2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale, prevăzută prin lege.

Sintagma „*prevăzută prin lege*” este oportună pentru a lăsa posibilitatea ca prin lege organică să poată fi atrași în procesul de unificare a practicii judiciare și judecători ori structuri special concepute de la nivelul instanțelor inferioare, mai exact de la curțile de apel. Din experiența de până acum s-a constatat că unificarea practicii judiciare concepută ca o competență doar a instituțiilor centrale(Î.C.C.J., P.Î.C.C.J.), prin diverse forme(de exemplu recursul în interesul legii, sau mai nou întrebările preliminare) se desfășoară greoi, tardiv și birocratic. Degrevarea în mare măsură a acestor instituții de atribuțiile exclusive ale unificării practicii judiciare, prin cooptarea în forme riguros organizate a judecătorilor de la curțile de apel ar asigura o sporită garanție de profesionalism procesului de unificare, prin numărul sporit de judecători, dar și o celeritate consistent mai accentuată a procesului de unificare³¹.

³¹ Un proiect în sensul unificării practicii judiciare prin comisii special înființate în acest scop la nivelul curților de apel și Î.C.C.J. a fost prezentat în cursul anului 2012 în cadrul unui grup de lucru pe această temă, înființat la Curtea

(4) *Compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică. Organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești, precum și statutul judecătorilor sunt reglementate prin lege organică.*

(4/1) Bugetul instanțelor judecătorești este gestionat de Ministerul Justiției.

(5) *Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare și de instanțe militare. Prin lege organică pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor persoane din afara magistraturii.*

(6) *Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.*

ART. 127

Caracterul public al dezbaterilor

Ședințele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege.

ART. 128

Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție

(1) *Procedura judiciară se desfășoară în limba română.*

(2) *Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice.*

(3) *Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice*

de apel București. Proiectul presupune costuri nesemnificative și previzionează soluționarea problemei practicii neunitare în decurs de circa 1-2 ani.

buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

(4) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit.

ART. 129

Folosirea căilor de atac

Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public Parchetul pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

ART. 130

Poliția instanțelor

Instanțele judecătorești dispun de poliția pusă în serviciul lor.

SECȚIUNEA a 2-a

Ministerul Public Parchetele de pe lângă instanțele judecătorești

ART. 131

Rolul Ministerului Public Parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești

(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și Parchetele de pe lângă instanțele judecătorești apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor persoanelor.

(2) Ministerul Public Parchetele de pe lângă instanțele judecătorești își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii. Încadrarea definitivă ori temporară a parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, în funcții de conducere sau de execuție, se dispune numai cu procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului respectiv.

(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii. **Poliția judiciară funcționează în subordinea parchetelor.**

(3/1) Bugetul Parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești este gestionat de Ministerul Justiției.

ART. 132

Statutul procurorilor

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității și al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

Accederea în profesia de procuror se poate realiza numai prin concurs, organizat la nivel național de Institutul Național al Procurorilor.

Vârsta minimă de numire în profesia de procuror este de 28 ani, împliniți până la data susținerii concursului.

Numirea în profesia de procuror se dispune prin hotărâre a Consiliului Superior al Procurorilor. Hotărârea se publică în Monitorul Oficial al României. Procurorii astfel numiți sunt inamovibili, în condițiile legii.

Promovarea în funcții de execuție și de conducere, transferarea, detașarea, delegarea în funcții de execuție și de conducere și sancționarea procurorilor sunt de competența Consiliului Superior al Procurorilor, în condițiile legii sale organice.

Transferarea procurorilor se dispune numai în cadrul unităților de parchet, pe baza acordului prealabil al celui transferat și cu respectarea gradului profesional corespunzător unității la care se dispune transferul.

Detașarea procurorilor se dispune în interesul justiției numai în cadrul unităților de parchet, pe baza acordului prealabil al celui detașat și cu

respectarea gradului profesional corespunzător unității la care se dispune detașarea, la Consiliul Superior al Procurorilor, la Ministerul Justiției și structurile subordonate acestuia, la o instanță judecătorească internațională sau o instituție internațională cu activități în domeniul judiciar.

Delegarea procurorilor se dispune în interesul justiției numai în cadrul unităților de parchet din circumscripția aceluiași parchet de pe lângă curtea de apel, pe baza acordului prealabil al celui delegat și cu respectarea gradului profesional corespunzător unității la care se dispune delegarea. Delegarea procurorilor se poate dispune fără acordul acestora pe o perioadă de cel mult două luni în cursul unui an calendaristic.

Promovarea procurorilor se asigură concurențial prin parcurgerea fiecărui grad de jurisdicție până la parchetul de pe lângă curtea de apel inclusiv, cu un stagiu minim de 6 ani vechime pentru fiecare grad de jurisdicție.

Vârsta minimă pentru promovarea procurorilor este de 32 ani pentru parchetele de pe lângă tribunale și de 40 ani pentru parchetele de pe lângă curțile de apel.

Vârsta minimă pentru dobândirea gradului de procuror de Parchet de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este de 50 ani.

Dobândirea gradului de procuror de Parchet de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție se asigură pe baza tabelelor de promovare și o perioadă de evaluare de 3 ani, în condițiile legii organice.

Procurorii cu o vechime de 25 ani numai în profesia de procuror, cu calificativ maxim și grad de parchet de pe lângă curtea de apel, cu un stagiu minim de 5 ani la parchetul de pe lângă curtea de apel, deținători ai titlului de doctor în drept și lucrări de specialitate juridică publicate, dobândesc gradul de procuror de Parchet de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție la împlinirea vârstei minime de 55 ani.

După retragerea din activitate prin pensionare, procurorii cu grad de Parchet de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție se vor putea înscrie, la cerere, fără concurs, în barourile de avocați din raza de domiciliu.

La retragerea din activitate prin pensionare, procurorii beneficiază de o pensie de serviciu egală cu 80% din venitul mediu pe ultimul an de activitate.

Procurorii pierd dreptul la pensia de serviciu dacă sunt condamnați definitiv pentru infracțiuni săvârșite cu intenție în legătură cu exercitarea profesiei.

(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior. a funcțiilor onorifice ori a calității de membru în cadrul asociațiilor nonprofit profesionale, științifice sau artistice.

SECȚIUNEA a 3-a

Consiliul Superior al Magistraturii Judecătorilor

ART. 133

Rolul și structura

(1) Consiliul Superior al Magistraturii Judecătorilor este garantul independenței justiției.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii Judecătorilor este alcătuit din 11 membri, din care:

a) 6 judecători de la curțile de apel aleși în adunările generale ale judecătorilor de la curțile de apel, cu o vechime minimă în profesia de judecător de 12 ani și vârsta minimă de 40 ani. și validați de Senat; aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători și una pentru procurori; prima secție este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori;

b) 3 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, cu vârsta minimă de 40

ani. desemnați, câte unul, de către Președintele României, Guvernul României, Senat.

aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;

c) ministrul justiției, sau în lipsa sa înlocuitorul desemnat și președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție sau în lipsa sa înlocuitorul desemnat și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(3) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii Judecătorilor este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre judecătorii prevăzuți la alineatul (2) litera a). Vicepreședintele Consiliului Superior al Judecătorilor este ales pentru un mandat de un an, ce poate fi reînnoit, dintre judecătorii prevăzuți la alineatul (2) litera a) și reprezentanții societății civile prevăzuți la alineatul 2 lit.b.

(4) Durata Mandatului membrilor Consiliului Superior al Judecătorilor Magistraturii este de 3 ani și nu poate fi reînnoit.

Activitatea Consiliului Superior al Judecătorilor este nepermanentă, cu excepția președintelui și a vicepreședintelui. Plenul se întrunește o dată pe lună și, în mod excepțional, la solicitarea a cel puțin 2/3 din numărul membrilor. Cvorumul de ședință este de 2/3 din numărul membrilor.

(5) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii Judecătorilor se iau prin vot nesecret.

Hotărârile Consiliului Superior al Judecătorilor se pot ataca cu recurs la Î.C.C.J. de judecătorii ce se consideră vătămați într-un drept al lor. Actul atacat este suspendat de drept.

Hotărârile Consiliului Superior al Judecătorilor se pot ataca la Curtea Constituțională de Ministrul Justiției și Avocatul Poporului dacă depășesc limitele constituționale de competență recunoscute Consiliului.

În activitatea lor membrii Consiliului reprezintă interesele justiției și ale tuturor cetățenilor pentru independența și buna funcționare a sistemului

Consiliul Superior al Judecătorilor prezintă anual un Raport de activitate. La ședința de bilanț a activității anuale vor fi invitați să participe Președintele

României, Primul Ministru și Președinții celor două Camere ale Parlamentului României.

(6) Președintele României prezidează lucrările Consiliului Superior al Magistraturii la care participă.

Revocarea din funcție a membrilor aleși ai Consiliului nu se poate dispune decât prin hotărâre a Înaltei Curți de Casație și Justiție la sesizarea Inspectorului general al Inspecției judiciare a instanțelor de judecată sau a 2/3 din membrii Consiliului.

Aparatul administrativ al Consiliului va fi condus de un secretar general și un secretar general adjunct cu activitate permanentă aleși dintre judecătorii cu grad minim de curte de apel și minim 10 ani vechime în profesia de judecător, pentru un mandat de 4 ani, reînnoibil.

ART. 134

Atribuții

(1) Consiliul Superior al Magistraturii Judecătorilor propune Președintelui României numește în profesie a judecătorii și a procurorilor, cu excepția celor definitiv și numește în funcție judecătorii stagiați, în condițiile legii.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii Judecătorilor îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică. În aceste situații, ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot.

(3) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii Judecătorilor în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii Judecătorilor îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției. constituțional.

SECȚIUNEA a 4 a

Consiliul Superior al Procurorilor

Rolul și structura

(1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței profesionale a procurorilor și a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată.

(2) Consiliul Superior al Procurorilor este alcătuit din 11 membri, din care:

a) 6 procurori de la parchetele de pe lângă curțile de apel aleși în adunările generale ale procurorilor de la parchetele de pe lângă curțile de apel, cu o vechime minimă în profesia de procuror de 12 ani și vârsta minimă de 40 ani.

b) 3 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, cu vârsta minimă de 40 ani, desemnați, câte unul, de către Președintele României, Guvernul României, Senat.

c) ministrul justiției, sau în lipsa sa înlocuitorul desemnat și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau în lipsa sa înlocuitorul desemnat

(3) Președintele Consiliului Superior al Procurorilor este ales pentru un mandat de un an, ce poate fi reînnoit, dintre procurorii prevăzuți la alineatul (2) litera a). Vicepreședintele Consiliului Superior al Procurorilor este ales pentru un mandat de un an, ce poate fi reînnoit, dintre procurorii prevăzuți la alineatul (2) litera a) și reprezentanții societății civile prevăzuți la alineatul (2) litera b).

(4) Mandatul membrilor Consiliului Superior al Procurorilor este de 3 ani și nu poate fi reînnoit.

Activitatea Consiliului Superior al Procurorilor este nepermanentă, cu excepția președintelui și a vicepreședintelui. Plenul se întrunește o dată pe lună și, în mod excepțional, la solicitarea a cel puțin 2/3 din numărul membrilor. Cvorumul de ședință este de 2/3 din numărul membrilor.

(5) Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor se iau prin vot nesecret.

Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor se pot ataca cu recurs la Î.C.C.J. de procurorii ce se consideră vătămați într-un drept al lor. Actul atacat este suspendat de drept.

Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor se pot ataca la Curtea Constituțională de Ministrul Justiției și Avocatul Poporului dacă depășesc limitele constituționale de competență recunoscute Consiliului.

În activitatea lor membrii Consiliului reprezintă interesele justiției și ale tuturor cetățenilor pentru independența și buna funcționare a sistemului

Consiliul Superior al Procurorilor prezintă anual un Raport de activitate. La ședința de bilanț a activității anuale vor fi invitați să participe Președintele României, Primul Ministru și Președinții celor două Camere ale Parlamentului României.

Revocarea din funcție a membrilor aleși ai Consiliului nu se poate dispune decât prin hotărâre a Înaltei Curți de Casație și Justiție la sesizarea Inspectorului general al Inspecției judiciare a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată sau a 2/3 din membrii Consiliului.

Aparatul administrativ al Consiliului va fi condus de un secretar general și un secretar general adjunct cu activitate permanentă aleși dintre procurorii cu grad minim de parchet de pe lângă curtea de apel și minim 10 ani vechime în profesia de procuror, pentru un mandat de 4 ani, reînnoibil.

ART. 134

Atribuții

(1) Consiliul Superior al Procurorilor numește în profesie procurorii definitiv și numește în funcție procurorii stagiari, în condițiile legii.

(2) Consiliul Superior al Procurorilor îndeplinește rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică.

(3) Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție.

(4) Consiliul Superior al Procurorilor îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său constituțional.

Secțiunea a 5 a

Institutul Național al Judecătorilor

Institutul Național al Judecătorilor se organizează și va funcționa în coordonarea Consiliului Superior al Judecătorilor.

Conducerea executivă va fi asigurată de un director și un director adjunct desemnați de Consiliul Superior al Judecătorilor dintre judecătorii cu vechime minimă în funcția de judecător de 10 ani și grad profesional minim de curte de apel, pentru un mandat de 3 ani, reînnoibil.

Activitatea Institutului va fi coordonată de un Senat compus din director și director adjunct și 5 judecători desemnați de Consiliul Superior al Judecătorilor dintre judecătorii cu vechime minimă în funcția de judecător de 10 ani și grad profesional minim de curte de apel, pentru un mandat de 1 an, fără posibilitatea reînnoirii. Activitatea membrilor Senatului este nepermanentă.

Formatorii Institutului Național al Judecătorilor vor fi numiți de Consiliul Superior al Judecătorilor dintre judecătorii cu vechime minimă în funcția de judecător de 10 ani și grad profesional minim de curte de apel.

Institutul Național al Judecătorilor va asigura pregătirea inițială a auditorilor de justiție judecători și pregătirea continuă a judecătorilor în funcție.

Dobândirea calității de auditor de justiție judecător se poate realiza numai prin concurs, organizat la nivel național de Institutul Național al Judecătorilor, în condițiile legii.

Vârsta minimă de dobândire a calității de auditor de justiție este de 26 ani împliniți până la data susținerii concursului.

Stagiul de pregătire al auditorilor de justiție este de 2 ani.

Pregătirea practică a auditorilor de justiție judecători se va desfășura la instanțele de judecată în raza teritorială a cărora își au domiciliul auditorii. pe baza unei programe unice elaborată de Institut.

Evaluările semestriale și evaluarea finală a auditorilor de justiție judecători se vor asigura centralizat la sediul Institutului.

Stagiul de pregătire al auditorilor de justiție se finalizează cu examenul de absolvire. Examenul de absolvire va fi organizat de Institutul Național al Judecătorilor într-o singură sesiune la nivel național pentru fiecare promoție de auditori. Promovarea examenului constituie condiție obligatorie pentru numirea în funcția de judecător stagiar. Examenul nepromovat nu poate fi repetat. Auditorii care nu au promovat examenul de absolvire vor restitui sumele primite în timpul stagiului cu titlu de indemnizație.

Numirea în funcția de judecător stagiar se dispune prin hotărâre a Consiliului Superior al Judecătorilor. Stagiatura are durata de 1 an și se finalizează cu examenul de capacitate, organizat la nivel național de Institutul Național al Judecătorilor. Examenul nepromovat se poate repeta o singură dată în sesiunea următoare celei nepromovate.

Secțiunea a 6 a

Institutul Național al Procurorilor

Institutul Național al Procurorilor se organizează și va funcționa în subordinea Consiliului Superior al Procurorilor.

Conducerea executivă va fi asigurată de un director și un director adjunct desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor dintre procurorii cu vechime minimă în funcția de procuror de 10 ani și grad profesional minim de parchet de pe lângă curtea de apel, pentru un mandat de 3 ani, reînnoibil.

Activitatea Institutului va fi coordonată de un Senat compus din director și director adjunct și 5 procurori desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor

dintre procurorii cu vechime minimă în funcția de procuror de 10 ani și grad profesional minim de parchet de pe lângă curtea de apel, pentru un mandat de 1 an, fără posibilitatea reînnoirii. Activitatea membrilor Senatului este nepermanentă.

Formatorii Institutului Național al Procurorilor vor fi numiți de Consiliul Superior al Procurorilor dintre procurorii cu vechime minimă în funcția de procuror de 10 ani și grad profesional minim de parchet de pe lângă curtea de apel.

Institutul Național al Procurorilor va asigura pregătirea inițială a auditorilor de justiție procurori și pregătirea continuă a procurorilor în funcție.

Dobândirea calității de auditor de justiție procuror se poate realiza numai prin concurs, organizat la nivel național de Institutul Național al Procurorilor, în condițiile legii.

Vârsta minimă de dobândire a calității de auditor de justiție este de 26 ani împliniți până la data susținerii concursului.

Stagiul de pregătire al auditorilor de justiție este de 2 ani.

Pregătirea practică a auditorilor de justiție procurori se va desfășura la parchetele de pe lângă instanțele de judecată în raza teritorială a cărora își au domiciliul auditorii, pe baza unei programe unice elaborată de Institut.

Evaluările semestriale și evaluarea finală a auditorilor de justiție procurori se vor asigura centralizat la sediul Institutului.

Stagiul de pregătire al auditorilor de justiție se finalizează cu examenul de absolvire. Examenul de absolvire va fi organizat de Institutul Național al Procurorilor într-o singură sesiune la nivel național pentru fiecare promoție de auditori. Promovarea examenului constituie condiție obligatorie pentru numirea în funcția de procuror stagiar. Examenul nepromovat nu poate fi repetat. Auditorii care nu au promovat examenul de absolvire vor restitui sumele primite în timpul stagiului cu titlu de indemnizație.

Numirea în funcția de procuror stagiar se dispune prin hotărâre a Consiliului Superior al Procurorilor. Stagiatura are durata de 1 an și se

finalizează cu examenul de capacitate, organizat la nivel național de Institutul Național al Procurorilor. Examenul nepromovat se poate repeta o singură dată în sesiunea următoare celei nepromovate.

Secțiunea a 7 a

Inspekția Judiciară a instanțelor de judecată

Supravegherea legalității și eficienței activității instanțelor de judecată și a activității profesionale a judecătorilor se exercită prin Inspekția Judiciară a instanțelor de judecată

Inspekția Judiciară a instanțelor de judecată este ordonator principal de credite și dispune de propriul său aparat administrativ.

Conducerea Inspekției Judiciare a instanțelor de judecată este asigurată de un inspector general și un inspector general adjunct, numiți de Consiliul Superior al Judecătorilor, dintre judecătorii cu o vechime minimă de 15 ani în profesia de judecător, cu un stagiu minim de 5 ani la curtea de apel, pe un mandat de 4 ani, fără posibilitatea reînnoirii.

Revocarea din funcție a inspectorului general și a inspectorului general adjunct se poate dispune prin votul a 2/3 din numărul membrilor Consiliului Superior al Judecătorilor.

Inspekția Judiciară a instanțelor de judecată se încadrează cu inspectori, numiți de Consiliul Superior al Judecătorilor, dintre judecătorii cu o vechime minimă de 15 ani în profesia de judecător, cu un stagiu minim de 5 ani la curtea de apel, pe un mandat de 5 ani, fără posibilitatea reînnoirii.

În activitatea lor inspectorii sunt independenți și supuși numai legii și sunt obligați să respecte independența judecătorilor.

Actele întocmite de inspectori pot fi contestate în fața Consiliului Superior al Judecătorilor.

Inspectorii răspund disciplinar pentru activitatea desfășurată. Acțiunea disciplinară poate fi inițiată de inspectorul general al Inspecției judiciare sau prin votul a 2/3 din numărul membrilor Consiliului Superior al Judecătorilor. Admiterea acțiunii disciplinare atrage de drept pierderea calității de inspector.

Cel puțin trimestrial, inspectorul general al Inspecției Judiciare a instanțelor de judecată prezintă Consiliului Superior al Judecătorilor un raport de activitate privind constatările rezultate din activitatea inspectorilor și măsurile ce se impun.

Activitatea și competențele stabilite Inspecției Judiciare a instanțelor de judecată nu exclud responsabilitățile ce revin conducerilor instanțelor în asigurarea legalității și eficienței activității instanțelor de judecată și judecătorilor.

Secțiunea a 8 a

Inspecția Judiciară a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată

Supravegherea legalității și eficienței activității parchetelor de pe lângă instanțele de judecată și a activității profesionale a procurorilor se exercită prin Inspecția Judiciară a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată

Inspecția Judiciară a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată este ordonator principal de credite și dispune de propriul său aparat administrativ.

Conducerea Inspecției Judiciare a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată este asigurată de un inspector general și un inspector general adjunct, numiți de Consiliul Superior al Procurorilor, dintre procurorii cu o vechime minimă de 15 ani în profesia de procuror, cu un stagiu minim de 5 ani la parchetul de pe lângă curtea de apel, pe un mandat de 4 ani, fără posibilitatea reînnoirii.

Revocarea din funcție a inspectorului general și a inspectorului general adjunct se poate dispune prin votul a 2/3 din numărul membrilor Consiliului Superior al Procurorilor.

Inspekția Judiciară a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată se încadrează cu inspectori, numiți de Consiliul Superior al Procurorilor, dintre procurorii cu o vechime minimă de 15 ani în profesia de procuror, cu un stagiu minim de 5 ani la parchetul de pe lângă curtea de apel, pe un mandat de 5 ani, fără posibilitatea reînnoirii.

În activitatea lor inspectorii sunt independenți și supuși numai legii și sunt obligați să respecte independența procurorilor.

Actele întocmite de inspectori pot fi contestate în fața Consiliului Superior al Procurorilor.

Inspectorii răspund disciplinar pentru activitatea desfășurată. Acțiunea disciplinară poate fi inițiată de inspectorul general al Inspekției judiciare sau prin votul a 2/3 din numărul membrilor Consiliului Superior al Procurorilor. Admiterea acțiunii disciplinare atrage de drept pierderea calității de inspector.

Cel puțin trimestrial, inspectorul general al Inspekției Judiciare a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată prezintă Consiliului Superior al Procurorilor un raport de activitate privind constatările rezultate din activitatea inspectorilor și măsurile ce se impun.

Activitatea și competențele stabilite Inspekției Judiciare a parchetelor de pe lângă instanțele de judecată nu exclud responsabilitățile ce revin conducerilor parchetelor de pe lângă instanțele de judecată în asigurarea legalității și eficienței activității parchetelor de pe lângă instanțele de judecată și procurorilor.

Secțiunea a 9 a

Școala Națională de Grefieri

Școala Națională de Grefieri se va înființa și va funcționa în subordinea Ministerului Justiției.

Conducerea executivă va fi asigurată de un director și un director adjunct desemnați prin ordin al ministrului justiției dintre grefierii în funcție cu studii superioare, cu o vechime minimă în funcția de grefier de 10 ani și încadrați profesional la nivelul curților de apel ori al Înaltei Curți de Casație și Justiție sau la parchetele corespunzătoare, pentru un mandat de 3 ani, reînnoibil.

Activitatea Școlii Naționale de Grefieri va fi coordonată de un Colegiu compus din director și director adjunct și 5 membri: un reprezentant judecător desemnat de Consiliul Superior al Judecătorilor, un reprezentant procuror desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor, un reprezentant al grefierilor din instanțele de judecată încadrat la nivelul curților de apel, un reprezentant al grefierilor din parchetele de pe lângă instanțele de judecată încadrat la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel și un reprezentant al Ministerului Justiției, desemnați prin ordin al ministrului justiției. Mandatul membrilor Colegiului este de 1 an, fără posibilitatea reînnoirii.

Școala Națională de Grefieri va funcționa în două Secții, Secția pentru judecători și Secția pentru procurori.

Formatorii Școlii Naționale de Grefieri vor fi numiți prin ordin al ministrului justiției la propunerea Consiliului Superior al Judecătorilor pentru Secția de judecători și la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor pentru Secția de procurori, dintre judecătorii, procurorii și grefierii cu studii superioare, cu o vechime minimă în funcție de 10 ani.

Secția pentru judecători va organiza la nivel național concursurile de admitere la Școala Națională de Grefieri pentru funcția de grefier la instanțele de judecată, va asigura pregătirea inițială a cursanților și va coordona pregătirea continuă a grefierilor în funcție la instanțele de judecată.

Secția pentru procurori va organiza la nivel național concursurile de admitere la Școala Națională de Grefieri pentru funcția de grefier la parchetele

de pe lângă instanțele de judecată, va asigura pregătirea inițială a cursanților și va coordona pregătirea continuă a grefierilor în funcție la parchetele de pe lângă instanțele de judecată.

Stagiul de pregătire a cursanților la Școala Națională de Grefieri este de 1 an.

Pregătirea practică a cursanților se va desfășura la instanțele de judecată și parchetele de pe lângă instanțele de judecată în raza teritorială a cărora își au domiciliul cursanții, pe baza unei programe unice elaborată de Școala Națională de Grefieri.

Evaluările semestriale și evaluarea finală a cursanților se vor asigura centralizat la sediul Școlii Naționale de Grefieri.

Stagiul de pregătire a cursanților se finalizează prin examenul de absolvire.

Examenul de absolvire va fi organizat într-o singură sesiune pentru fiecare promoție de cursanți. Promovarea examenului constituie condiție obligatorie pentru numirea în funcția de grefier. Examenul nepromovat nu poate fi repetat. Cursanții care nu au promovat examenul de absolvire vor restitui sumele primite în timpul stagiului cu titlu de indemnizație.

Numirea în funcție a cursanților care au promovat examenul de absolvire se va face prin ordin al ministrului justiției, la judecătorii și parchetele de pe lângă judecătorii.

ANEXA 1 la Varianta nr.II

extras din lucrarea *Consiliul Superior al Magistraturii de la succes instituțional la eșec funcțional*, publicată în anul 2011 la editura Universul Juridic

Prin Hotărârea nr. 298/23.10.2008 a Secției de procurori a C.S.M., un magistrat procuror a fost numit în funcția de procuror șef la o unitate de parchet de pe lângă o judecătorie, pe durata unui mandat de trei ani. În timpul exercitării mandatului în funcția de conducere, magistratul a fost „deplasat” prin Ordin al Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cadrul D.N.A., structura centrală, într-o funcție de execuție, fără ca statutul său de șef al unității de parchet să fie pus în discuție în sensul unei suspendări, încetări, etc.

Potrivit art. 49 alin.1 din Legea nr. 303/2004 „numirea în funcțiile de procuror general al parchetului de pe lângă curtea de apel, prim-procuror al parchetului de pe lângă tribunal, prim-procuror al parchetului de pe lângă tribunalul pentru minori și familie sau prim-procuror al parchetului de pe lângă judecătorie și de adjuncți ai acestora se face numai prin concurs sau examen organizat, ori de câte ori este necesar, de Consiliul Superior al Magistraturii, prin Institutul Național al Magistraturii”, iar conform alin. 7 al aceluiași articol „Consiliul Superior al Magistraturii validează rezultatul concursului sau examenului și numește procurorii în funcțiile de conducere în termen de 15 zile de la data afișării rezultatelor finale”.

În același timp, conform art. 55 alin. 1 și alin. 2 din aceeași lege numirea în celelalte funcții de conducere de natura celei incidente în speță, în cadrul „Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și al Parchetului Național Anticorupție se face pe o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reînvestirii o singură dată, de către Consiliul Superior al Magistraturii, la propunerea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau a procurorului general al Parchetului Național Anticorupție, după caz”.

În temeiul textelor de mai sus, în speța de față, Consiliul a numit pe magistrat în funcția de conducere pentru care acesta candidase, prin hotărâre. Hotărârea a rămas irevocabilă. Deși cutumiar accederea într-o funcție de conducere este privită ca o reușită a celui în cauză și în parte chiar așa și este, în realitate acceptarea unei funcții de conducere de către un magistrat constituie în fapt și în drept un adevărat

contract de management al unității respective prin care una dintre părți se obligă să salarizeze suplimentar pe cel devenit „șef” în schimbul unor prestații suplimentare ale acestuia, diferite de munca obișnuită a unui magistrat cu funcție de execuție. Aceste obligații suplimentare pe care „șeful” și le-a asumat sunt prevăzute explicit în lege și regulamentele de ordine interioară, iar neîndeplinirea lor atrage după sine revocarea din funcție, ca sancțiune expresă prevăzută și reglementată de art. 51 alin. 7 raportat la art. 51 alin.2 lit. b din Legea nr. 303/2004³², cu trimitere în speță și la dispozițiile art. 55 alin 4 din aceeași lege. Suntem așadar, fără doar și poate în prezența unui veritabil contract ce poate înceta nu doar prin revocare, cum arătam, ci și prin alte forme specifice – demisie, pensionare, ajungere la termen a mandatului, aplicarea unei sancțiuni disciplinare, etc., dar care în perioada de mandat trebuie executat atât potrivit acordului părților cât și normelor legale imperative arătate mai sus.

Specificul speței ce analizăm constă în aceea că, în perioada în care se afla sub mandatul primit de la Consiliu, magistratul a fost de acord să fie „deplasat” de la unitatea pe care o conducea, la o altă structură, în cazul de față la Direcția Națională Anticorupție din cadrul Parchetului General, „deplasare” dispusă prin Ordin al Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Ordinul a fost emis în concordanță cu dispozițiile art. 57 alin. 7-8 din Legea nr. 303/2004, conform cărora *„în interesul serviciului, procurorii pot fi delegați, cu acordul scris al acestora, inclusiv în funcții de conducere, de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, la parchetele din cadrul Ministerului Public pe o perioadă de cel mult 6 luni. Delegarea procurorilor poate fi prelungită, cu acordul scris al acestora, cel mult încă 6 luni”*³³.

³² Potrivit art. 51 alin 7 din Legea nr. 303/2004 „revocarea din funcția de conducere a procurorilor se dispune de Consiliul Superior al Magistraturii, din oficiu sau la propunerea adunării generale ori a conducătorului parchetului, pentru motivele prevăzute la alin. (2) care se aplică în mod corespunzător”, printre aceste motive fiind și cel referitor la „exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor manageriale privind organizarea eficientă, comportamentul și comunicarea, asumarea responsabilităților și aptitudinile manageriale”.

³³ Potrivit site-ului Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, actualizat la data de 19.01.2011, doar în perioada august 2010-ianuarie 2011, au fost delegați prin ordin al Procurorului general nu mai puțin de 188 procurori, 116 dintre aceștia în funcții de conducere.

Aparent, fiecare instituție a îndeplinit acte în limitele conferite de lege, toate cu acceptul magistratului. În realitate însă, în urma unei analize chiar fără pretenții de mare profunzime ori subtilitate, vom constata că numeroase sunt aspectele criticabile din perspectiva legalității, atât sub forma procedurii ca atare cât mai ales a actelor încheiate de cel plimbat de colo-colo sub aparenta pavază a unor dispoziții legale.

a. Sub aspect procedural ne aflăm în fața unui concurs de competențe, respectiv hotărârea Consiliului, pe de o parte, prin care magistratului i-au fost atribuite sarcini și obligații specifice derivate din acceptarea de către acesta a funcției de conducere, iar pe de altă parte ordinul procurorului general prin care aceluiși magistrat i s-au stabilit cu totul alte sarcini de serviciu, peste și împotriva dispozițiilor unei hotărâri irevocabile a C.S.M.

Consiliul Superior al Magistraturii este în speța de față instituția în sarcina căreia nu se poate reține nicio culpă procedurală, pentru că nu a făcut altceva decât să verifice dacă magistratul și-a exprimat acceptul, dacă îndeplinea condițiile prealabile impuse de lege, dacă existau avizele necesare și să consfințească printr-o hotărâre, devenită ulterior, prin neatacare, irevocabilă, numirea magistratului în funcția de conducere. Fiind încheiată potrivit legii și cu acordul expres și neviciat al părților, hotărârea prin ea însăși generează pentru părțile contractante obligații specifice reciproce și este opozabilă *erga omnes*.

În speță însă, procurorul general a făcut abstracție *primo*, de existența unei atari convenții în temeiul căreia magistratul „șef” nu era liber de contract pentru a exprima valabil o nouă opțiune, fiind ținut de obligații specifice asumate față de „angajatorul” său, Consiliul Superior al Magistraturii, în legătură cu conducerea unei instituții și *secundo*, de faptul că magistratul avea astfel un statut juridic deosebit celui unui procuror cu funcție de execuție care, pe bază de accept să poată fi delegat de către procurorul general la o altă unitate.

Cu toate acestea ordinul a fost emis, magistratul fiind scos practic de sub puterea hotărârii Consiliului. Pe baza textelor legale citate în supra. Ordinul este

nelegal și nul ca efecte. Sigur că la nivel de principiu, procurorul general poate invoca lejer dispozițiile legale citate deja și care îi permit să „deplaseze” procurori unde vrea el.

Potrivit art. 75 alin. 5 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară „orice procuror” poate participa la procedura de „selecție” pentru a fi deplasat de la o unitate de parchet la orice altă unitate D.I.I.C.O.T. sau D.N.A.³⁴. Aceeași este situația și în cazul delegării propriu-zise dispuse de procurorul general.

Depășind abordarea simplistă a sintagmei „*orice procuror*”, care ar putea justifica legal demersul procurorului general și care probabil a fost avută în vedere la momentul emiterii ordinului, vom descoperi o neglijență ori un abuz îngrijorătoare nu doar prin ele însele dar și prin efectele produse.

În principiu *orice bărbat*, în anumite condiții de vârstă și sănătate se poate căsători, spunând da în fața funcționarului abilitat să ia act de consimțământul său la căsătorie. Procedura în sine este perfect legală, dar dacă bărbatul respectiv este deja căsătorit atunci problema este cu totul diferită, bărbatul fiind infractor prin bigamie, iar certificatul de căsătorie emis de funcționarul competent este nul și, pe cale de consecință, lipsit de orice efecte juridice. În cazul de față avem de a face cu o astfel de „bigamie”, în care procurorul aflat „sub contract” cu C.S.M.-ul a mai zis încă o dată *da* unei alte oferte, venită din partea procurorului general, care, prin puterile conferite de lege a consfințit prin ordin noua „căsătorie”.

Este credința noastră că ordinul emis de procurorul general este nul și, cum arătam, nu poate produce efecte. Competența procurorului general de a delega ori de a deplasa procurori de la o unitate de parchet la alta este implicit condiționată de statutul acestora în sensul de a fi doar procurori în funcție de execuție, liberi de orice alte sarcini ori obligații față de terțe entități competente să le atribuie atari sarcini prin proceduri reglementate prin lege și asupra cărora procurorul general nu are

³⁴ Potrivit art. 75 alin. 4 din Legea nr. 304/2004 „pentru a fi numiți în cadrul Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism procurorii trebuie să aibă o bună pregătire profesională, o conduită morală ireproșabilă, o vechime de cel puțin 6 ani în funcția de procuror sau judecător și să fi fost declarați admiși în urma interviului organizat de comisia constituită în acest scop”.

competența de a interveni. Fără îndoială că și un procuror cu „sarcini” poate fi delegat ori deplasat prin ordin al procurorului general, dar acest demers este obligatoriu a fi precedat de lămurirea, în sensul încetării, statutului juridic al acestuia în raport cu entitatea față de care s-a obligat și numai ulterior acestei etape procurorul general își poate exercita nestingherit competențele prevăzute fie de art. 55 și art. 57 alin. 7-8, fie de art. 75 alin. 3 din Legea nr. 304/2004.

Argumentele în sprijinul opiniei de mai sus sunt numeroase. Este de notorietate că procurorii magistrați își desfășoară activitatea nu doar în funcțiile propriu-zise de procurori la o unitate sau alta de parchet, ci și în cadrul altor instituții, unde primesc sarcini specifice și își asumă obligații față de acele instituții – Consiliul Superior al Magistraturii, Agenția Națională de Integritate, Ministerul Justiției, penitenciare, etc. A accepta punctul de vedere că procurorul general poate dispune oricând delegarea sau deplasarea unui procuror aflat sub „contract” cu o terță instituție fără acordul acelei instituții, ori fără lămurirea prealabilă a raporturilor juridice ale procurorului cu respectiva instituție ar semnifica vădit acceptarea imixtiunii peste lege a procurorului general în domenii și raporturi juridice în care legiuitorul nu a înțeles să îi confere competențe. Dacă totuși procurorul general nu a înțeles care sunt limitele sale de competență și a emis un ordin cum este cel din speța de față, este o problemă ce îl privește personal pe acesta, fără efecte asupra obligațiilor procurorului față de terță instituție și, foarte important fără ca prin respectivul ordin procurorul în cauză să poată dobândi noi valențe de exercitare a funcției, altele decât cele stabilite inițial de comun acord cu terță instituție, în speță C.S.M., aspect asupra căruia vom reveni.

Revenind la exemplele de mai sus este de evidență că nu poate fi acceptată legal situația în care un procuror să fie în același timp procuror șef al unei unități de parchet dar și procuror în cadrul Parchetului General, tot așa cum nu poate fi în același timp procuror activ la o unitate de parchet, dar și șeful Agenției Naționale de Integritate, membru C.S.M., director de penitenciar ori secretar de stat în Ministerul Justiției, etc.

Dificultatea tezei ce o susținem nu derivă din a demonstra ilogicul deciziei adoptate de procurorul general, care în opinia noastră nici nu mai trebuie argumentat, ci de a demonstra că acest ilogic are și un caracter de nelegalitate, iar acest fapt nu poate fi ilustrat decât prin argumente de drept asupra limitelor de competență ale procurorului general în materia ce analizăm. Am amintit mai sus despre situațiile ce s-ar putea crea prin intervenția procurorului general în cazul în care magistrații procurori și-ar desfășura activitatea concretă în cadrul altor instituții publice, arătând că în acele situații procurorul general nu poate interveni nicidecum în raporturile juridice create între părți. Contraargumentul ce s-ar putea aduce acestei teze în raport de speța de față ar fi acela că în acele situații procurorul vizat nu își desfășoară activitatea în cadrul unităților de parchet și că astfel ipotezele ar fi diferite. Deși credem că principial atari situații nu sunt deloc diferite vom completa argumentația logico-juridică printr-un alt argument ce vizează de data aceasta procurori din chiar sistemul parchetelor.

Potrivit art. 54 alin.1 din Legea nr. 303/2004 „*procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prim-adjunctul și adjunctul acestuia, procurorul general al Parchetului Național Anticorupție, adjunctii acestuia, procurorii șefi de secție ai acestor parchete, precum și procurorul șef al Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și adjunctii acestora sunt numiți de Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii,...*”. Considerând că demersul procurorului general de a delega ori deplasa procurori oriunde și oricând în baza textelor amintite și a sintagmei „orice procuror”, ar trebui să acceptăm și că toți cei numiți de președintele României prin decret prezidențial în funcțiile de mai sus ar putea fi oricând „deplasați” către orice unitate de parchet printr-un simplu Ordin al Procurorului general, fără ca statutul lor stabilit de Președintele României în temeiul unor texte imperative și neechivoce să fie afectat în vreun fel, fiind în același timp și, de exemplu procuror șef al Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, dar și un simplu procuror ,

ori chiar prim procuror pe la o oarecare unitate de parchet din România, putând în aceste calități să îndeplinească acte și într-un loc și în celălalt, mizând pe aparenta legalitate atât a numirii inițiale, prin decret președințial, cât și a celei dispuse de procurorul general prin ordin.

Subliniem din nou, cu riscurile repetiției, că o atare situație nu poate fi primită din punct de vedere legal, fiind de evidență în opinia noastră că textele de lege privind delegarea procurorilor sau deplasarea lor la unitățile D.N.A. sau D.I.I.C.O.T prin ordin al procurorului general nu constituie instrumente prin care acesta, procurorul general, să infirme sau să afecteze juridic o hotărâre a C.S.M., în speță, ori un decret al Președintelui României, în exemplele de mai sus, sau să intervină în orice alt raport juridic. Orice „realizare” a sa în acest sens constituie fie o eroare, fie un abuz, în ambele situații sancțiunea fiind una singură, nulitatea actului emis peste competențele conferite de lege și, implicit, lipsirea de efecte juridice a documentului.

Din perspectiva magistratului implicat consecințele sunt oarecum asemănătoare. Din momentul acceptării implicării sale juridice într-un raport obligațional cu Consiliul Superior al Magistraturii, concretizat printr-o hotărâre irevocabilă a C.S.M. și prin care i se stabileau sarcini concrete de conducere a unei instituții din cadrul sistemului judiciar, ambiguiul magistrat nu mai avea posibilitatea legală a unei noi opțiuni, cu o terță entitate oricare ar fi fost aceasta, decât ulterior încetării raportului său obligațional inițial. În acest context acordul său la oferta procurorului general, deși prevăzut expres de textele de lege ce reglementează delegarea ori deplasarea prin ordin al procurorului general, este insuficient și irelevant pentru a da naștere unui alt raport juridic prin care să dobândească noi competențe hărăzite de procurorul general. Este insuficient pentru că noul acord nu îl derobează de obligațiile primare, nu îi modifică statutul creat și impus de hotărârea C.S.M., dar și acceptat de procuror și irelevant pentru că oricât de mult și-ar dori un nou statut, nu îl poate dobândi decât ulterior încetării sub orice formă a statutului inițial, sistemul judiciar românesc necunoscând în prezent instituția cumulului de

funcții care să permită unui magistrat să întocmească acte valabile la două unități de justiție în același timp.

LUMEA JUSTITIEI.RO

extras din articolul *Câteva considerații asupra exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii*, publicat în Revista Română de Dreptul Muncii, nr.3/2013.

...Constatăm ...existența a trei categorii de membri ai Consiliului, diferențiați fie prin baza de selecție, fie prin modul de accedere la funcția de membru C.S.M.. Astfel, magistrații judecători și procurori sunt aleși prin vot exprimat în adunările generale ale instanțelor și parchetelor, membrii societății civile sunt aleși de Senatul României, iar ceilalți trei, respectiv președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, ministrul justiției și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție devin membri ai Consiliului ca o consecință a dobândirii în prealabil a funcțiilor arătate.

Vom analiza distinct prin prisma temei de față, raportată la categoriile de membri ai Consiliului identificate mai sus, dacă și în ce măsură atribuțiile membrilor C.S.M. pot fi exercitate de către terțe persoane.

.....4. Mandatul membrilor de drept ai C.S.M.

Spre deosebire de membrii aleși ai Consiliului, membrii de drept, respectiv președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, ministrul justiției și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție dobândesc locul lor în Consiliu nu ca urmare a unei proceduri de desemnare ori concurs, ci ca o consecință legală a numirii lor prealabile în funcțiile administrative arătate.

Posibilitatea ca terțe persoane să poată exercita atribuții ale membrilor de drept ai Consiliului va fi analizată, ca și în cazul membrilor aleși, atât din perspectivă legală cât și convențională.

a. Din perspectivă legală premisele de abordare sunt diferite față de cele reținute pentru membrii aleși, diferențe generate de specificul reglementării

funcțiilor administrative ce le conferă membrilor de drept locul în Consiliul Superior al Magistraturii.

a.1. Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit art. 28 alin.2 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară³⁵ „*reprezintă Înalta Curte de Casație și Justiție în relațiile interne și internaționale*”.

În cuprinsul art.7 - art.12 din Regulamentul de organizare și funcționare a Î.C.C.J.³⁶ sunt enumerate atribuțiile pe care președintele Î.C.C.J. le exercită în raport de instanța pe care o conduce și care se referă la aspecte administrativ-organizatorice, de gestionare a resurselor umane, participarea la ședințele de judecată, planificarea activității judecătorilor în secții și complete speciale, etc.

Art.14 din Regulament prevede că „*vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție exercită atribuțiile ce revin președintelui, în lipsa acestuia sau în baza dispoziției președintelui*”.

În contextul normativ de mai sus, aparent, vicepreședintele Î.C.C.J. ar fi îndrituit să exercite *toate* atribuțiile ce revin președintelui, fie în lipsa acestuia, fie în baza unei dispoziții a președintelui, fără a distinge dacă aceste atribuții vizează competențe din cadrul ori din afara instanței. O astfel de interpretare ar da dreptul, pe baza unui temei normativ, în speță Regulamentul, ca o terță persoană, alta decât titularul funcției, să poată îndeplini conjunctural **și** funcția de membru al C.S.M., funcție dobândită pe o altă cale decât cea prevăzută de legea specială de reglementare a organizării și funcționării Consiliului.

Considerăm că o atare interpretare nu poate fi primită. Textele citate, ca de altfel întregul Regulament se referă exclusiv, în opinia noastră, la atribuții pe care președintele Î.C.C.J. le exercită în cadrul și/sau în legătură cu activitatea instanței pe care o conduce și nu eventual alte funcții publice sau private pe care președintele le-ar deține, cum arătam, în sistemul public ori chiar cel privat(de

³⁵ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 576 din 29 iunie 2004 și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 827 din 13 septembrie 2005.

³⁶ Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 876 din 25 septembrie 2004 și republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 1076 din 30 noiembrie 2005.

exemplu membrul unei asociații profesionale, ori membrul asociației de proprietari de la domiciliul său, ori cetățean de onoare al unei localități, etc.).

Așa fiind, vom constata că Regulamentul analizat nu conferă vocație, ca temei legal, vicepreședintelui Î.C.C.J. de a-l suplini pe președinte decât în acele relații care într-o formă sau alta, reglementează exclusiv activitatea și reprezentarea Înaltei Curți.

a.2. Într-o foarte mare măsură considerentele ce vor fi formulate în legătură cu cel de al doilea membru de drept al C.S.M., respectiv *procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție*, sunt similare celor avansate în supra, referitoare la președintele Î.C.C.J.

Atribuțiile procurorului general prin raportare la instituția pe care o conduce sunt cuprinse în *Ordinul nr. 529/2007 emis de ministrul justiției privind aprobarea Regulamentului de ordine interioară al parchetelor*³⁷, act normativ ce indică situațiile și modalitățile prin care atribuțiile procurorului general pot fi îndeplinite de către terțe persoane.

Astfel, potrivit art.7 alin. 3 din Ordinul amintit „*în perioada absenței procurorului general sau a imposibilității exercitării funcției, indiferent de cauza acesteia, inclusiv revocarea, prim-adjunctul procurorului general îl înlocuiește de drept în exercitarea atribuțiilor ce îi revin în această calitate, iar în cazul absenței acestuia sau al imposibilității exercitării funcției, indiferent de cauza acesteia, inclusiv revocarea, atribuțiile sunt exercitate de drept de adjunctul procurorului general. Prin ordin al procurorului general se va stabili ordinea celor care exercită conducerea Ministerului Public în cazul absenței sau al imposibilității exercitării funcției concomitent de către procurorul general, prim-adjunctul procurorului general și adjunctul procurorului general*”.

Pe baza aceluiași argumente invocate la subpunctul anterior referitoare la raportul președinte Î.C.C.J.- vicepreședinte Î.C.C.J., apreciem că și în cazul procurorului general, înlocuirea acestuia de către prim-adjunct nu poate fi primită decât strict în limita atribuțiilor pe care procurorul general le exercită în legătură

³⁷ Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 154 din 5 martie 2007.

activitatea instituției pe care o conduce, atribuții enumerate la fel de limitativ în Ordinul de ministru nr.529/2007, printre acestea nefigurând și cele derivate din funcția de membru C.S.M.

Un alt punct de vedere a fost exprimat de membrii Consiliului...care au statuat prin Hotărârea nr.918/2012 dreptul prim-adjunctului de a-l înlocui pe procurorul general în funcția de membru C.S.M. pe perioada vacanței acestei din urmă funcții.

Conform chiar argumentației folosite în hotărârile de mai sus, apreciem că punctul de vedere adoptat de Consiliu este eronat.

....Cel de al doilea motiv reținut în considerentele hotărârilor, conform căruia Ordinul nr.529/2007 nu distinge asupra atribuțiilor preluate de drept de prim-adjunct în lipsa procurorului general, excede oricăror principii de interpretare unitară a actelor normative. Ordinul sus menționat a fost emis tocmai pentru a stabili anumite coordonate de organizare și funcționare a unei anumite instituții, în speță parchetele, nu și a altora, fixând normativ limitativ anumite atribuții și ierarhii cu referire exclusivă la instituția în cauză. Este vădit în acest context că drepturile, obligațiile, structura organizatorică și relațiile de ierarhie și substituție nu pot fi reținute și analizate decât cu referire limitată la acea instituție și nu pot fi extrapolate spre structura ori competențele unei terțe entități. Așa fiind, apare ca logică și legică interpretarea că prim adjunctul nu poate exercita în locul procurorului general și alte atribuții decât cele limitativ prevăzute în Ordinul ministrului justiției referitor la ordinea interioară a parchetelor. O interpretare tot unitară, dar opusă celei de mai sus și agreată de membrii C.S.M., ar conduce la apariția unor situații absurde, în care prim-adjunctul ar trebui să îl înlocuiască pe titular, fără a distinge, în orice alte funcții ori atribuții publice sau private(membru al unor entități academice, profesionale, artistice, comisii ori, exagerând desigur, în cadrul familiei, ca soț sau tată, etc.), ceea ce credem noi, nu poate fi acceptat.

a.3. Atribuțiile stabilite legal în sarcina *ministrului justiției* sunt prevăzute de *Hotărârea Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției*³⁸.

³⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 443 din 29 iunie 2009

....În baza art. 11 din același act normativ se prevede dreptul ministrului de a „*numi prin ordin un înlocuitor pentru o perioadă determinată, dintre secretarii de stat*” și de a „*delega prin ordin oricare dintre atribuțiile de conducere, reprezentare și angajare a Ministerului, în primul rând secretarilor de stat, secretarului general sau secretarului general adjunct*”.

Pe de o parte vom constata că spre deosebire de ceilalți doi membri de drept ai Consiliului, respectiv președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ministrul justiției nu poate fi înlocuit de drept, prin dispoziție normativă, ci doar prin actul său de voință, mai exact prin ordin de numire ori de delegare. Pe de altă parte și tot diferit de ceilalți doi membri de drept ai Consiliului, textul prevede *expres* că delegarea vizează atribuții referitoare la conducerea, reprezentarea și angajarea **Ministerului**, prevedere cu dublă semnificație și anume că este limitată la entitatea instituțională Ministerul Justiției și nu la o alta, dar totodată statuează implicit disocierea instituției **Ministerului** de cea a **ministrului**, acesta din urmă îndeplinind, conform art. 9 din chiar H.G. nr. 652/2009, atribuții și în baza altor texte normative, printre acestea și Legea nr. 317/2004 ce conferă persoanei ce ocupă funcția de **ministru** al justiției calitatea de membru de drept al C.S.M.

Cu aceste distincții, constatăm că nici în cazul ministrului justiției nu poate opera normativ o înlocuire temporară a sa în calitatea de membru de drept al C.S.M., această calitate vizând, cum arătam, limitativ *doar* persoana ce ocupă funcția de *ministru* al justiției și nu pe eventuali alți reprezentanți ai *Ministerului Justiției*, ipoteză pe care legea, dacă ar fi acceptat-o, s-ar fi impus, cel puțin din considerente de tradiție legislativă³⁹, să o prevadă expres.

³⁹ A se vedea în acest sens prevederile art. 68 din Legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legile relative la organizarea judecătorească, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 286 din 24 martie 1909, precum și prevederile art. 62 lit. d din Legea de organizare judecătorească din 1924, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 136 din 26 iunie 1924, potrivit cărora din Consiliu face parte, printre alții și „*ministrul justiției însuși sau un delegat al său*”. Legile ulterioare de organizare judecătorească din anii 1938, 1943, 1947 și 1992, legi care au reglementat instituția Consiliului, nu au mai prevăzut și ipoteza „*delegatului*”, ci *doar* a „*ministrului însuși*”.

ANEXA 3 la Varianta nr.II

extrase din lucrările *Tratat privind profesia de magistrat în România*, publicat în anul 2007 la editura Universul Juridic și *Consiliul Superior al Magistraturii de la succes instituțional la eșec funcțional*, publicat în anul 2011 la editura Universul Juridic.

În limbaj uzual⁴⁰ *a numi* în funcție semnifică, în materia ce ne interesează, „a angaja”, iar *a promova* are semnificația de „a ridica, a înainta pe cineva în grad, într-o demnitate, a avansa”.

În momentul numirii sale în funcție, magistratul devine parte a unui raport juridic de muncă, raport în care, noțiunile de „angajat” și „angajator” deși au conotații atipice⁴¹, definesc o realitate ce nouă ni se pare a fi vădită, anume că în cariera sa profesională magistratul nu poate accede în profesie decât o singură dată, fiind *numit* prin decret al Președintelui României și că evoluția sa profesională ulterior acestui moment, fie în planul funcțiilor de execuție, fie în cel al funcțiilor de conducere, nu poate fi acceptată altfel, ca noțiune juridică, decât sub forma *promovării*, indiferent de terminologia adoptată pentru a defini această modificare a raportului juridic de muncă al magistratului.

Pentru a marca faptul dobândirii funcției de magistrat, legiuitorul român a apelat terminologic la o diversitate de noțiuni: „a rândui”⁴², „a ocupa”⁴³, „a institui”⁴⁴, „recepțiune” și „instalare”⁴⁵, „a fi”⁴⁶, dar cu preponderență a fost

⁴⁰ A se vedea Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”, *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998, p.703.

⁴¹ A se vedea pentru detalii I.T.Ștefănescu, *Tratat de dreptul muncii*, Editura Wolters Kluwer, București, 2007, p.31-32, I.Popa, *Tratat...*, p.398-400.

⁴² A se vedea art. 281, capitolul VIII din Regulamentul Organic al Moldovei: „Domnul... va *rândui* pe judecători”, art. 214 și art. 217 din Regulamentul Organic al Munteniei „judecătorii, ... se vor *rândui* toți de către Domn”, iar „procuratorul se va *rândui* de Domn”.

⁴³ A se vedea art. 1 din Legea despre admisibilitatea și înaintarea în funcțiunile judecătorești din 6 decembrie 1864 și art. 1 din Legea despre admisibilitatea și înaintarea în funcțiunile judecătorești din 20 aprilie 1875: „nimeni nu va putea *ocupa* o funcțiune judecătorească...”

⁴⁴ A se vedea art.8 din Legea pentru organizarea judecătorească din 16/28 aprilie 1864: „în fiecare plasă, plaiu sau ocolu se va institui câte un singur judecător sau județu de plasă...”

⁴⁵ A se vedea art. LXIV și art. LXXII din Legea de organizare judecătorească din aprilie 1865: „recepțiunea funcționarilor consistă în facerea jurământului prescris prin lege”, iar „instalarea este solemnitatea prin care un judecător este admis a se ocupa, pentru anteia oară, locul în care are se exerciteze ministerul seu”.

⁴⁶ A se vedea art. 44 din Legea nr. 58/1968 pentru organizarea judecătorească: „poate *fi* judecător persoana care...” și art. 43 din Legea nr. 60/1968 pentru organizarea și funcționarea Procuraturii Republicii Socialiste România: „poate

acceptată noțiunea de „numire”⁴⁷, aceasta din urmă fiind folosită și cu sensul de promovare atât în funcții de conducere cât și în funcții de execuție⁴⁸.

Evoluția magistraților în cariera profesională a fost definită terminologic, în timp, prin: „înaintare”⁴⁹, „avansare”⁵⁰, „alegere”⁵¹, „desemnare”⁵² și „promovare”. Acest ultim termen a fost adoptat pentru prima oară în legislația românească referitoare la magistrați, prin Legea de organizare judecătorească nr. 92/1992 republicată, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 142/1997⁵³.

Din succesiunea actelor normative evocate rezultă două moduri de abordare terminologică a accederii în profesie și a evoluției profesionale a magistratului: o primă opțiune constând în folosirea termenului de **numire** atât pentru dobândirea funcției de magistrat dar și pentru promovarea sa profesională și o a doua opțiune în care „numirea” a semnatificat doar accederea în funcție, pentru marcarea evoluției profesionale fiind adoptați alți termeni (înaintare, avansare, promovare)⁵⁴.

....La nivel constituțional⁵⁵ s-a prevăzut, în art. 125 alin.1 din Constituție, că magistrații numiți în funcție de președintele României sunt inamovibili. Potrivit art.125 alin.2 propunerea de numire este avansată de Consiliul Superior al Magistraturii. Dreptul Președintelui României de a numi în funcție magistrații

fi procuror persoana care...”.

⁴⁷ A se vedea art. 16 din Legea pentru înființarea Curții de Casație și Justiție din anul 1861; art. 158 și art. 161 din Legea de organizare judecătorească din 11 aprilie 1864; art. 52, art. 57 și art. 61 din Legea de organizare judecătorească din anul 1890; art. 74 din Legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legile relative la organizarea judecătorească din anul 1909; art. 74 din Legea pentru unificarea dispozițiunilor din Legea de organizare judecătorească, din anul 1924; art. 66 din Legea de organizare judecătorească din anul 1938; art.84 din Legea de organizare judecătorească nr. 726/1943; art. 56 din Legea de organizare judecătorească nr. 341/1947; art. 46, art. 51, art. 65, art. 67 din Legea de organizare judecătorească nr. 92/1992.

⁴⁸ A se vedea art. 10-15 din Legea despre admisibilitatea și înaintarea în funcțiunile judecătorești din 6 decembrie 1864; art.78-art. 88 din Legea de organizare judecătorească, din anul 1888; art. 98-art. 113 din Legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legile relative la organizarea judecătorească din anul 1909; art. 93- art. 106 din Legea pentru unificarea dispozițiunilor din Legea de organizare judecătorească, din anul 1924; art.59-art.71 din Legea de organizare judecătorească nr. 341/1947; art.38 din Legea de organizare judecătorească nr. 5/1952;

⁴⁹ A se vedea art. 8-art.9 din Legea despre admisibilitatea și înaintarea în funcțiunile judecătorești din 6 decembrie 1864; art. 105 din Legea de organizare judecătorească din anul 1938; art. 97-art.121 din Legea de organizare judecătorească nr. 726/1943.

⁵⁰ A se vedea art. 46 din Legea nr. 60/1968 pentru organizarea și funcționarea Procuraturii Republicii Socialiste România.

⁵¹ A se vedea art. 42 din Legea de organizare judecătorească nr. 58/1968; art. 44 și art. 45 din Legea nr. 60/1968 pentru organizarea și funcționarea Procuraturii Republicii Socialiste România.

⁵² A se vedea art. 48 din Legea de organizare judecătorească nr. 58/1968.

⁵³ A se vedea art. 66 și art.69 din Legea nr. 92/1992 de organizare judecătorească.

⁵⁴ A se vedea Legea de organizare judecătorească din anul 1938, Legea de organizare judecătorească nr. 726/1943 și Legea de organizare judecătorească nr. 92/1992 republicată.

⁵⁵ Constituția României a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991. A fost revizuită prin Legea nr. 429/2003 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003 și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003.

derivă din dispozițiile art. 94 lit.c din Constituția României: „Președintele României îndeplinește și următoarele atribuții: ... **numește în funcții publice**, în condițiile prevăzute de lege”.

Tot din perspectivă constituțională promovarea magistraților a fost reglementată ca un atribut exclusiv al Consiliului Superior al Magistraturii, conform art. 125 alin.2 teza a -2- a: „...*promovarea*, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice”.

În forma sa inițială, Legea nr. 303/2004 privind statutul magistraților a reglementat **numirea** magistraților pentru a defini numai intrarea în magistratură în funcția de judecător sau procuror (Capitolul III – Numirea magistraților) iar **promovarea** acestora pentru a defini evoluția profesională a magistraților, atât în funcții de execuție cât și în funcții de conducere (Capitolul V – „Promovarea” magistraților și accesul la funcțiile de conducere).

Excepțiile de la aceste reguli le-au constituit dispozițiile art. 52 și art.53 care se refereau la funcțiile de conducere de la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru care a fost adoptată noțiunea de „**numire**”.

După modificarea, prin Legea nr. 247/2005 și republicarea sa, Legea nr. 303/2004 a revenit (involutiv, în opinia noastră) asupra sensului noțiunii de „numire”, aplicându-l atât pentru accederea în magistratură (Capitolul 3, art. 33) cât și pentru avansarea în funcțiile de conducere, precizarea fiind neechivocă din chiar titlul Capitolului 5 – **Promovarea judecătorilor și numirea în funcțiile de conducere**.

Capitolul cuprinde două secțiuni: Secțiunea I – destinată „promovării” la tribunale, curți de apel și parchete și referitoare în exclusivitate la promovarea în funcțiile de execuție și Secțiunea a II-a – „Numirea în funcțiile de conducere din cadrul judecătoriilor, tribunalelor, curților de apel și parchetelor corespunzătoare.”

Și Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară face referiri la „numirea” procurorilor la Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată

și Terorism și la Direcția Națională Anticorupție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (art. 75 și art. 87). În acest ultim exemplu însă, nu poate fi susținută cu convingere folosirea niciunuia din înțelesurile noțiunilor de „numire” sau de „promovare” întrucât „deplasarea” procurorilor la cele două direcții nu poate fi încadrată din punct de vedere juridic într-o anumite modalitate de modificare a raportului juridic de muncă al magistraților (promovare, transfer, delegare, detașare)⁵⁶.

Am insistat asupra celor două noțiuni, în primul rând din nevoia unei rigurozități terminologice conforme cu sensul real al acestora și al semnificației lor lingvistice și, în al doilea rând pentru că, în funcție de contextul în care au fost adoptate și interpretate, au generat și generează consecințe juridice de o mare diversitate inclusiv la nivelul de apreciere și de decizie al Consiliului Superior al Magistraturii și vom detalia prin doar două exemple semnificative în acest sens, cu valoare de argument.

Astfel, am asistat în cursul anului 2008 la desfășurarea unor dispute juridice, dar cu puternice accente politice și electorale, referitoare la oportunitatea, legalitatea și constituționalitatea procedurii de „numire” în funcții de conducere a procurorilor la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și structurile sale centrale – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (D.I.I.C.O.T.) și Direcția Națională Anticorupție (D.N.A.), dispute generate tocmai de interpretarea diferită din perspectivă terminologică a noțiunii de numire. Au exprimat puncte de vedere Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia Juridică a Senatului și Președinția României, dar și numeroși reputați oameni de drept din lumea universitară și cea politică, magistrați⁵⁷ și reprezentanți ai societății civile, jurnaliști⁵⁸.

⁵⁶ A se vedea pentru detalii în acest sens I. Popa, *Tratat...*, p. 428-431.

⁵⁷ A se vedea în acest sens opiniile exprimate pe site-ul *Știri juridice.ro* pe data de 5.09.2008, de judecător M. Pivniceru, președinta Asociației Magistraților din România și G. Iorgulescu, director executiv al Centrului de Resurse Juridice, care au apreciat necesitatea eliminării din procedura de „numire” a procurorilor în funcții de conducere la vârful parchetelor, a factorului politic, respectiv a ministrului justiției și a președintelui României.

⁵⁸ A se vedea articolul „Curat legal, dar neconstituțional”, semnat de A. Anghelescu și publicat în ziarul *Gardianul* din data de 9.09.2008.

Pe data de 4 septembrie 2008, Comisia juridică a Senatului a adoptat și dat publicității un proiect de lege pentru modificarea Legii nr.303/2004 referitoare la statutul judecătorilor și procurorilor⁵⁹, prin care competența „numirii” procurorilor în funcțiile de mai sus a fost atribuită Consiliului Superior al Magistraturii, modificându-se astfel „vechea” procedură(în vigoare încă) potrivit căreia procurorii erau „numiți” în respectivele funcții de Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul consultativ al secției de procurori a Consiliului Superior al Magistraturii. Într-o declarație publică, președinta Comisiei juridice a Senatului României, senator N. Nicolai⁶⁰, a arătat că „în ceea ce privește numirea procurorilor în funcții de conducere, șeful statului nu are o astfel de atribuție, nu a avut-o niciodată, a fost o interpretare alături de textul constituțional. Singura atribuție pe care șeful statului o are în continuare și care derivă din Constituție vizează numirea în *profesia de procuror și judecător* a celor care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege”⁶¹.

Anterior, printr-un comunicat de presă din data de 13 august 2008, Consiliul Superior al Magistraturii își exprimase poziția în sensul revenirii la dispozițiile inițiale ale Legii nr.303/2004 care prevedeau competența **Președintelui României** de a „numi” procurorii în funcțiile de conducere arătate, dar nu la propunerea ministrului justiției ci a Consiliului Superior al Magistraturii.

Considerăm că poziția oficială a C.S.M. în „disputa” juridică de mai sus, poziție pe care instituția o promovează și în prezent, a fost și este eronată.

..... „numirea” unui procuror în funcțiile de conducere prevăzute de art.54 alin.1 din Legea nr. 303/2004 constituie o modificare a raportului juridic de muncă al magistratului sub forma promovării, atribut care aparține constituțional Consiliului

⁵⁹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 576 din 29 iunie 2004. Legea a fost modificată prin Legea nr. 247/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005 și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005.

⁶⁰ A se vedea site-ul *Știri juridice. ro* din data de 5.09.2008.

⁶¹ Proiectul a fost adoptat de Plenul Senatului României în ședința din data de 16 septembrie 2008. Legea adoptată de Senatul României a fost atacată la Curtea Constituțională de un număr de 59 deputați. În ședința sa din data de 8 octombrie 2008, Curtea Constituțională a decis că actul normativ este neconstituțional, dar nu din considerente ce vizau fondul modificărilor propuse ci, potrivit comunicatului Curții din data de 8 octombrie 2008, pentru că „variantele adoptate de Senat(în calitate de Cameră decizională) a fost dată cu încălcarea normelor constituționale referitoare la procedura de legiferare, în sensul nerespectării principiului constituțional al bicameralismului Parlamentului României, consacrat de art.61 alin.2 din Legea fundamentală”.

Superior al Magistraturii, în baza art. 125 alin.2 din Constituție, indiferent de natura juridică a promovării(în funcție de execuție sau de conducere) ori de nivelul de promovare, de la judecătorie și parchetul de pe lângă aceasta până la Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetul de pe lângă aceasta. În ce ne privește, punctul de vedere exprimat aici nu este inedit⁶², fiind formulat în timp⁶³ la o suficientă distanță de actualul context politic și electoral pentru a nu fi suspicionat de partizanat într-o perioadă în care, din păcate, caracterul juridic al deciziilor și opțiunilor exprimate public sau adoptate instituțional în legătură cu sistemul juridic, constituie ținte ale acuzațiilor de interes politicianist ori de personalizare a actului legislativ⁶⁴.

⁶² A se vedea I. Popa, *Tratat....*, p. 407; același autor, *Promovarea în funcții de conducere-formă de modificare a raportului juridic de muncă al magistraților*, Revista Română de Dreptul Muncii nr. 5/2008.

⁶³ Punctul de vedere a fost exprimat în *Tratat privind profesia de magistrat*, publicat în luna mai 2007 la editura Universul Juridic. Teza de doctorat în care a fost susținut același punct de vedere a fost prezentată public în luna februarie 2007.

⁶⁴ A se vedea exemplificativ, ziarul *Gândul* din data de 5.09.2008: „senatorii juriști i-au luat lui Băsescu dreptul de a numi șeful D.N.A.”; în același sens, ziarul *Ziua* din data de 5.09.2008: „interese politice”, „o lege pentru Morar”, „ura senatorilor pentru Băsescu e mai tare decât directivele U.E.”.

ANEXA 4 la Varianta nr.II

extrase din lucrările *Consiliul Superior al Magistraturii de la succes instituțional la eșec funcțional*. publicată în anul 2011 la editura Universul Juridic și *Considerații asupra legalității unor decizii adoptate de Consiliul Superior al Magistraturii în materia raporturilor de muncă*, publicată în Revista Română de Dreptul Muncii nr. 3/2008.

În legislația actuală, delegarea în funcții de conducere a magistraților este reglementată de Legea nr. 303/2004 în Capitolul 6 - „Delegarea, detașarea și transferul”. Potrivit art. 57 alin. 7 din lege „în interesul serviciului, procurorii pot fi delegați, cu acordul scris al acestora, **inclusiv în funcții de conducere**, de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, la parchetele din cadrul Ministerului Public pe o perioadă de cel mult 90 de zile într-un an”. Dispoziția legală este oportună prin chiar faptul existenței sale normative, conturând o instituție recunoscută până la adoptarea Legii nr. 303/2004 doar în practică⁶⁵, dar este criticabilă din perspectivă constituțională, atât terminologic cât și pe fond.

De fapt ce semnifică „delegarea în funcție de conducere”? Sintagma definește nu numai în fapt ci și în drept o modificare a raportului juridic de muncă al magistraților în sensul unei „promovări” temporare a unui magistrat pe un post de conducere, o „delegare” a atribuțiilor postului respectiv în sarcina unei persoane, fie pe durată determinată, fie până la limita datei de ocupare definitivă a postului pe durata unui mandat. „Delegarea în funcție de conducere” a magistraților este fundamental diferită de noțiunea „delegării propriu-zise” care implică „mișcarea”

⁶⁵ Cu o singură excepție (Legea organizării judecătorești din anul 1938), anterior adoptării Legii nr. 303/2004, delegarea în funcții de conducere a magistraților nu a fost reglementată normativ, fiind acceptată ca o practică la nivelul Ministerului Justiției iar mai apoi și la cel al Consiliului Superior al Magistraturii. Deși în ședința sa festivă din data de 30 septembrie 2004, prilejuită de predarea atribuțiilor ministrului justiției cu privire la cariera magistraților către Consiliu, Plenul hotărâse „ferm” și în unanimitate ca practica „delegării” în funcții de conducere a magistraților să fie abolită, în fața realității cotidiene, peste circa o lună de zile, același Consiliu a hotărât că „instituția” este totuși necesară, dar numai în condiții „excepționale” (condițiile mai „excepționale” decât cele acceptate anterior datei de mai sus, nu au fost niciodată explicate sau argumentate de către Consiliul Superior al Magistraturii).

magistratului, pe aceeași funcție, dar la o altă instanță sau parchet. Sigur că este posibil ca cele două „operațiuni” să coexiste (de exemplu, numirea pe perioadă determinată în funcția de conducere a unui magistrat, dar la altă unitate decât cea la care își desfășoară activitatea), dar natura lor juridică este, cum arătam, total diferită. De aceea, „*delegarea în funcția de conducere*” va trebui înlocuită, terminologic, cu „*promovarea pe perioadă determinată în funcția de conducere*” și inclusă în Capitolul 5 privind promovarea magistraților, includerea sa în Capitolul 6 – Delegarea, detașarea și transferul, dovedind că la nivel conceptual, legiuitorul se află într-o evidentă confuzie⁶⁶, confuzie ce generează apariția unor situații absurde în legătură cu cariera magistraților⁶⁷.

Am expus mai sus considerații legate de competența numirii în funcții de conducere a procurorilor la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, reținând cele două unice, în opinia noastră, ipoteze de lucru și anume fie competența Președintelui României, fie cea a Consiliului Superior al Magistraturii. Pentru că textele constituționale nu disting, apreciem că în funcție de punctul de vedere adoptat, cele două entități sunt singurele competente să „numească” în funcțiile arătate, fără deosebiri determinate de perioada de numire. Concluzia este firească întrucât cel „delegat” pe o perioadă mai redusă decât cea a unui mandat îndeplinește aceleași atribuții ca și cel „numit” pe perioada unui mandat. Apare astfel ca o consecință logică dar și juridică intenția constituantului român de a atribui prerogativa numirii într-o funcție unei anumite entități statale și nu alteia, fără a distinge asupra duratei de „numire”. În speță vom constata că indiferent de ipoteza de lucru acceptată, Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu are abilitarea constituțională de a „delega” procurori în funcții de conducere la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, art. 57 alin. 7 din Legea nr. 303/2004 fiind în aceste circumstanțe, neconstituțional. Remarcile formulate își găsesc aplicare și în privința

⁶⁶ Aceeași confuzie se manifestă și la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii. A se vedea pentru detalii I. Popa, *Considerații asupra legalității unor decizii adoptate de Consiliul Superior al Magistraturii în materia raporturilor de muncă*, Revista Română de Dreptul Muncii nr. 3/2008, p. 98-106.

⁶⁷ A se vedea Hotărârea nr. 34/2008 a Plenului C.S.M. prin care un judecător deși fusese „delegat” ca președinte de instanță ulterior a fost respins de la concursul pentru ocuparea aceluiași post pentru că nu îndeplinea „condițiile legale” de vechime.

„competenței” Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a „delega în funcții de conducere” în toate celelalte funcții de această natură din cadrul Ministerului Public, de la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii până la cele de pe lângă curțile de apel, această atribuție revenind constituțional Consiliului Superior al Magistraturii, în temeiul art.125 alin.2 din Constituția României conform căruia „...**promovarea**, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice”, dar și al art.40 lit.b din Legea nr. 317/2004 care prevede că secțiile Consiliului Superior al Magistraturii „numesc în funcții de conducere judecătorii și procurorii, în condițiile legii și ale regulamentului”. Observăm că nici acest ultim text nu distinge asupra „numirii” în raport de durata sa, stabilind expres competența în materie doar pentru secțiile Consiliului.

ANEXA 5 la Varianta nr.II

extras din lucrarea *Nulitatea hotărârilor și a altor acte pronunțate/întocmite de către magistrații numiți, delegați, promovați sau menținuți în funcție potrivit legii*, publicată în revista Dreptul nr. 9/2008.

- conform art. 75 alin. 3 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară⁶⁸, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 247/2005⁶⁹, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție „se încadrează cu procurori numiți prin ordin al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în limita posturilor prevăzute în statul de funcții, aprobat potrivit legii.”

Din textul citat reiese că încadrarea se face prin ordin al procurorului general, în timp ce Consiliul Superior al Magistraturii, gestionarul carierei profesionale a magistratului procuror, nu are competența decât a acordării unui aviz. Pentru că legea nu specifică *expresis verbis* conformitatea avizului, rezultă că acesta are caracter consultativ, punctul de vedere emis nefiind obligatoriu, conform art. 32 alin. 1 din Legea nr. 317/2004.

La data încetării activității în funcția astfel dobândită, procurorul revine la parchetul unde și-a desfășurat activitatea sau la alt parchet unde are dreptul să-și desfășoare activitatea (art. 75 alin. 11 din lege).

Din formularea alin. 11 putem deduce că operațiunea de „trecere” a unui procuror la Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Crimă Organizată și Terorism este una **temporară**, din moment ce „la data încetării activității în cadrul DIICOT” procurorul „revine” la parchetul de unde provine sau la alt parchet unde are dreptul să funcționeze” (s.n. – I.P.).

Condițiile și procedura de „promovare” a procurorilor prevăzute de art. 75 din Legea nr. 304/2004 sunt aplicabile în condiții de identitate și în cazul

⁶⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 576 din 29 iunie 2004.

⁶⁹ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 653 din 22 iulie 2005.

art. 87 din Legea nr. 304/2004 care se referă la promovarea procurorilor la Direcția Națională Anticorupție, din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și structurile teritoriale.

Prin cereri distincte adresate Consiliului Superior al Magistraturii, procurorii aflați în situațiile de mai sus au solicitat să li se recunoască gradul profesional corespunzător Parchetelor superioare la care au fost "deplasați", motivat de faptul că își desfășoară activitatea la acel nivel, existând riscul ca în caz contrar, adoptând „ipoteza conform căreia procurorii D.N.A. și D.I.I.C.O.T. nu au gradul profesional respectiv” să se ridice „o gravă problemă asupra validității actelor procedurale întocmite de către aceștia”⁷⁰.

Plenul Consiliului a respins constant cererile, prin hotărâri succesive, ca fiind nefondate⁷¹.

Hotărârile ca atare sunt corecte, în spiritul și litera legii ce diriguiește cariera magistraților, respectiv Legea nr. 303/2004.

Considerentele hotărârilor sunt însă criticabile și contradictorii, relevând o confuzie conceptuală între faptul încadrării magistratului la o anumită unitate și evoluția sa profesională concretizată prin gradul profesional dobândit în timp.

Se reține în hotărâri că „nu poate fi ridicată problema validității actelor procedurale întocmite de către procurorii specializați care nu au grad profesional de Parchet de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, atâta timp cât procurorul a fost numit cu respectarea dispozițiilor legale în funcția de procuror la Direcția Națională Anticorupție, îndeplinește atribuțiile stabilite de lege pentru funcția respectivă”.

Raționamentul este greșit pentru că asimilează, repetăm, încadrarea unui magistrat la o unitate superioară de parchet, cu dreptul profesional al acestuia de a pune concluzii sau de a săvârși acte ce corespund gradului profesional echivalent acelei unități de parchet.

⁷⁰ A se vedea cererea formulată de un magistrat procuror, S.C., încadrat la o unitate teritorială a D.I.I.C.O.T., depusă la Consiliul Superior al Magistraturii în cursul anului 2007.

⁷¹ A se vedea exemplificativ Hotărârile Plenului C.S.M. nr. 791/2007, nr. 819/2007 și nr. 877/2007, adoptate cu majoritate de voturi.

Cele două domenii sunt diferite atât sub aspectul normării legislative cât și sub cel al efectelor produse.

Astfel, vom constata sub un prim unghi de analiză, că deplasarea unui magistrat, judecător sau procuror, de la o instanță sau parchet la o altă instanță sau parchet este posibilă, conform Legii nr. 303/2004, prin: promovare ca urmare a susținerii unui concurs⁷² (art. 43 alin. 1), delegare (art. 57), detașare (art. 59), transfer (art. 60) sau sancționare (art. 100 lit. c). Sunt singurele căi prin care un magistrat își poate desfășura activitatea la o unitate din cadrul sistemului judiciar, alta decât cea la care a fost numit prin decret al Președintelui României.

Așa cum am arătat, Legea nr. 247/2005 care a modificat Legea nr. 304/2004 a prevăzut și o cale specifică, nenumită și neîncadrabilă în categoriile de mai sus, prin care procurorii au fost „deplasați” la parchete de nivel superior gradului profesional deținut.

Chiar și simplul fapt al includerii acestor noi texte și a ineditei proceduri în Legea nr. 304/2004 de organizare judiciară (s.n.-I.P.) constituie un argument în plus în favoarea tezei că „deplasarea” procurorilor nu are strict decât conotații organizatorice în cadrul sistemului judiciar din România, fără niciun efect asupra statutului sau evoluției profesionale a celui vizat de respectiva „deplasare”.

Aceasta este de fapt chiar și concluzia Plenului Consiliului, reținută în considerentele hotărârilor amintite (de unde și caracterul contradictoriu al acestora), potrivit căreia „prin numirea lor la Parchetul Național Anticorupție, în prezent Direcția Națională Anticorupție, cei 69 de procurori în cauză, procurori cu grad de parchet de pe lângă judecătorie, parchet de pe lângă tribunal sau parchet de pe lângă curtea de apel, nu au dobândit *eo ipso* gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție”.

Dintr-un al doilea unghi de analiză, vom constata că evoluția profesională a magistraților este guvernată exclusiv de Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

⁷² Singura excepție de la regula promovării magistraților prin concurs este prevăzută de art. 52 din Legea nr. 303/2004 și se referă la promovarea judecătorilor și procurorilor de la tribunale, curți de apel și parchetele corespunzătoare în grad acestora, în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cum menționam, potrivit art. 43 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 promovarea magistraților în funcții de execuție se face prin concurs⁷³, cu respectarea anumitor condiții de standard profesional, vechime în magistratură și cu respectarea unei anumite proceduri.

Acceptarea unei „promovări” în condițiile de mai sus nu constituie altceva decât o fraudare a prevederilor legale prin care sunt instituite garanțiile pe care cetățeanul trebuie să le primească din partea statului de drept cu privire la pregătirea profesională a magistraților.

Pentru că se constituie sub forma unei garanții oferită de stat cetățeanului asupra pregătirii profesionale a magistraților, participarea la acest proces a fost concepută nu ca un drept, ci ca o îndatorire a magistratului care trebuie să urmeze periodic cursuri de formare profesională (art. 37 alin. 1 din Legea nr. 303/2004).

Tot ca o formă de garantare a profesionalismului magistraților, activitatea și evoluția acestora sunt evaluate periodic, urmărindu-se „eficiența calității activității și integrității” (art. 39 alin. 1 din lege).

Garanțiile amintite sunt dublate de instituirea și a unor trepte concurențiale de evoluție profesională, a unor proceduri speciale de concurs reglementate în detaliu și condiționate, ca participare, de o anumită experiență profesională⁷⁴, de un anumit standard de calitate a activității anterioare promovării, de un comportament profesional și deontologic dar și, esențial, de câștigarea unei competiții la care magistrații concurează alături de alți colegi magistrați, претенdenți la promovare.

Toate aceste garanții au fost înlăturate. Un necredibil și netransparent interviu la care este supus cel „deplasat”, susținut sub patronajul Procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, propus și numit în funcție, la rândul său, de doi oameni politici, respectiv ministrul justiției și Președintele României⁷⁵, nu poate suplini, nici în fapt și nici în drept, etapele de

⁷³ „Promovarea judecătorilor și procurorilor se face numai prin concurs organizat la nivel național, în limita posturilor vacante existente la tribunale și curți de apel, sau, după caz, la parchete”.

⁷⁴ Conform Pct. 64 din Opinia nr. 1/2001 a Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni „o experiență profesională adecvată este neapărat necesară”.

⁷⁵ Potrivit art.54 alin.1 din Legea nr. 303/2004, „Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție... este numit de Președintele României, la propunerea ministrului justiției...”.

evoluție profesională prevăzute de Legea nr. 303/2004, reglementate ca forme de garanție a statului pentru profesionalismul magistraților.

Susținem în continuare că, în opinia noastră, concursul reglementat de Legea nr. 303/2004 este singura modalitate prin care magistrații – judecători sau procurori – pot evolua la grade profesionale superioare care să le permită activitatea efectivă la instanțe sau parchete de nivel corespunzător gradului deținut.

În același sens sunt formulate și considerentele hotărârilor Plenului Consiliului care precizează că a echivala încadrarea procurorilor prin procedura prevăzută de Legea nr. 304/2004 la Direcția Națională Anticorupție (sau DIICOT, adăugăm noi) din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu dobândirea și a gradului profesional corespunzător acestui parchet „ar crea o situație discriminatorie, dezavantajoasă în raport de ceilalți procurori din Ministerul Public care, pentru promovarea la parchetele imediat superioare trebuie să susțină concursuri” și că „s-ar eluda în mod evident dispozițiile legale privitoare la promovarea în funcții superioare”.

Deși a argumentat amplu în favoarea opiniei potrivit căreia procurorii numiți la D.N.A. prin procedura specifică a Legii nr. 304/2004 nu pot dobândi gradul profesional al parchetului de nivel superior profesional la care au fost „deplasați”, Plenul a acceptat, în pofida chiar a argumentelor sale, că „numirea la ...Direcția Națională Anticorupție, conferă dreptul procurorilor de a funcționa la această structură, de a îndeplini atribuțiile ce intră în competența acesteia ...”.

Repetăm, teza este greșită pentru că pe de o parte nu distinge între posibilitatea teoretică a deplasării unui magistrat la orice altă unitate din sistemul judiciar(prin delegare, de exemplu) și gradul profesional al acestuia, iar pe de altă parte nu distinge sau nu acceptă imposibilitatea notorie ca un magistrat să fie deplasat profesional la o unitate de nivel superior fără a deține gradul profesional corespunzător acelei unități.

Adoptând teza promovată de Consiliul Superior al Magistraturii am putea descoperi situații *ab absurdo sensu*, în care judecătorul cu grad profesional de judecătorie să poată fi delegat sau transferat la Înalta Curte de Casație și Justiție,

să-și desfășoare activitatea la instanța supremă deși nu are gradul profesional corespunzător, nici vechimea necesară promovării în funcția de judecător al Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar a ajuns acolo printr-o procedură legală – transfer sau delegare, întrucât Legea nr. 303/2004 nu interzice, prin art. 59, decât **detașarea** la instanța de nivel superior gradului profesional deținut, nu și delegarea sau transferul.

....Trebuie să precizăm însă că punctul de vedere al Consiliului de respingere a cererilor, la care am achiesat, nu a fost acceptat de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție care prin decizii de speță⁷⁶ au dispus recunoașterea gradului profesional corespunzător unității la care au fost „deplasați” pe baza unui interviu, procurorilor beneficiari ai dispozițiilor analizate mai sus⁷⁷.

Pentru o corectă expunere, vom aminti în finalul acestei analize că în practica sa mai nouă⁷⁸, Consiliul a respins cereri formulate de procurori aflați în situațiile de mai sus, cu o motivare pe care nu putem decât să o remarcăm în sens pozitiv. În speță, s-a solicitat de către procurori activi la unități de parchet teritoriale, dar care anterior fuseseră „deplasați” prin ordin al Procurorului general la structura centrală a D.I.I.C.O.T. din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, să li se recunoască gradul superior al unității centrale la care fuseseră „deplasați”. Cererile au fost respinse cu motivarea corectă că promovarea nu se dispune prin ordin al procurorului general ci de către Consiliu, pe bază de concurs reglementat de Legea nr. 303/2004, că „deplasarea” prin ordin nu presupune *eo ipso* dobândirea unui grad profesional superior, pentru că s-ar eluda dispozițiile imperative ale Legii nr. 303/2004 privind promovarea în funcție a magistraților și că obligația legală a procurorului „deplasat” de a reveni la unitatea inițială constituie un argument în plus pentru respingerea unei cereri de promovare „peste rând” și peste lege. De acord, dar trebuie precizat că aceste hotărâri survin unei modificări aduse Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară prin Ordonanța de Urgență a

⁷⁶ A se vedea exemplificativ Deciziile nr. 2830/2009, nr. 4167/2009, nr. 748/2009, nr. 635/2010, nr.893/2010 ale Secției de contencios administrativ și fiscal a instanței supreme.

⁷⁷ Plenul C.S.M. a adoptat în acest sens hotărâri de punere în aplicare a deciziilor judecătorești în sensul „acordării” gradului (Hotărârile nr.1195/2008, nr.1301/2008, nr.1302/2008, nr.1303/2008, nr. 95-98/2010) ori „recunoașterii” sale (Hotărârile nr.1296/2008, nr.1300/2008).

⁷⁸ A se vedea exemplificativ Hotărârile nr. 94/2010 și nr.142/2010 ale Plenului C.S.M.

Guvernului nr. 56/2009⁷⁹, aprobată prin Legea nr. 385/2009⁸⁰. În noua sa configurație, art. 75 alin. 11/1 din Legea nr. 304/2004 prevede că „de la data revenirii la parchetul de unde provin sau la alt parchet unde au dreptul să funcționeze potrivit legii, procurorii care au activat în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism își redobândesc gradul profesional de execuție și salarizarea corespunzătoare acestuia avute anterior sau pe cele dobândite ca urmare a promovării, în condițiile legii, în timpul desfășurării activității în cadrul acestei direcții”.

Sigur că textul comportă numeroase discuții critice cu privire la aplicabilitatea sa în timp, la efectele hotărârilor judecătorești de recunoaștere a gradului profesional, clarificarea sintagmei „promovare în condițiile legii”⁸¹, la promovarea „sinusoidală” jos, sus și din nou jos, la discriminarea dintre procurori și judecători, aceștia din urmă putând și ei pretinde să circule vreo două-trei luni pe la Înalta Curte, iar apoi să revină la bază ș.a., aspecte pe care însă,nu le vom dezvolta, limitându-ne doar a remarca justetea noii practici în materie a Consiliului și a argumentației acesteia.

ANEXA 6 la Varianta nr.II

⁷⁹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 4 iunie 2009.

⁸⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 890 din 18 decembrie 2009.

⁸¹ În preambulul O.U.G. NR. 56/2009 s-a justificat promovarea modificării prin aceea că „începând din anul 2007, un număr mare de procurori care au activat în cadrul DIICOT și DNA, la data încetării activității în aceste structuri, revenind la posturile ocupate anterior, au solicitat recunoașterea gradelor profesionale specifice DIICOT și DNA, fără să fi parcurs procedurile de concurs în vederea obținerii acestora, iar Înalta Curte de Casație și Justiție a admis în mod constant asemenea cereri prin hotărâri irevocabile” și că „această practică judiciară a avut ca efect acordarea gradului profesional specific Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pentru un număr de 350 de procurori care nu au parcurs procedurile de concurs prevăzute de lege pentru obținerea acestuia, dintre care unii funcționează la parchete de pe lângă judecătorii”, motiv pentru care „în scopul prevenirii pentru viitor a unor asemenea consecințe, care conduc la inechități profesionale și salariale între procurori care lucrează în cadrul acelorași parchete, fără a fi urmate procedurile de concurs pentru avansarea în grad profesional... se justifică situația extraordinară a cărei reglementare nu poate fi amânată”.

extras din lucrarea *Promovarea magistraților la Înalta Curte de Casație și Justiție – proces evolutiv sau conjunctură ?*, publicată în Revista Română de Dreptul Muncii, nr.7/2012.

...Sesizam acolo, argumentativ, arbitrariul și ineficiența unei proceduri bazate ca principiu, pe evaluări de moment, cu rezultate nesigure, formale și conjuncturale și semnalăm nevoia instituirii unui mecanism de evaluare în timp, asupra tuturor aspectelor ce caracterizează și interesează activitatea unui judecător de instanță supremă, care să elimine riscul norocului sau interesului subiectiv în decizia de promovare. Ne exprimăm speranța că decidenții sistemului nu vor da curs unei atari proceduri, dar din păcate, lungă și costisitoare procedură a fost declanșată de C. S. M. în luna martie 2012 și s-a desfășurat în numeroasele și costisitoare sale etape până în luna septembrie 2012. Previzibil pentru orice persoană interesată și avizată de problematica în discuție, rezultatul concursului a fost dezamăgitor, în sensul că din cei doar 16 candidați înscriși pentru tot atâtea posturi vacante a fost declarat promovat un singur candidat, fapt ce a determinat Consiliul să „consulte” și judecătorii pentru adoptarea unei alte proceduri, judecătorii urmând să formuleze *„eventuale propuneri de optimizare a procedurii de promovare în raport și cu dinamica ieșirilor din sistem de la instanța supremă”*.⁸²

Vom încerca în cuprinsul lucrării de față să conturăm și să propunem principal un mecanism obiectiv de evaluare *în timp* a unui judecător, în baza căruia să se poată decide neconjunctural promovarea sau nepromovarea judecătorului la Înalta Curte de Casație și Justiție și să argumentăm în favoarea impunerii unui atare mecanism.

2. Baza de selecție

Exigențele pe care trebuie să le îndeplinească cei ce solicită promovarea la instanța supremă au fost și sunt divers legiferate: funcția deținută de candidați la

⁸² A se vedea adresa nr. 24759/1154/2012 a Consiliului Superior al Magistraturii transmisă instanțelor de judecată în septembrie 2012, ulterior finalizării concursului de promovare declanșat în forma prevăzută de Legea nr. 300/2011.

momentul formulării cererii, vârsta, stagiul de vechime în funcție și/sau în profesie, rezultatele profesionale, deontologia. Toate acestea vor fi detaliate în continuare.

2.1. *Funcția deținută de candidați*

....Prin Decizia nr. 866/2006⁸³ a Curții Constituționale au fost declarate neconstituționale dispozițiile art. 52 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 „*în partea care condiționează promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție de îndeplinirea funcției de judecător în ultimii 2 ani*”, astfel încât în prezent pot candida la funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție atât magistrații judecători cât și magistrații procurori.

.....Plecând de la realitatea și forța juridică a deciziei amintite a Curții Constituționale, nu pot fi formulate prea multe observații cu privire la tandemul judecător – procuror, atunci când vorbim de promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție, fiind de necontestat că atât timp cât procurorul va fi considerat magistrat, acesta va avea același statut juridic cu cel al judecătorului și invers.

....De aceea, fără a nega dreptul sau capacitatea judecătorului de a deveni procuror la cel mai înalt nivel⁸⁴, ori ale procurorului de a deveni judecător la cel mai înalt nivel, manifestăm rezerve față de eficiența și oportunitatea unor atari transformări profesionale. Rezervele noastre se mențin chiar în pofida unor tradiții legislative interbelice în acest sens în România⁸⁵ pentru că, trebuie să admitem, specializarea în funcțiile de judecător-procuror în anul 2012 constituie ceva mult mai complex, nu doar din perspectiva exercitării dreptului ca știință, ci și din perspectiva complexității în ansamblul său a societății umane contemporane, a locului și rolului judecătorului în societatea de azi, în raport cu cea din perioada

⁸³ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 4 ianuarie 2007.

⁸⁴ A se vedea art. 44 din Legea nr. 303/2004: „pot participa la concursul de promovare la instanțele sau parchetele imediat superioare **judecătorii** și procurorii care au... 8 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție”.

⁸⁵ A se vedea exemplificativ art. 108 din Legea pentru organizarea judecătorească din anul 1924: „consilierii și procurorii de la Curtea de Casație se numesc dintre președinții, consilierii și **procurorii** Curților de apel având o vechime în grad de cel puțin 4 ani impliniți, precum și dintre prim-președinții Curților de apel”; art. 92 din Legea de organizare judecătorească din anul 1938: „consilierii și procurorii Inaltei Curți de Casație și Justiție, se numesc dintre: a) prim președinții Curților de apel fără nici o condiție de stagiul în grad; b) **procurorul general** al Curții de apel București, cu grad de consilier de Curte de Casație, fără nici o condiție de stagiul în grad; c) președinții de secție ai Curților de apel care au funcționat în această calitate cel puțin un an; e) consilierii și **procurorii** Curților de apel care au funcționat efectiv în această calitate cel puțin 4 ani”; art. 111 din Legea pentru organizarea judecătorească nr. 726/1943: „8 ani în funcția de consilier sau **procuror** la curtea de apel pentru funcția de consilier la Curtea de Casație”.

interbelică.

2.2. Gradul de jurisdicție

Nu vom insista asupra acestui aspect, nu pentru că ar fi nerelevant, ci pentru că pe de o parte am formulat observații ample și în cadrul altor lucrări⁸⁶, iar pe de altă parte, legislația actuală conține dispoziții coerente și restrictive pentru depunerea candidaturii la funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, din perspectiva gradului de jurisdicție la care trebuie să se afle candidatul la momentul depunerii cererii de promovare.

Astfel, conform art. 52 alin. 3 din Legea nr. 303/2004 *„pot participa la concursul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție judecătorii și procurorii care au îndeplinit efectiv, cel puțin 5 ani, funcția de judecător la curtea de apel sau de procuror la parchetul de pe lângă curtea de apel ori la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție”*.

Textul consacră logic și firesc principiul evoluției profesionale din treaptă în treaptă și înlătură anomalia profesională instituită de Legea nr. 247/2005 *privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente*⁸⁷, care dădea dreptul la candidatură și magistraților judecătorești și procurori de la nivelul tribunalelor, respectiv parchetele de pe lângă acestea⁸⁸, creînd acea fisură prin care magistrații să eludeze rigorile unui concurs selectiv de promovare la curțile de apel sau parchetele corespunzătoare și să acceadă direct, pe baza unui interviu nerelevant în fața plenului C.S.M., la instanța supremă. Absurdul acestei prevederi, care a și produs efecte practice în sensul promovării unor judecătorești de tribunal, unii care rataseră chiar anterior concursuri de promovare la curțile de apel, a constituit de altfel o constantă a Legii 247/2005.

2.3. Vârsta candidaților

⁸⁶ A se vedea I. Popa, *Tratat privind profesia de magistrat în România*, Editura Universul Juridic, București, 2007, p. 433;

⁸⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005.

⁸⁸ Potrivit art. 52 din Legea nr. 303/2004, modificată prin Legea nr. 247/2005 și republicată *„promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție se face de către Consiliul Superior al Magistraturii, dintre persoanele care au îndeplinit funcția de judecător în ultimii 2 ani la tribunale sau curți de apel...”*

Deși în timp, vârsta candidaților pentru funcția de judecător la instanța supremă a constituit condiție de promovare⁸⁹, ulterior anului 1989, mai exact după adoptarea Legii nr. 92/1992 de organizare judecătorească⁹⁰, vârsta candidaților nu a mai fost prevăzută în procedura de promovare, în general pentru toate instanțele și nu doar pentru instanța supremă.

Nici actuala lege ce reglementează statutul magistraților nu impune o astfel de condiție.

În opinia noastră, în condiții de normalitate, vârsta nu ar trebui să constituie un criteriu de promovare. În România ultimilor ani însă, procedura de promovare la instanța supremă a generat o situație atipică și îngrijorătoare în legătură cu vârsta celor promovați, situație pe care am analizat-o pe larg în articolul precedent destinat subiectului de față. Este vorba despre faptul că promovații au vârste cuprinse în covârșitoare majoritate între 35 ani și 40 ani, ceea ce înseamnă că vor părăsi Înalta Curte prin pensionare peste 25-30 ani, o întreagă generație, timp în care practic, procesul de promovare va fi blocat.

Iată de ce, chiar și numai prin prisma acestui considerent, ar fi util ca într-o nouă reglementare, aspectul vârstei de promovare să fie cel puțin discutat⁹¹ în vederea evitării unor anomalii de natura celei amintite, putându-se aprecia asupra sa fie ca o condiție, fie, dacă este cazul, ca un criteriu de departajare⁹².

2.4. Vechimea în funcție

⁸⁹ A se vedea exemplificativ art. 63 din Legea pentru organizarea judecătorească din 1 septembrie 1890: „*nimeni nu va putea fi numit consilier sau procuror la Curtea de Casațiune dacă nu are vârsta de 35 de ani*,”; art.110 din Legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legile relative la organizarea judecătorească din anul 1909: „*pentru postul de consilier sau procuror de secțiune la Curtea de Casațiune se cere aceleași condițiuni de admisibilitate ca pentru președinții Curților de apel și vârsta de 40 de ani împliniți*”.

⁹⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.197 din 13 august 1992 și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 259 din 30 septembrie 1997.

⁹¹ A se vedea studiul *Evaluarea sistemelor judiciare europene*, întocmit de Comisia Europeană de Eficientizare a Justiției din cadrul Consiliului Europei, publicat la Haga în anul 2005. Vârsta este prevăzută drept condiție de accedere la instanța supremă în Islanda(35 ani), Norvegia(35 ani), Rusia(35 ani), Danemarca(45-52 ani), în anumite condiții Anglia(45-60 ani), etc.

⁹² O asemenea prevedere nu ar fi inedită. Prin art. 120 din Legea pentru organizarea judecătorească nr. 726/1943 se stabilea că „*înaintarea în funcția de consilier sau procuror la Înalta Curte de Casație și Justiție se face de către ministrul justiției, la alegerea, din doi candidați propuși de Consiliul Superior al Magistraturii. Propunerea și alegerea sunt obligatorii dacă magistratul a fost votat consecutiv în ultimii 3 ani, cu calificativul „excepțional”. În cazul în care sunt mai mulți magistrați, în această situație se va da precădere gradului, la grad egal, vechimei, iar la vechime egală vârstei*”.

Textul în vigoare, respectiv art. 52 alin. 3 din Legea nr. 303/2004, impune o dublă condiționare și anume cea de vechime în funcție și cea de stagiul minim la curtea de apel. Principial, este nerelevantă durata anilor impuși, dovadă că aceștia au și variat în timp în limite foarte generoase, de la 6 ani la 18 ani. Ceea ce însă ar trebui avut în vedere de către diriguitorii sistemului judiciar și de către legiuitor, este oportunitatea stabilirii duratei stagiului nu conjunctural, sub presiunea unor nevoi de moment, ci pe baza unei strategii pe termen scurt, mediu și lung, care să estimeze: evoluția resurselor umane, vârsta judecătorilor promovați, durata estimativă a activității acestora la instanța supremă, perioada estimativă a retragerii lor din funcție în principal prin pensionare, competența materială a instanței supreme ca factor determinant al volumului de activitate de la această instanță și implicit al nevoii de resurse umane, etc.

Este vădit că în ultimii 7-8 ani o atare strategie nu a existat, dovadă fiind certitudinea amintită mai sus, a blocării procesului de promovare la Înalta Curte pentru o perioadă viitoare de 20-25 ani. În același timp însă, trebuie să recunoaștem ca o circumstanță atenuantă pentru responsabili sistemului și pentru legiuitor că, în condițiile în care promovarea la Înalta Curte a fost concepută nu ca un proces continuu, independent de nevoi conjuncturale, ci doar ca un răspuns punctual la acestea, în funcție eventual de locurile vacante ori de schimbarea intempestivă a unor norme de competență materială, era practic imposibil să poți asigura acel flux echilibrat al resurselor umane, care la rândul său să asigure securitatea funcțională a instanței supreme în condiții de încredere și eficiență.

Iată de ce vechimea în funcție a candidatului la Înalta Curte nu trebuie privită ca rezultat al unei inspirații de moment, ori ca rezultat al unor dispute ipocrite și false între presupuse tabere adverse: tânăr-vârstnic, nou-vechi, reformist-nereformist, etc., ci trebuie să constituie rezultatul unor analize profesionale pe termene diferite în timp, pe baza unor criterii obiective, instituționale, de interes public și nu privat, al celor care pot influența decizional la un moment dat.

2.5. Evaluarea profesională și deontologia

.....Din punctul nostru de vedere, evaluarea în general, dar cu precădere cea pentru promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție, trebuie concepută ca un proces de evaluare continuă pe o durată dată, fără comisii speciale și cu existență limitată temporal, care să vizeze toți parametrii de activitate ai unui magistrat, profesionali și deontologici, în sala de ședință, în cadrul instanței și în afara acesteia și finalizată printr-un verdict de *da* sau *nu* promovării, dispus de gestionarul carierei magistraților, Consiliului Superior al Magistraturii, verdict motivat și comunicat celui în cauză.

Vom dezvolta aceste aspecte la punctele următoare.

3. Procedura de promovare

Spre deosebire de sistemul actual de promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție, legiferat prin Legea nr. 303/2004, dar adoptat și de legile anterioare de organizare judecătorească post decembriste și care cum arătam, presupune o examinare legată de un moment anume (interviu, concurs) și de către entități anume create în acest scop, propunem un sistem opus principial celui în vigoare acum, mai exact o evaluare continuă a candidatului pe o perioadă dată, prin organismele și entitățile deja create și plătite salarial⁹³ tocmai pentru gestionarea carierei magistraților.

Acest principiu nu este nou în reglementările organizării judiciare din România, fiind aplicat în perioada antebelică, prin intermediul *tabloului de promovare*, care constituia pe de o parte instrumentul și cadrul unei evaluări continue a candidatului, iar pe de altă parte reprezenta condiția prealabilă dispunerii promovării⁹⁴. Sigur că sistemul, așa cum era conceput instituțional la acea vreme, avea limitele sale, dar l-am amintit tocmai pentru a dovedi că

⁹³ În procedura concursului de promovare la Înalta Curte din perioada martie – septembrie 2012 au fost angrenate zeci de persoane, în numeroasele comisii instituite legal. Toate aceste persoane au fost plătite suplimentar, din bani publici, pentru a promova un singur candidat din 16 înscriși. Afirmatia nu constituie o critică la adresa celor plătiți sau a celor ce au plătit, ci reprezintă doar un exemplu de certificare legislativă a risipei banului public, o risipă ce putea fi atât de ușor evitată.

⁹⁴ A se vedea art. 76 din Legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legile relative la organizarea judecătorească din anul 1909: „magistrații inamovibili... nu se pot numi și înainta decât dacă figurează în *tabloul întocmit de Consiliul Superior al Magistraturii*, în care vor fi înscriși cel puțin trei și cel mult cinci dintre cei mai merituoși. În caz de vacanță, Consiliul Superior întocmește tabloul de cei mai merituoși dintre magistrați și solicitanți întrunind condițiunile legale pentru numire sau înaintare, și ministrul alege dintre cei înscriși pe acel care e de propus Regelui pentru numire sau înaintare în postul vacant”.

principiul unei evaluări specifice în timp, ca mod de promovare, nu constituie o invenție, ci o soluție deja aplicată în România, la care se poate medita.

3.1. *Tabloul de promovare*

Sub această denumire, sau sub o alta similară⁹⁵, vor fi evidențiate toate cererile de promovare la instanța supremă.

....Anual, Consiliul Superior al Magistraturii va comunica în timp util, în prima parte a anului, numărul locurilor de înscriere. Acest număr poate fi lăsat la latitudinea Consiliului, sau poate fi cuantificat procentual prin lege, pentru a înlătura orice urmă de subiectivism și suspiciune asupra deciziei. În ce ne privește, având în vedere și criticile adresate constant membrilor C.S.M. în legătură cu subiectivismul deciziilor lor, optăm pentru ultima variantă, legea urmând să stabilească procentual, eventual cu limită maximă și minimă, în raport cu numărul de judecători aflați în funcție la un moment dat în cadrul unei curți de apel, numărul celor ce vor fi înscriși în tabloul de promovare de la fiecare curte de apel.

Obligativ, procesul de înscriere va fi anual, pentru că finalitatea procedurii pe care o propunem este diferită de cea urmărită și realizată în prezent. Prin procedura în vigoare se urmărește doar ocuparea unor posturi vacante la instanța supremă, sub presiunea timpului și fără garanția valorii. Prin procedura ce propunem se urmărește crearea unui contingent stabil de judecători cu grad de instanță supremă, verificați în timp și pregătiți să acceadă oricând, efectiv, în ședințele de judecată de la Înalta Curte de Casație și Justiție, fără presiunea timpului sau a deficitului conjunktural acut de resurse umane. Diferența dintre cele două proceduri rezidă și în aceea că dacă în prezent, cel promovat începe imediat activitatea efectivă la Înalta Curte, în procedura propusă, cei promovați își vor continua activitatea la instanțele de unde provin, putând fi oricând transferabili, cu acordul lor generic și prealabil promovării, la instanța supremă, în funcție de

⁹⁵ În Ordonanța nr. 58-1270 din 22 decembrie 1958 privind statutul magistratului francez sunt reglementate listele de aptitudini și instituția tabloului de avansare, înscrierea pe acest tablou fiind condiție prealabilă oricărei promovări în funcție de execuție. Aceeași procedură este reglementată și în Codul justiției administrative din Franța în legătură cu judecătorii administrativi. Legea statutului magistratului francez reglementează totodată și o Comisie de avansări compusă din 20 membri, cu activitate permanentă.

nevoile funcționale ale acesteia, procedura fiind din acest punct de vedere asemănătoare celei prevăzute în prezent de art. 45 din Legea nr. 303/2004 privind promovarea pe loc.

.....

3.4. *Detașarea/delegarea candidatului*

În legislația în vigoare, delegarea/detașarea judecătorilor și procurorilor este prevăzută de art. 57 și următoarele din Legea nr.303/2004 și se poate dispune în anumite condiții de fond și formă pe o durată determinată. Am susținut și cu alte ocazii că delegarea/detașarea unui magistrat la o instanță superioară în ierarhia jurisdicției nu se poate dispune decât dacă acel magistrat are gradul profesional al instanței la care urmează să fie detașat. Principiul enunțat a fost respectat în sistemul instanțelor de judecată, dar a fost inexistent în sistemul parchetelor⁹⁶.

Propunerea pe care o formulăm aici se constituie ca o excepție de la acest principiu. Astfel, în perioada de evaluare specială, candidatul va fi delegat/detașat pe o durată de 3-6 luni la instanța supremă, unde își va desfășura activitatea similar unui judecător de Înalță Curte, cu mențiunea că se poate conveni limitarea competențelor sale de judecată în anumite domenii(de exemplu participarea la ședințele privind recursurile în interesul legii). Delegarea/detașarea candidatului va viza exclusiv activitatea profesională și nu va da acestuia eventuale drepturi administrativ-organizatorice(de exemplu de a alege ori de a fi ales în forurile instanței).

La finalul stagiului la instanța supremă, candidatul i se va întocmi o fișă de evaluare privind modul și gradul în care a răspuns exigențelor profesionale de la nivelul Înaltei Curți, fișă ce se va atașa raportului anual de evaluare.

Delegarea/detașarea candidatului prezintă mai multe avantaje, profesionale și administrative. Din perspectivă profesională se poate certifica sau nu capacitatea concretă a candidatului de a răspunde exigențelor Înaltei Curți, prin prestația sa efectivă chiar la această instanță, iar din perspectivă administrativă, pornind de la

⁹⁶ A se vedea pentru detalii I.Popa, *Nulitatea hotărârilor și a altor acte pronunțate de către magistrați numiți,delegați, promovați sau menținuți în funcție potrivit legii*, publicat în revista Dreptul nr.9/2008, p. 88 - 111. În sinteză, studiul de mai sus semnalează riscul ca toate actele întocmite de cei delegați/detașați la unități superioare gradului lor profesional, să fie nule.

faptul că delegarea/detașarea pot fi dispuse într-un foarte scurt termen de la publicarea legii în Monitorul Oficial, vor fi evitate acele conjuncturi de deficit al resursei umane de la nivelul instanței supreme.

Propunerea de mai sus, care instituie o veritabilă probă practică a judecătorului la instanța superioară, anterior promovării, inedită sistemului românesc este deja tradițională în Germania și nu doar pentru promovarea judecătorului, ci și pentru numirea definitivă în funcție⁹⁷. Astfel, de exemplu, prin Regulamentul aprobat prin Ordinul General al Ministrului de Justiție din Land Nordrhein-Westfalen (AV d. JM vom 2. Mai 2005 (2010 - I B. 61))⁹⁸ pentru testarea judecătorilor și procurorilor se prevede că la promovarea judecătorilor la o poziție judecătorească cu venituri mai mari (instanțe superioare sau posturi de conducere) vor fi luați în considerare numai acei judecători care au fost „testați” la Curtea de Apel.

„Testarea” la Curtea de Apel presupune că judecătorul va activa într-un complet de judecată al Curții, cu drepturi egale cu ceilalți membri ai completului, dar cu mențiunea că dintr-un asemenea complet nu poate face parte decât un singur „aspirant”, măsură justificată de tentația cel puțin teoretică a candidatului de a „face pe plac” titularilor, de care depinde evaluarea sa finală, în sensul adaptării poziției sale de judecată la cea a acestora.

Singura excepție de la obligativitatea acestui stagiul îl constituie de fapt un alt fel de stagiul, pe care candidatul îl poate urma în calitate de judecător colaborator la Curtea Constituțională, la Înalta Curte,⁹⁹ la Parchetul general federal, la Ministerul Justiției federal și din Landul Nordrhein-Westfalen, etc., cu mențiunea că judecătorii colaboratori (în număr de circa 50 la Curtea Constituțională) nu judecă,

⁹⁷ Legea germană a judecătorilor, Deutsches Richtergesetz (DRIG), cu aplicabilitate cadru în toate landurile germane, prevede la paragrafele 12 și 22, instituirea unei perioade de probă de 5 ani pentru numirea în funcție, cu posibilitatea în anumite condiții a întreruperii perioadei după 6, 12, 18 sau 24 luni de la începerea acesteia, cu consecința îndepărtării candidatului. Judecătorul de probă poate fi îndepărtat chiar și după efectuarea a 3 sau 4 ani din perioada de probă. Perioada de probă se derulează la nivel de tribunal și, la sfârșitul acesteia, în funcție de evaluări și starea de resurse umane la instanțe, unii judecători sunt menținuți la tribunal, iar alții sunt repartizați la judecătoria.

⁹⁸ Publicat în Buletinul oficial al Ministerului de Justiție din Land Nordrhein-Westfalen - JMBl. NRW S. 136 –.

⁹⁹ În Germania funcționează 5 Înalte Curți și anume : una cu competență generală și câte una în materie fiscală, socială, de muncă și administrativă.

dar sprijină activitatea de judecată a acestor curți în pregătirea și formularea deciziilor¹⁰⁰.

Ceea ce este interesant din perspectiva vârstei, este că vârsta minimă pentru testare și implicit pentru orice fel de promovare este de 35 ani, regula în fapt fiind că promovarea la curtea de apel de exemplu se dispune în jurul vârstei de 45 ani.

Durata „testării” cadru este de 9 luni, iar durata testării pe cale de excepție în condițiile arătate, este de regulă de 2 ani.

Posturile de „testare” sunt scoase la concurs prin publicare în Buletinul oficial al Ministerului de Justiție. În cazul în care posturile de „testare” nu sunt scoase la concurs prin publicarea în Buletinul Oficial, președinții instanțelor vor nominaliza către Curțile de Apel în fiecare 1 Aprilie și 1 Octombrie, judecătorii de luat în considerare. Delegarea la „stagiul de testare” și ordinea de preferință la stagiul depind de aptitudinea, capacitatea și performanța profesională a judecătorilor.

Un stagiul de „testare” care din cauza necorespunderii profesionale nu a fost validat, poate fi repetat o singură dată, dacă între timp s-a constatat o sporire considerabilă de performanță profesională din partea judecătorului.

După îndeplinirea stagiului de „testare”, președintele completului, după consultarea altor judecători din completele din care a făcut parte „stagiarul” va întocmi o evaluare scrisă despre performanța profesională a stagiarului precum și despre aptitudinea lui pentru un post superior în ierarhie. Evaluarea se face pe baza reglementărilor pentru evaluarea judecătorilor și este însoțită de o constatare, dacă și dacă da, în ce măsură „stagiarul” dispune de abilitatea pentru un post superior la tribunal, la Curtea de Apel, etc. Evaluările nu sunt deloc formale, de modul în care acestea sunt întocmite depinzând într-o foarte

¹⁰⁰ Această „testare” pe cale de excepție este și o cale importantă pentru a promova experiența judecătorilor cu aptitudini pentru funcții de administrație în Justiție (președinte de instanță, etc.) și pentru poziții la Înalta Curte precum și alte funcții importante. Astfel se poate constitui pe de o parte un contingent de candidați pentru instanțele superioare și pe de altă parte o mai bună cooperare și interacțiune între instituțiile publice.

mare măsură cariera celui testat. De exemplu, dacă un candidat este recomandat doar cu un calificativ limită de absolvire a perioadei de testare, cariera lui spre posturi ori poziții mai înalte în ierarhie este în mare măsură compromisă.

Am detaliat prevederile germane de mai sus pentru a scoate în evidență și a convinge că procedura propusă nu constituie o utopie sau un entuziasm de moment, ci o cale viabilă și certificată într-un sistem judiciar de a cărui rigurozitate și eficiență nu avem a ne îndoi.

extras din lucrarea *Consiliul Superior al Magistraturii de la succes instituțional la eșec funcțional*, publicată în anul 2011 la editura Universul Juridic

...1.2. Activitatea de practică a auditorilor la instanțe și parchete, derulată cu precădere în anul doi de studiu al auditorilor, este un eșec. În fapt, practica de care vorbim se desfășoară tot în baza „principiului grămezii”, doar la judecătorile și parchetele de pe lângă acestea din București și, sporadic, la alte câteva centre de pregătire din marile aglomerări urbane și juridice (Timișoara, Craiova, Cluj), cu numere de zile prestabilite pentru fiecare compartiment al unității de practică, de la arhive, registratură, relații cu publicul până la cabinetul președintelui, fără o justificare de orice natură ar fi ea pentru intervalul de timp mai mic sau mai mare acordat diferitelor compartimente și oricum fără o consultare a celui „pregătit”. Anual, numărul cursanților este de circa 150-180, repartizați la cele câteva unități amintite. În același timp este de notorietate că numărul cauzelor cu care se confruntă anual instanțele și parchetele arătate este covârșitor de-a dreptul, judecătorii și procurorii fiind supuși unui ritm de lucru de multe ori inuman. În aceste condiții nici nu mai sunt necesare argumente pentru a demonstra că este imposibil fizic pentru un judecător sau procuror, desemnați tutori de practică¹⁰¹ la unitățile amintite, să se ocupe profesionist, didactic, cu grija și răbdarea necesară, de un pluton de auditori veniți „să facă practică”, iar pentru aceștia din urmă chiar să asimileze ceva palpabil și consistent. Este evident că un magistrat confruntat cu o sumedenie de sarcini profesionale ce țin de pregătirea ședințelor de judecată, participarea la acestea, deliberări, pronunțări, redactarea hotărârilor, nu mai are fizic timpul necesar să se ocupe real, în calitate sa de coordonator de practică și de cei 10-20 de auditori repartizați la instanța respectivă. De cine să te ocupi mai întâi, ce să le arăți cu prioritate, cui să răspunzi mai repede întrebărilor și fireștilor nelămuriri, pe cine să corectezi și în general ce să poți face într-un timp dat pentru a avea garanția că tot plutonul ce ți-a fost repartizat și-a însușit sau măcar a luat act de explicațiile tale? Fără a blama sub nicio formă nici pe auditori și nici pe

¹⁰¹ În luna februarie 2010, Institutul a lansat spre dezbatere publică proiectul Statutului tutorelui de practică.

coordonatori, care chiar nu au nicio culpă, apreciem că așa cum se desfășoară în prezent, practica auditorilor de anul 2 este de fapt o modalitate organizată de vizitare cu grupul a instanțelor și parchetelor, un fel de zile ale ușilor deschise pentru auditori, organizate din păcate pe bani publici. Ca și adevăratele zile ale ușilor deschise și vizitele auditorilor au efecte covârșitor imagologice în dauna celor de acumulare profesională, constituind totuși pentru decidenți o eficiență cale prin care să se „scoată” în fața unor eventuale critici, lucru pe care să recunoaștem l-au reușit pe deplin până în prezent, invocând mereu fătoasele texte legale și programe de pregătire arătate mai sus¹⁰².

Structural și/sau conceptual se poate totuși face ceva? Dacă da ce anume, când, cine, cum și cu ce bani? Răspunsul succesiv al acestor întrebări este da, în câteva luni, decidenții legiuitori, prin modificarea normei legale și nu doar fără bani, ci chiar economisind bani. Concret, propunerile noastre în materie derivă din punerea în practică a unei singure propuneri cadru și anume descentralizarea administrativ organizatorică (atenție, nu și profesională) a procesului de pregătire al auditorilor, măsură benefică sub multiple aspecte:

- ar fi eliminate inutilele cursuri ale anului întâi de studii, fapt ce ar genera la rândul-i alte două consecințe la fel de benefice, respectiv s-ar elimina costurile aferente, efectuate cu plata cadrelor didactice, magistrați sau nu și s-ar disponibiliza un foarte prețios timp pentru auditori în cadrul programei de pregătire practică.

- practica se va putea desfășura la unitățile de justiție și nu numai¹⁰³, în raza căroră se află domiciliul auditorului, ceea ce presupune menținerea auditorului în mediul său de viață și familial obișnuit, cu toate avantajele ce derivă de aici asupra psihicului, disponibilității și capacității sale de asimilare, eliminarea cheltuielilor

¹⁰² Relevante în sensul arătat sunt dezbaterile din Plenul C.S.M. din data de 16. 12.2010, în cadrul căroră s-au propus unele modificări ale procesului de recrutare și pregătire a auditorilor de justiție, care însă nu vizează fondul structural al problemei, ci doar „cosmetizează” unele proceduri în limitele aceluiași concept de abordare.

¹⁰³ Cu siguranță că și noțiunea de practică va trebui fundamental regândită, poate în spiritul real nu doar enunțativ al Școlii de la Bordeaux, în sensul efectuării unor stagii de pregătire și în cadrul unităților de administrație, poliție, notariat, avocatură, etc., stagii care însă să se desfășoare real și nu opțional, cum se întâmplă în prezent în România, sub forma unor cutumiare vizite de protocol, ori de „documentare”.

ocasionate de cazarea în căminele Institutului a celui în cauză¹⁰⁴, reducerea considerabilă a numărului de auditori pentru fiecare instanță sau parchet în care se efectuează practica și implicit eficientizarea muncii tutorelui de practică, responsabilizat cu pregătirea nu a unui pluton de cursanți ci a doar unu, doi sau trei auditori. În acest fel s-ar putea trece și la saltul calitativ fundamental pentru pregătirea viitorilor magistrați respectiv de la sistemul „în grup” la sistemul individual, în care auditorul să fie acceptat și tratat ca personalitate distinctă, cu particularitățile sale temperamentale și caracteriale, cu plusurile și minusurile sale profesionale, de adaptare, de responsabilitate, într-un cuvânt să fie pregătit și evaluat ca persoană și nu ca parte a unui grup pentru că și profesia spre care aspiră presupune cel puțin în perioada sa de debut, decizii unipersonale și nu de grup, cărora tânărul magistrat se impune a le face față.

- întregul proces de formare astfel descentralizat se poate desfășura în continuare fără dificultăți în baza unei programe profesionale unitare elaborată de Institut, cu posibilitatea unor teste periodice, trimestriale ori semestriale, în vederea evaluării progreselor auditorilor, a respectării exigențelor programei nu doar de către auditori dar și de către tutori și a identificării eventualelor neconcordanțe în procesul unitar de formare.

- un ultim efect benefic ar fi acela că numeroșii magistrați responsabilizați în prezent cu pregătirea teoretică a auditorilor ar fi degrevați în mare măsură de aceste sarcini, putându-se dedica prioritar activităților de la instanțe și parchete, sufocate cum arătam de numărul mare de cauze cu care se confruntă și cu un acut deficit de resurse umane.

Nefiind o lucrare destinată cu precădere I.N.M.-ului și auditorilor de justiție ne vom limita doar să mai adăugăm că propunerile de mai sus nu constituie decât o mică parte, cu precădere administrativ organizatorică, din cele asupra cărora va trebui acționat radical, începând cu modul de selectare a auditorilor, cu protecția lor nu doar profesională ci și față de ei înșiși, cu formarea psihologică și cu

¹⁰⁴ Conform Raportului C.S.M. pe anii 2010, numărul auditorilor de justiție ce ar fi putut fi recrutați și pregătiți la Institut, circa 200 anual, ar fi putut fi mai mare, dar a fost limitat de capacitățile de cazare reduse de care beneficiază I.N.M.-ul.

măsurile de integrare în colectivele de magistrați de la instanțe și parchete, cu urmărirea evoluției lor în cadrul profesiei, sfârșind cu întocmirea unor studii punctuale bazate pe rezultatele obținute individual la nivelul fiecărei promoții, însoțite desigur de concluziile și recomandările ce se impun și nu în ultimul rând, valorificarea acestora în strategiile Institutului.

LUMEA JUSTITIEI.RO

ANEXA 8 la Varianta nr.II

extras din lucrarea *Tratat privind profesia de magistrat în România*, Editura Universul Juridic, București, 2007.

Prima lege de organizare judecătorească care a cuprins în chiar conținutul său dispoziții de organizare a instanțelor militare a fost Legea nr. 5/1952, iar prin Legea nr. 6/1952 au fost reglementate Procuraturile militare.

Prima lege specifică privind instanțele și procuraturile militare a fost Legea nr. 7/1952¹⁰⁵, cuprinzând și dispoziții privitoare la statutul judecătorului și procurorului militar.

Ulterior, prin Legile nr. 58/1968 și nr. 60/1968 instanțele și procuraturile militare au fost reglementate alături de cele civile.

Legea nr. 54/1993 pentru organizarea instanțelor și parchetelor militare¹⁰⁶ a reglementat statutul judecătorului și procurorului militar prin trimitere la dispozițiile Legii nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească.

Legea nr. 303/2004 privind statutul magistraților, în forma sa inițială, nu conținea dispoziții exprese asupra statutului magistraților militari.

Art. 105 din lege stipula însă că „dispozițiile prezentei legi se aplică în mod corespunzător și magistraților militari”.

Legea nr. 247/2005, care a modificat Legea nr. 303/2004, a abrogat expres Legea nr. 54/1993 privind organizarea instanțelor și parchetelor militare.

În noua sa configurație legea cuprinde mai multe dispoziții exprese ce vizează magistratul militar, referitoare la numire (art. 32), salarizare [art. 74 alin. (4)– (6)], pensie de serviciu (art. 82) și transfer [art. 105 alin. (82)]. Ca și în forma inițială a legii, se prevede expres în art. 105 alin. (1) teza II, că dispozițiile sale se aplică în mod corespunzător și judecătorilor și procurorilor militari.

.....Conform art. 73 alin. 4 din Legea nr. 303/2004 „judecătorii și procurorii militari sunt militari activi și au toate drepturile și obligațiile ce decurg din această

¹⁰⁵ Publicată în Buletinul Oficial al Republicii Populare Române nr. 31 din 19.06.1952.

¹⁰⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 160 din 14.07.1993 și republicată Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 209 din 13.05.1999.

calitate”. Este de notorietate că imaginea justiției și a magistratului în societatea românească de astăzi nu este dintre cele mai favorabile. În efortul de a schimba starea de percepție, legiuitorul a creat un cadru organizatoric și funcțional, care, cel puțin, la nivel de reglementare, conferă cetățeanului o minimă garanție de imparțialitate și independență a magistratului, condiție prealabilă a încrederii acestuia (a cetățeanului – I.P.) în sistemul de justiție și în magistrat.

....vom evidenția câteva coordonate ale independenței magistratului militar prin prisma cauzelor ce ar putea aduce atingere acestuia:

Un prim aspect este cel prevăzut de art. 74 alin. 6 din Legea nr. 303/2004, conform căruia „acordarea gradelor militare și înaintarea în grad a judecătorilor și procurorilor militari se fac potrivit normelor aplicabile cadrelor permanente din Ministerul Apărării Naționale” (concret, gradele magistraților militari se acordă de Ministerul Apărării Naționale).

Totodată, art. 58 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 prevede că atunci „când inculpatul este militar activ, președintele completului de judecată, precum și procurorul care participă la judecarea cauzei trebuie să facă parte din aceeași categorie de grade”.

Coroborând cele două texte vom constata că pentru a putea judeca orice cauză, la cel mai înalt nivel de jurisdicție militară, privind militarii cu grade superioare, magistratul militar este obligat ca la rândul-i să dețină un astfel de grad, cel puțin egal cu cel deținut de persoana judecată.

Obținerea gradelor, sau mai precis acordarea lor, este în competența legală a Ministerului Apărării Naționale. Dacă magistratul militar nu înaintează în ierarhia gradelor militare, implicit, ca un rezultat logic, nu va putea înainta nici în ierarhia instanțelor de judecată, ținând cont de competența de judecată a acestora¹⁰⁷, după gradul militar al persoanei judecate ce atrage și gradul celui care judecă.

Constatăm față de cele de mai sus că magistratul militar nu poate promova în cariera sa de magistrat decât dacă promovează în cariera de militar. Legea

¹⁰⁷ În acest sens, a se vedea art. 26 Cod Procedură Penală, care prevede că „Tribunalul militar judecă: 1 – Infracțiunile săvârșite de militari până la gradul de căpitan inclusiv ...”, iar art. 28 Cod Procedură Penală menționează că „Tribunalul militar teritorial judecă: 1 – infracțiunile săvârșite de ofițeri superiori ...”.

statutului magistratului nu condiționează promovarea la instanța superioară de ridicarea în grad. Dar, dacă nu are gradul corespunzător, prezența și activitatea magistratului militar la o instanță superioară nu se justifică, pentru că, oricum, nu are competența de a soluționa decât acele cauze în care nu sunt implicate persoane cu un grad militar mai mare decât al său.

Un al doilea aspect este scos în evidență de dispozițiile art. 74 alin. (5) din Legea nr. 303/2004, conform căreia „salarizarea și celelalte drepturi bănești cuvenite judecătorilor și procurorilor militari se asigură de Ministerul Apărării Naționale”.

„Celelalte drepturi bănești” prevăzute generic în articolul mai sus citat, dar și în art. 74 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, sunt concretizate în art. 9 din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare.

Textele de mai sus semnifică (nu neapărat în sens negativ) dependența magistratului militar, în plan material și financiar, de un organism aflat în afara sistemului judiciar și față de care același magistrat militar, de data aceasta în calitate de militar, ofițer activ, se află în relații de subordonare ierarhică.

Cele două elemente analizate, unul privind cariera profesională și celălalt situația financiară a magistratului militar, și care în mod vădit, să recunoaștem, sunt de natură a afecta substanțial independența magistratului militar, pun sub semnul întrebării capacitatea reglementărilor legale în vigoare de a asigura, real, independența magistratului militar față de structurile Ministerului Apărării Naționale, pe de o parte și de a asigura cetățeanului acea percepție pozitivă asupra independenței magistratului militar, comparativ cu imaginea unei „subordonări militarești” a acestuia și pe care o are în prezent cetățeanul, pe de altă parte.

VARIANTA III

Dr. Dieter SCHLAFEN

Această propunere ia în seamă anumite disfuncționalități cu semnificație fundamentală care s-au evidențiat în domeniu, în anii trecuți, intenționează să ofere soluții pentru remedierea acestora și are în vedere concentrarea tuturor prevederilor relevante sub un singur Titlu și anume „Justiție”.

Trăsăturile esențiale ale propunerii:

1. Propunerea privește, pe de o parte, principiile generale care guvernează activitatea instanțelor și parchetelor și, pe de altă parte, organizarea justiției.

În ceea ce privește *principiile generale*, proiectul preia prevederile „Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene” (TITLUL VI, art. 47-50) despre „Justiția”.

2. Asigurarea deplină a independenței justiției române și aplicarea principiului de „*checks and balances*” (Art. 1 al actualei Constituții vorbește despre „*principiul separației și echilibrului puterilor*”) și cu privire la instituțiile cu caracter administrativ din sistemul judiciar, cu respectarea independenței justiției.

3. Asimilarea statutului procurorilor cu statutul judecătorilor – în interesul independenței, imparțialității și eficienței justiției.

4. Păstrarea structurii actuale a CSM ca structură comună pentru judecători și procuri - în concordanță cu asimilarea statutului celor două funcții și cu scopul de a uni forțele pentru reprezentarea intereselor obiective, ori comune, ale justiției.

5. Restrângerea competentelor CSM strict la cele ce vizează garantarea independenței justiției, adică gestionarea carierei magistraților și dreptul și obligația de a acționa împotriva (potențialelor) încălcări ale independenței, inclusiv competența de a sesiza Curtea Constituțională în cazul în care celelalte puteri ale statului încalcă prin activitatea sau inactivitatea lor independența sau funcționalitatea sistemului judiciar. Garantarea independenței sistemului privește și toate aspectele de funcționalitate, care sunt necesare pentru îndeplinirea mandatului cu care Constituția și legile înșărcinează magistrații.

6. Separarea și concentrarea activităților care privesc judecătoria către *Secția pentru judecătoria*, și separarea și concentrarea activităților care privesc procurorii la *Secția pentru procurori*, evitându-se astfel eventualitatea unui al doilea Consiliu numai pentru procurori și stimulându-se o activitate cât se poate de eficientă și profundă în cele două domenii de activitate.

7. Reducerea competenței *Plenului* strict la chestiuni *generale* care privesc independența și funcționalitatea justiției.

8. Reintroducerea reglementărilor inițiale din Legea nr. 317/2004, potrivit cărora numai președintele și vicepreședintele au activitate permanentă.

9. Clarificarea că membrii CSM nu reprezintă interesele alegătorilor lor sau instanțelor lor, ci interesele justiției și tuturor cetățenilor pentru asigurarea independenței și bunei funcționări a sistemului.

10. Extinderea numărului membrilor aleși pentru a permite o mai mare reprezentativitate a sistemului, pentru a îngreuna formarea de grupuri de interese și pentru a facilita alocarea sarcinilor pentru ședințele – de regulă – lunare.

11. Extinderea numărului și influența reprezentanților societății civile în CSM și abandonarea actualei precondiții că reprezentanții societății civile trebuie să fie *„specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală”*.

12. Ridicarea independenței membrilor CSM și a conducătorilor instanțelor și parchetelor, prin restricționarea modalităților de revocare din funcție.

13. Asigurarea capacității CSM de a lua măsuri de urgență și în perioadele dintre ședințele Secțiilor și Plenului, prin împuternicirea/obligarea conducerii CSM de a lua decizii pe propria sa răspundere și prin instalarea unui sistem consistent de înlocuitori.

14. Reconcentrarea la Ministerul Justiției a competențelor administrative care actualmente sunt repartizate între MJ, CSM și MP – și, *de lege lata*, în curând ÎCCJ(bugetul pentru instanțe) - o particularitate managerială singulară în Europa - prin reducerea/trimiterea competențelor CSM și abrogarea Ministerului Public ca inutil. După reconcentrare o descentralizare – absolut necesară pentru o administrație modernă și eficientă - din MJ spre instanțe și parchete va fi mult mai ușoară. Acum există un fel de „descentralizare orizontală”, care prin incoerență și blocaje

reciproce nu poate să aibă decât consecințe foarte negative cu privire la calitate, eficiență și costuri.

15. Îmbunătățirea supravegherii eficienței sistemului judiciar și a activităților magistraților prin înființarea unei Inspecții Judiciare cu adevărat independentă, dar și controlată.

16. Valorificarea principiului de „*Checks and balances*” prin introducerea unor drepturi de interferență - indirectă - pentru CSM cu privire la alte puteri ale statului, precum și pentru Guvern, prin Ministerul Justiției, împotriva CSM. Cu acest scop, CSM ar putea cere o decizie Curții Constituționale în cazul în care Plenul consideră că independența sau funcționalitatea justiției este atinsă în mod pertinent printr-o acțiune sau inacțiune a celorlalte puteri ale statului, pe când puterea executivă ar putea interveni la Curtea Constituțională împotriva acțiunilor din CSM care, în aprecierea ei, depășesc competențele acestuia și, în plus, ar putea interveni în anumite situații în interesul unei bune desfășurări a justiției prin intermediul CSM.

17. Clarificarea că și Curtea Constituțională este și nu poate fi altceva decât o instanță judecătorească în cadrul puterii judecătorești. Curtea Constituțională este, fără îndoială, și o instanță judecătorească națională în sensul art. 267 TFUE.

18. Desființarea „*auto-controlului*” CSM prin trimiterea oricăror plângeri împotriva actelor Secțiilor direct la ICCJ în loc de a le trimite la Plenul Consiliului pentru a lua decizia finală.

19. Detalierea regulilor cruciale prin chiar textul Constituției pentru a afirma și asigura rangul și importanța lor pentru nevoile justiției române.

Apreciem pe deplin că Legea fundamentală trebuie formulată, în principiu, în mod strâns/concis, lăsând detalierea în grija legiuitorului. Cu toate acestea, considerăm că privită în sine concizia nu prezintă o calitate

prioritară în condițiile în care trecutul a dovedit, că o lipsă de detaliere în domeniul respectiv atrage o mulțime de probleme cu privire la interpretarea prevederilor constituționale precum și cu privire la umplerea lacunelor. Pe lângă aceasta, considerăm că decretarea anumitor detalii esențiale în cadrul Constituției pot să asigure în modul cel mai neîndoios menținerea și respectarea lor în viitor.

20. Clarificarea și delimitarea reglementărilor privind răspunderea pentru erori judiciare.

21. Concentrarea tuturor prevederilor care au o legătură cu Justiția într-un singur Capitol, în interesul coerenței și clarității reglementărilor relevante.

22. Decretarea obligației, că orice funcție în Justiție trebuie să fie alocată persoanei care, în comparație cu solicitanții concurenți, este cea mai potrivită pentru funcția ce urmează a fi ocupată.

PROPUNERE TEXT

Titlul “XY”

Justiție

Capitolul I Principii generale¹

ARTICOLUL 1 (Articolul 47 al Cartei Europene, adaptat)

Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil

(1) Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de Constituție² și legi sunt încălcate are dreptul la o cale de atac³ eficientă în fața unei

instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

(2) Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată.

(3) Asistența juridică gratuită se acordă celor care nu dispun de resurse suficiente, în măsura în care aceasta este necesară pentru a-i asigura accesul efectiv la justiție.⁴

ARTICOLUL 2 (Articolul 48 al Cartei)

Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare

(1) Orice persoană acuzată este prezumată nevinovată până ce vinovăția va fi stabilită în conformitate cu legea.

(2) Oricărei persoane acuzate îi este garantată respectarea dreptului la apărare.

ARTICOLUL 3 (Articolul 49 al Cartei)

Principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor

(1) Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia infracțiune potrivit dreptului intern sau dreptului internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai mare decât cea aplicabilă la momentul săvârșirii infracțiunii. În cazul în care, ulterior săvârșirii infracțiunii, legea prevede o pedeapsă mai ușoară, se aplică aceasta din urmă.

(2) Prezentul articol nu aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane care s-a făcut vinovată de o acțiune sau omisiune care, în momentul săvârșirii, era incriminată pe baza principiilor generale recunoscute de comunitatea națiunilor.

(3) Pedepsele nu trebuie să fie disproporționate față de infracțiune.

ARTICOLUL 4 (Articolul 50 al Cartei)

Dreptul de a nu fi judecat sau condamnat de două ori pentru aceeași infracțiune

Nimeni nu poate fi judecat sau condamnat pentru o infracțiune pentru care a fost deja achitat sau condamnat în cadrul Uniunii, prin hotărâre judecătorească definitivă, în conformitate cu legea.

ARTICOLUL 5

Răspunderea pentru erorile judiciare

(1) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate particularilor prin deciziile judecătorești evident eronate.⁵ Obligația de a despăgubi nu se aplică în cazul în care persoana vătămată a omis intenționat sau prin neglijență evitarea prejudiciului prin folosirea căii de atac prevăzută de lege împotriva deciziei respective.

(2) În cazul în care a fost condamnat de către o instanță la repararea pagubei pentru o eroare judiciară, statul poate promova o acțiune în regres împotriva judecătorului care a cauzat paguba prin exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență. Se consideră a fi un caz de „gravă neglijență” atunci când judecătorul a săvârșit o eroare evidentă și indubitabilă.⁶ În cazul acțiunii în regres pentru exercitarea funcției cu gravă

neglijență, regresul este limitat până la suma echivalentă a 12 venituri lunare ale judecătorului datornic de la momentul comiterii faptei.⁷

(3) Alineatele 1 și 2 se aplică în mod corespunzător cu privire la măsurile luate de procurori în cursul urmăririi penale.

Capitolul II Organizarea judiciară

ARTICOLUL 6

Instanțele și Parchetele

(1) Puterea judecătorească este încredințată judecătorilor. Ea este exercitată prin Curtea Constituțională⁸, precum și prin judecătoriile, tribunalele, Curțile de Apel și ICCJ.

(2) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către secțiile sale și de către celelalte instanțe judecătorești, pentru a asigura egalitatea tuturor în fața legii. Compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică. Legiuitorul este obligat să legifereze un cadru de reguli procesuale care permit ICCJ să îndeplinească sarcina de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii în mod eficient și executivul este obligat de a alocă ICCJ resursele corespunzătoare.⁹

(3) Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare. Prin lege organica pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor asesori din afara magistraturii în completele de judecată.

4) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt reglementate prin lege organică. Legea organică poate prevede

posibilitatea participării, după caz, a unor asesori din afara magistraturii în completele de judecată.

(5) Pe lângă instanțele de judecată funcționează parchetele. Parchetele își exercită atribuțiile prin procurori care asigura funcționalitatea urmăririi penale pe baza principiilor de obiectivitate și imparțialitate și își exercită alte atribuții prevăzute de legea organică.

(6) Ministerul Public este desființat, cu excepția funcției și structurii lui corespunzătoare Parchetului de pe lângă ICCJ. Odată cu intrarea în vigoare a acestor prevederi, alte competențe ale Ministerului Public vor înceta de a exista. Sarcina de administrare centrală a parchetelor, inclusiv a bugetului acestora, va fi preluată de Ministerul Justiției.

(7) Competența instanțelor de judecată militare și a parchetelor militare este limitată la aplicarea dreptului penal și se exercită exclusiv în perioadă de război și în cadrul misiunilor militare peste hotare precum și pentru soldații îmbarcați la bordul navelor de război.¹⁰

ARTICOLUL 7

Corpul Magistraților

(1) Corpul Magistraților se compune din judecători și din procurori.

(2) Judecătorii și procurorii aparțin unor cariere distincte. Schimbarea între cele două funcții de magistrat se face numai excepțional în cazul în care buna gestionare a resurselor umane din sistemul judiciar necesită măsuri de restructurare. În aceste condiții, schimbarea este permisă numai între instanțe de nivelul celei în care magistratul respectiv are o funcție sau la niveluri inferioare.¹¹

(3) Promovarea unui magistrat se face numai din treaptă în treaptă, după un stagiu de cel puțin 6 ani pentru fiecare grad de jurisdicție. În cazuri excepționale, CSM poate scurta intervalul de 6 ani până la 4 ani, dacă altfel un post din schema unei instanțe sau a unui parchet nu poate fi ocupat.¹²

ARTICOLUL 8

Statutul judecătorilor

(1) Judecătorii sunt independenți și sunt supuși numai legii. Independența judecătorilor se află în slujba obligației de a face dreptate și își găsește justificarea și limitarea prin legarea judecătorului de lege și dreptate.

(2) Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili. Înainte de expirarea termenului legal pentru funcția lor, judecătorii pot fi transferați la o altă instanță, suspendați temporar, demisi din funcție sau pensionați prematur împotriva voinței lor numai prin hotărâre CSM și numai pe baza motivelor și procedurilor prevăzute de lege. Revocarea unui judecător dintr-o funcție de conducere se face exclusiv pe baza unei decizii disciplinare prevăzută de lege.¹³

Transferarea unui judecător inamovibil la o altă instanță împotriva voinței lui este permisă doar în cazul în care instanța lui este desființată sau în care circumscripția (sediul) instanței lui este modificat(ă).

Delegarea unui judecător inamovibil la o altă instanță împotriva voinței lui poate fi dispusă numai prin hotărâre CSM și numai la o instanță din aceleași circumscripție pentru o durată de cel mult 6 luni, în condițiile în care interesele unei bune funcționări a justiției o impun.

(3) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată plătită, cu excepția funcțiilor didactice.¹⁴ Incompatibilitatea privește și delegarea temporară a unui judecător într-o funcție publică în afara

sistemului judiciar, cu excepția uneia în cadrul CSM, Ministerului de Justiție, a unei instanțe judecătorești internaționale sau a unei instituții internaționale cu activități în domeniul judiciar.

(4) Cu excepția funcțiilor în asociațiile profesionale, exercitarea unei funcții onorifice¹⁵ în domeniul public sau privat presupune acordul din partea CSM, care este de refuzat în caz de incompatibilitate.

ARTICOLUL 9

Statutul procurorilor ¹⁶

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității și imparțialității. Statutul procurorilor este asemănător cu statutul judecătorilor, cu deosebirile ce urmează.

(2) Clasarea unui dosar penal poate fi anulată prin procurorul ierarhic direct superior. Superiorii direcți pot da instrucțiuni privind instrumentarea unui dosar numai în scris. Împotriva instrucțiunilor, procurorul vizat se poate plânde la CSM pe baza motivului că acestea sunt nelegale. În rest, controlul activității profesionale din parchete se face prin instanțele judecătorești pe baza judecării plângerilor celor afectați, prevăzute de legea organică.

(3) În cazul în care apreciază că parchetul competent a rămas pe nedrept inactiv, Ministrul Justiției poate, prin ordonanța ministerială, însărcina parchetul respectiv de a deschide o anchetă penală. El poate ataca clasarea unui dosar penal în instanță.

(4) Guvernul, prin Ministrul de Justiție, emite instrucțiuni generale pentru parchete în vederea atingerii obiectivelor lui politice de luptă împotriva criminalității. În cazul neîndepliniri sau îndepliniri nesatisfăcătoare a instrucțiunilor, Ministrul poate cere CSM revocarea Procurorului General

sau Prim Procurorul în a cărei circumscripție s-au constatat deficiențele prezumate. CSM hotărăște în ultimă instanță asupra cererii de revocare.

ARTICOLUL 10

Consiliul Superior al Magistraturii și atribuțiile sale¹⁷

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

(2) Consiliul îndeplinește mandatul de garant al independenței justiției prin exercitarea prerogativelor lui privind cariera profesională a magistraților și prin analizarea și avizarea activităților celorlalte puteri ale statului care pot să aibă repercusiuni cu privire la independența și la buna funcționare a sistemului judiciar.

(3) În cazul în care consideră, că una dintre celelalte puteri ale statului împiedică prin acțiunea sau inacțiunea lor independența sau buna funcționare a sistemului judiciar, Consiliul poate cere o decizie Curții Constituționale, în constatare corespunzătoare.

(4) Guvernul, prin Ministrul de Justiție, poate contesta hotărâri și alte măsuri emise de Plenul sau de Secțiile Consiliului la Curtea Constituțională, cu motivarea că depășesc atribuțiile constituționale ale Consiliului sau altcumva încalcă prevederi constituționale. Contestația este atacabilă în termen de 30 de zile, începând cu data emiterii actului vizat. În cazul în care constată că sesizarea este întemeiată, Curtea Constituțională declară actul respectiv nul și ineficace de la data emiterii acestuia.

(5) În măsura în care competențele actuale ale CSM depășesc competențele Consiliului prevăzute în acest articol, ele vor fi preluate de Ministerul Justiției la data intrării în vigoare a acestui articol.

ARTICOLUL 11

Structura Consiliului Superior al Magistraturii

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 39 membri¹⁸, din care:

a) 15 membri sunt aleși în Adunările Generale ale judecătorilor din razele Curților de Apel în așa fel încât fiecare circumscripție să aleagă un membru; sunt eligibili judecătorii cu rang de judecător la Curtea de Apel și cu o vechime de cel puțin 4 ani în această funcție;

b) 1 membru judecător la ICCJ este ales în Adunarea Generală a judecătorilor ICCJ;

c) 15 membri sunt aleși în Adunările Generale ale procurorilor din razele Curților de Apel în așa fel încât fiecare circumscripție să aleagă un membru. Sunt eligibili procurorii cu rang de procuror la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel și cu o vechime de cel puțin 4 ani în această funcție;

d) 1 membru procuror la Parchetul de pe lângă ICCJ este ales în Adunarea Generală a procurorilor Parchetului de pe lângă ICCJ;

e) 2 reprezentanți ai societăți civile, aleși de Senat, care vor participa la lucrări în Secția pentru judecători precum și la lucrările în Plen¹⁹;

f) 2 reprezentanți ai societăți civile, aleși de Senat, care vor participa la lucrări în Secția pentru procurori precum și la lucrările în Plen²⁰;

g) ministrul Justiției ca membru din oficiu;

h) președintele ICCJ ca membru din oficiu;

i) Procurorul General al Parchetului ICCJ ca membru din oficiu.

2) Alegerile sunt validate de Senat, pentru fiecare circumscripție separat. Senatul refuză validarea numai în cazul constatării unui viciu de procedură care ar putea denatura rezultatul alegerilor.

(3) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 4 ani, ce nu poate fi înnoită.

(4) În măsura în care participă la lucrări în secții și în plen, toți membrii, inclusiv reprezentanții societății civile, au drept de vot.

(5) Plenul și Secțiile hotărăsc cu majoritatea membrilor prezenți²¹, cu excepția alegerii președintelui și vicepreședintelui, când este necesară o majoritate absolută a membrilor Consiliului.

(6) Deciziile Consiliului Superior al Magistraturii se iau fără excepție prin vot secret.²²

(7) Membrii CSM sunt independenți în exercitarea mandatului lor. Ei nu-i reprezintă pe alegătorii lor și nici instanța sau nivelul instanței lor, ci sunt datori numai la independența și imparțialitatea justiției și la buna funcționare a sistemului judiciar, în interesul tuturor cetățenilor²³.

(8) Membrii magistrați aleși, dar și cei din oficiu, rămân supuși regulilor disciplinare pentru magistrați, care se aplică în mod corespunzător și pentru activitatea lor ca membri CSM.

(9) În timpul mandatului lor, acțiunea disciplinară împotriva membrilor magistrați aleși este exercitată prin Președintele CSM, prin Ministrul de Justiție precum și prin Șeful Inspecției Judiciare. Acțiunea disciplinară se judecă prin ICCJ. Orice condamnare la o măsură disciplinară are drept consecință aferentă pierderea mandatului ca membru CSM. De asemenea, mandatul se termină automat cu orice măsură de suspendare din funcția de magistrat conform legii organice. Cu pierderea mandatului de membru CSM se pierde și orice funcție de conducere în sistemul judiciar.

(10) În cazul îndepărtării unui membru ales, acest membru este înlocuit cu magistratul care la alegerea validată a atins un număr de vot imediat

inferior numărului de vot al membrului îndepărtat. Înlocuirea se face prin hotărâre a secției la care membrul îndepărtat a aderat. În cazul în care înlocuirea nu se poate efectua, o realegere va avea loc la circumscripția afectată în cel mai scurt termen.

(11) Membrii reprezentanți ai societății civile pot fi revocați din CSM dacă în exercitarea funcției lor de membru CSM, încalcă în mod grav obligațiile unui membru CSM. Acțiunea de revocare poate fi inițiată de Senat, de Președintele CSM și de Plen, prin depunerea cererii de revocare la ICCJ, care hotărăște în procedura prevăzută de legea organică. În cazul constatării unei încălcări grave, Curtea dispune pierderea calității de membru al CSM.

(12) Revocarea membrilor prin hotărâre judecătorească conform prevederilor acestui articol este singura procedura admisibilă cu acest obiectiv²⁴.

(13) În cazul unei restructurări a sistemului judiciar cu desființarea unor instanțe sau parchete sau reamenajarea circumscripției unor instanțe sau parchete, membrii aleși vor rămâne în funcție până la expirarea mandatului. Cu o eventuală schimbare a numărului Curților de Apel se schimbă în mod corespunzător și numărul membrilor judecători și procurori pentru alegerile ce vor urma.²⁵

ARTICOLUL 12

Componenta și competențele Secției pentru Judecători²⁶

(1) Secția pentru judecători este compusă din 16 judecători aleși, 2 membri reprezentanți ai societății civile aleși de Senat, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și Ministrul de Justiție.

(2) Competențele Secției pentru Judecători constă în:

a) numirea în funcție, promovarea, inclusiv în funcții de conducere²⁷, a judecătorilor, cu excepția celor stagieri, în condițiile legii. Președintele României poate refuza propunerea numai din cauza unui viciu de procedură. În cazul în care consideră refuzul Președintelui nejustificat, CSM poate sesiza Curtea Constituțională cu privire la admisibilitatea refuzului.

b) judecarea ca instanță judecătorească a acțiunilor disciplinare pornite împotriva judecătorilor, în condițiile legii. În aceste situații, Ministrul Justiției, Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot.

c) rezolvarea plângerilor judecătorilor privind ingerințe din partea executivului prezumate ilegale în activitatea lor precum și rezolvarea cererilor pentru apărarea reputației lor, în condițiile legii.

(3) Activitatea secției de judecători este coordonată de Președintele Consiliului care conduce și ședințele acestuia. În caz de imposibilitate a Președintelui, ședința este coordonată și condusă de membrul ales prezent cu cea mai mare vechime în magistratură.

ARTICOLUL 13

Componența și competențele Secției pentru Procurori

(1) Secția pentru procurori este compusă din 16 procurori aleși, 2 membri reprezentanți ai societății civile aleși de Senat, procurorul general al Parchetului de pe lângă ICCJ și Ministrul de Justiție.

(2) Competențele Secției pentru Procurori constau în:

a) propunerea numirii în funcție, promovarea, inclusiv în funcții de conducere, a procurorilor, cu excepția celor stagiați, în condițiile legii. Președintele României poate refuza propunerea numai din cauza unui viciu de procedură. În cazul în care consideră refuzul Președintelui nejustificat, CSM poate sesiza Curtea Constituțională.

b) judecarea ca instanță de judecată a acțiunilor disciplinare purtate împotriva procurorilor potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică. În aceste situații, Ministrul Justiției, Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot.

c) rezolvarea plângerilor procurorilor privind ingerințe în activitatea lor din partea executivului prezumate ilegale precum și rezolvarea cererilor pentru apărarea reputației lor, în condițiile legii.

(3) Activitatea secției de procurori este coordonată de Vicepreședintele Consiliului care conduce și ședințele acestuia. În caz de imposibilitate a Vicepreședintelui, ședința este coordonată și condusă de membrul ales prezent cu cea mai mare vechime în magistratură.

ARTICOLUL 14

Componenta și competențele Plenului²⁸

(1) Plenul este de compus din totalitatea membrilor CSM aleși și a celor din oficiu.

(2) Competențele Plenului constau în analizarea activităților legiuitorului și executivului care au sau pot să aibă repercusiuni relevante pentru sistemului judiciar și de a da avize către legislativ sau către executiv cu privire la orice acțiune sau inacțiune care privește independența sau buna funcționare a sistemului judiciar. Plenul exercită dreptul de a sesiza Curtea

Constituțională în condițiile art. 5 alin. (3). Actul atacat este suspendat de drept. Plenul numește membrii Corpului Inspectorilor de la Inspekția Judiciară.

(3) Activitatea plenului este coordonată de Președintele Consiliului, care conduce și ședințele acestuia. În caz de imposibilitate, președintele este înlocuit de Vicepreședinte. În cazul în care lipsește și cel din urmă, ședința plenului este coordonată și condusă de membrul ales prezent cu cea mai mare vechime în magistratură.

(4) Plenul se întrunește o dată pe lună și în mod excepțional la solicitarea a cel puțin 2/3 din membrii unei secții.

ARTICOLUL 15

Frecvența și procedura ședințelor

(1) Plenul și secțiile se întrunesc o dată pe lună și în mod excepțional la solicitarea a cel puțin 2/3 membrilor unei secții.

(2) Agenda ședințelor și documentele aferente trebuie să fie prezentate membrilor cu cel puțin trei săptămâni în prealabil. Extinderea ordinei de zi după acest termen presupune acordul majoritar al celor prezenți la ședința respectivă.

(3) Cel mai târziu la o lună după preluarea activităților, Plenul Consiliului va adopta un Regulament care va detalia procedura ședințelor, în special cu privire la modul în care se desfășură dezbaterile și votul.

ARTICOLUL 16

Procedura de urgență²⁹

(1) În afara ședințelor Secției pentru judecători, președintele CSM va lua, pe propria sa răspundere, orice măsură cu caracter urgent ce nu suportă amânare până la data stabilită pentru următoarea ședință, fără să producă consecințe negative. În cazul imposibilității președintelui, măsura respectivă va fi luată de judecătorul ales cu cea mai mare vechime în funcție care este disponibil în secția respectivă.

(2) Alienatul 1 se aplică în mod corespunzător și secției pentru procurori.

ARTICOLUL 17

Căile de atac

(1) Hotărârile secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii sunt atacabile cu recurs la ICCJ din partea magistraților afectați care se consideră vătămați într-un drept. Actul atacat este suspendat de drept.

(2) Alineatul 1 se aplică în mod corespunzător și cu privire la măsurile luate de Președinte, Vicepreședinte sau de înlocuitorii acestora, în procedură de urgență, în afara ședințelor secțiilor.

ARTICOLUL 18

Conducerea CSM

(1) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce poate fi reînnoit și în mod repetat, dintre judecătorii care fac parte din Secția pentru judecători.³⁰

(2) Vicepreședintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce poate fi reînnoit și în mod repetat, dintre procurorii care fac parte din Secția pentru procurori.

(3) Administrația Consiliului este asigurată de un Secretar General al Consiliului, de profesie judecător, ales pentru un mandat de 4 ani ce poate fi reînnoit și în mod repetat. Secretarul General este sprijinit de un adjunct, de profesie procuror, ales pentru un mandat de 4 ani, ce poate fi reînnoit și în mod repetat. Secretarul General și Secretarul General adjunct își exercită activitatea sub conducerea și supravegherea Președintelui CSM.

ARTICOLUL 19

Activitatea membrilor CSM³¹

(1) Președintele și Vicepreședintele sunt membri cu activitate permanentă în timpul mandatului lor. În această perioadă funcția lor de magistrat este suspendată de drept.

(2) Membrii aleși și membrii din oficiu sunt fără activitate permanentă. Activitatea membrilor magistrați aleși la instanța lor respectiv la parchetul lor este redusă cu 50% în perioada mandatului lor. Activitatea lor de membru CSM are prioritate față de activitatea lor de judecător respectiv procuror.

ARTICOLUL 20

Înlocuirea actualului CSM

Noul CSM va fi ales cel mai târziu în termen de 4 luni după intrarea în vigoare a acestor prevederi. Odată cu prima adunare a noului CSM încetează mandatul CSM existent.

ARTICOLUL 21

Inspekția Judiciară

(1) Supravegherea eficienței instanțelor și parchetelor și supravegherea activităților profesionale a judecătorilor și procurorilor se exercită prin Inspekția Judiciară.

(2) Inspekția Judiciară este constituită dintr-un corp de Inspektori, recrutat dintre judecătorii și procurorii cu gradul profesional cel puțin la nivel de Curte de apel. Ei sunt numiți de Plenul CSM pentru un mandat de 5 ani, care poate fi reînnoit. Aceste condiții de numire se aplică pentru numiri după intrarea în vigoare a acestui articol.

(3) Conducerea Inspekției Judiciare este asigurată de un director - judecător, însoțit de un adjunct - procuror.

(4) Inspekția Judiciară este prim ordonator de credite și dispune de propriul său aparat administrativ.

(5) Supravegherea eficienței și legalității activității Inspekției Judiciare este în sarcina Ministerului Justiției, care exercită și acțiunea disciplinară împotriva membrilor corpului de Inspektori Judiciar, către secțiile CSM.

(6) Trimestrial, Inspekția Judiciară prezintă Ministerului de Justiție³² și CSM un raport despre activitatea sa în perioada respectivă și despre constatări pertinente făcute. Inspekția judiciară propune CSM și Ministerului Justiției măsuri în vederea rezolvării problemelor întâlnite, oricând se impune.

(7) În executarea sarcinii lor de supraveghere și evaluare, inspektorii sunt independenți și supuși numai legii, respectând independența magistraților supravegheați. Fiecare inspector exercită acțiunea disciplinară față de secțiile CSM, în cadrul propriei lui activități de supraveghere.

(8) În ceea ce privește activitatea lor jurisdicțională, inclusiv activitățile care contribuie la pregătirea unei hotărâri, judecătorii pot fi supuși supravegherii numai în măsura în care nu se aduce atingere independenței lor.

(9) În ceea ce privește activitatea lor de a clasa sau de a trimite în judecată, inclusiv activitățile care contribuie la aceste acțiuni, procurorii pot fi supuși supravegherii numai în măsura în care nu se aduce atingere independenței lor.

(10) Judecătorii și procurorii pot sesiza secția respectivă pentru a constata că un anumit act de supraveghere al Inspecției Judiciare încalcă independența lor sau că, după caz, constatările Inspecției asupra activității lor profesionale sunt greșite.

(11) Activitatea Inspecției Judiciare nu exclude supravegherea activităților magistraților prin conducerile instanțelor și parchetelor, prevăzute de legea organică.

ARTICOLUL 22

Accesul la funcțiile din Justiție

(1) Numirea în funcție și promovarea, inclusiv în funcții de conducere, a judecătorilor, procurorilor și inspectorilor judiciari se face strict pe baza aptitudinilor, capacităților profesionale și realizărilor profesionale, cu scopul de a numi persoana cea mai potrivită dintre solicitanți.³³ Numai în cazul în care se constată motivat, că mai mulți solicitanți sunt în aceeași măsură potriviți pentru funcție, se aplică și alte criterii obiective de diferențiere prestabilite, ca de exemplu, vârsta.³⁴

(2) Procedura pentru numire trebuie să fie concepută în așa fel, încât scopul numirii persoanei - cea mai potrivită pentru funcție - va fi atins. Numirea prin concurs precum și evaluarea abilităților reale ale solicitanților pe baza unui profil de cerințe pentru a exercita funcția respectivă în mod adecvat sunt obligatorii. De asemenea, motivele pentru decizia de numire sunt depuse în scris astfel încât constatările esențiale despre abilitățile relative ale fiecărui solicitant sunt detaliate în ordine descrescătoare și ar

putea fi verificate prin instanța judecătorească în caz de atac împotriva deciziei.³⁵

LUMEA JUSTITIEI.RO

Observații privitoare la propunerile de amendamente **Varianta III**

LUMEA JUSTITIEI.RO

¹ În ceea ce privește principiile generale, proiectul preia prevederile „Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene” (TITLUL VI, art. 47 – 50) despre „Justiția”. Rațiunea este că aceste prevederi sunt oricum de luat în seamă și de respectat când autoritățile publice și instanțele naționale aplică dreptul european „nemijlocit aplicabil” (a se vedea art. 51 alin. 1 Cartei, care stipulează privind domeniului de aplicare a Cartei, ca „Dispozițiile prezentei carte se adresează instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Prin urmare, acestea respectă drepturile și principiile și promovează aplicarea lor în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor conferite Uniunii de tratate.”

Apare potrivit de a aplica aceleași principii și în condițiile în care se aplică numai dreptul român. Altfel ar exista două regimuri juridice pentru aceleași feluri de chestiuni. Schimbarea Constituției ar oferi o șansă de a evita acest lucru pentru viitor și de a prevedea un tratament egal atât pentru situații pur interne cât și pentru situații cu elemente de extraneitate. Un avantaj în plus: jurisprudența Curții Europene în domeniu poate fi aplicată și în anumite situații ar fi chiar posibil de a cere o decizie Curții Europene conform art. 267 TFUE – și din partea Curții Constituționale române – în cazuri pur interne.

În măsura în care art. 47–50 ale *Cartei* tratează principiile fundamentale din domeniul „Justiției”, s-ar recomanda abandonarea oricăror prevederi din Constituția actuală care vizează aceste principii direct sau indirect. Ceea ce ar conveni sau ar fi necesar a se reglementa în plus sau în detaliu, poate fi reglementat prin lege.

Prin raportare la principiile enunțate în art. 47-50 ale *Cartei*, se recomandă a se analiza oportunitatea de a prelua – parțial, cu adaptările necesare - și art. 41 al Cartei, care încadrează *principii de bună administrare* din tradiția

comună a mării majorități a statelor UE și care reprezintă elemente esențiale ale unui stat de drept. Aplicarea acestei prevederi este oricum obligatorie pentru autoritățile române în domeniul de aplicabilitate nemijlocită a dreptului UE. Prin urmare, apare foarte indicat de a decreta aplicabilitatea ei și pentru domeniul de aplicabilitate al dreptului național. Astfel:

„Articolul 41(Carta)

Dreptul la bună administrare

(1) Orice persoană are dreptul de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil din partea instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii.

(2) Acest drept include în principal:

(a) dreptul oricărei persoane de a fi ascultată înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar putea să îi aducă atingere;

b) dreptul oricărei persoane de acces la dosarul propriu, cu respectarea intereselor legitime legate de confidențialitate și de secretul profesional și comercial;

(c) obligația administrației de a-și motiva deciziile.

.....

² În acest context, ar fi indicat a se considera punerea *drepturilor și libertăților* „garantate” prin Constituția română în deplină concordanță – și textual - cu *drepturile și libertățile* consacrate prin Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. De asemenea, ar apare indicat a se analiza relația și concordanța dintre prevederile privind drepturile și libertățile constituționale și cele ale *Cartei* UE, pe de o parte, și a prevederilor din *Capitolul II din Noul Cod civil* despre „Respectul datorat ființei și drepturilor ei inerente”, pe de altă

parte. Cel puțin, în mare parte, prevederile din acest Capitol II, prin natura lor, privesc drepturi și libertăți în relația cetățenilor cu statul și autoritățile sale și nu în relațiile născute/stabilite între subiecte de drept privat.

³ „Calea de atac“, în sensul acestei prevederi, nu este de confundat cu căile de atac în sensul Titlului II din Noul Cod de procedură civilă, adică acele căi de atac care se îndreaptă împotriva unei hotărâri judecătorești (apelul, recursul, contestația în anulare și revizuirea, conform art. 456 NCPC). Mai degrabă, este vorba despre dreptul oricărei persoane ale cărei drepturi și libertăți garantate de *Cartă* (Constituție) sunt încălcate „să se adreseze unei instanțe judecătorești” cu scopul de a cere corectarea unui act nociv. Prin urmare, Carta *nu* consacră un drept fundamental la apel împotriva deciziilor judecătorești, ci doar garantează accesul la instanța judecătorească.

Până acum, acest acces nu exista în România, nici cu privire la drepturile și libertățile încadrate în Titlul II al Constituției și nici cu privire la drepturile și libertățile garantate de *Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene*. Este adevărat, că art. 1 alin. 2 din Constituție stipulează, că „*România este stat de drept ... în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor ... sunt garantate.*”. Dar, această „garanție” a rămas *lettre morte*, fiindcă, până acum, nu există niciun remediu judiciar/procedural pentru particulari care să permită acestora a impune respectarea *drepturilor și libertăților cetățenești* prin autoritățile publice – inclusiv prin instanțele judecătorești -, cum este cazul în alte state, ca de exemplu în Statele Unite sau în Germania. Art. 52 alin. 1 din Constituție prevede doar, că „*Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.*” Aici nu este vorba de *drepturile și libertățile cetățenilor* și stipulația nu a fost interpretată și aplicată într-un sens larg, astfel că ar include aceste drepturi și libertăți precum și

încălcările din actele judecătorești definitive și irevocabile. Art. 21 alin. 1 din Constituție („Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.”) a fost interpretat și aplicat în acest sens.

Însă, statul român este în orice caz obligat, conform art. 47 alin. 1 al Cartei Drepturilor Fundamentale a UE, de a pune la dispoziția „oricărei persoane” dreptul la „o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești” pentru a cere corectarea actelor care încălca drepturile și libertățile garantate de dreptul Uniunii în domeniile lor de aplicare. Art. 51 alin. 1 al Cartei stipulează: „Dispozițiile prezentei Carte se adresează instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Prin urmare, acestea respectă drepturile și principiile și promovează aplicarea lor în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor conferite Uniunii de tratate.” Conform jurisprudenței CJUE cu privire la aplicarea principiilor fundamentale ale UE, aplicarea dreptului Uniunii în sensul art. 51 alin. 1 privește actele de executare *indirecte* a dreptului UE prin autoritățile și instanțele statelor UE – executarea *indirectă* este regula, pe când aplicarea *directă*, prin autoritățile UE, este excepție - precum și în situațiile în care statele membre iau măsuri restrictive privind libertățile de piață (libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor).

Fiindcă există obligația necondiționată de a permite o cale de atac „eficientă” (!) în fața unei instanțe judecătorești împotriva actelor – inclusiv hotărârilor judecătorești definitive - care încălcă drepturile și libertățile consacrate prin *Cartă*, apare nu numai consecvent, dar și indicat, a se prevedea aceleași drepturi și cu privire la *drepturile și libertățile cetățenilor „garantate”* prin Constituție. Nu apare permisibil, ca un cetățean care acționează în domeniul

dreptului național să nu dispună de o protecție a drepturilor și libertăților sale fundamentale consacrate prin Constituția lui - în mare măsură egală cu cele garantate de Cartă - pe când cetățeanul care acționează în domeniul dreptului UE dispune de această protecție.

Este lăsată la latitudinea legiuitorului pe ce cale procedurală vrea să se garanteze dreptul la „apel” împotriva actelor care încălcă drepturi și libertăți garantate de *Cartă* respectiv Constituție. În parcursul unei proceduri juridice până la ultima instanță, acest lucru nu pune probleme, pentru că partea lezată poate invoca oricând drepturile și libertățile ei garantate. Dar, problema se pune altfel dacă o hotărâre sau un act administrativ, rămas definitiv și irevocabil, încalcă drepturi sau libertăți fundamentale. În această ipoteză s-ar putea prevedea de exemplu posibilitatea unei contestații în anulare către ICCJ cu privire la hotărârile definitive și irevocabile de către instanțele inferioare, respectiv în cazul hotărârilor ICCJ, a unei contestații către Curtea Constituțională. O alternativă – preferabilă și pentru evitarea unei jurisprudențe neunitare, chiar contradictorii – ar fi prevederea numai a competenței Curții Constituționale, fiindcă, potrivit art. 142 alin. 1 din Constituție, aceasta „*este garantul supremației Constituției*”.

⁴ Stipulația *Cartei* privind asistența juridică gratuită este potrivită, prevăzând asistența numai în măsura în care aceasta este necesară pentru asigurarea accesului efectiv la justiție. Așadar, legiuitorul ar putea reglementa, de exemplu, că asistența judiciară ***nu este acordată pentru o cerere care nu are nicio șansă reală de succes în instanță, indiferent dacă reclamantul de asistență judiciară dispune sau nu de resurse suficiente.***

În acest context s-ar impune și abrogarea prevederilor art. 21 alin. 4 al Constituției, conform cărora „*Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.*” În afara faptului, că nu este clar, ce înseamnă „facultative”, în contextul legii - se presupune că această prevedere lasă o

alegere liberă între mai multe „jurisdicții” ceea ce nu ar fi potrivit - nu există niciun motiv convingător pentru a oferi accesul la jurisdicția administrativă în mod general „gratuit”, chiar pentru cei care dispun de resurse abundente și independent de obiectul cererii. În măsura în care există, în cazuri excepționale, un motiv pentru a permite un acces gratuit la jurisdicția administrativă, eventualele astfel de excepții ar putea fi stabilite prin lege.

⁵ Textul actualei reglementări a art. 52 alin. 3, teza 1 din Constituție, potrivit căruia „Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare.” merge peste ceea ce este drept și rezonabil și din aceasta cauză, cel mai probabil, depășește ceea ce a fost intenționat inițial de legiuitorul constituțional.

Faptul, că judecătorii pot greși în exercitarea funcției lor stă la baza sistemului de căi de atac, care altfel nu ar avea niciun sens. Acest sistem este construit pentru a permite o reanalizare a deciziei atacate cu obiectivul de a corecta eventualele greșeli. Însă, este exclusiv pe propria răspundere a celui care consideră, că o decizie judecătorească încalcă dreptul său de a folosi căile de atac puse la dispoziția sa prin lege. Prin urmare, nu există niciun motiv justificat pentru a despăgubi pe cineva care încalcă propriile sale interese în mod intenționat sau prin neglijență, omițând a evita prejudiciul prin folosirea căilor de atac prevăzute de legi. În consecință, cu excepția rară a cazului în care cineva a omis fără vinovăție a ataca o decizie greșită, se pune problema despăgubirii numai în cazul unei decizii finale și irevocabile.

În plus, nu corespunde cu realitatea și nici cu natura actului de justiție a se prevedea o despăgubire pentru orice „eroare judiciară”. În principiu, chiar nu se mai pune problema unei eventuale erori judiciare în momentul în care o decizie a devenit definitivă și irevocabilă.

„*Res judicata*” înseamnă că litigiul – și disputa juridică despre aplicarea corectă a legii - s-a rezolvat „*odată pentru totdeauna*” printr-o decizie definitivă și irevocabilă și că, în consecință, această decizie este de respectat de către toți cei implicați și nici nu mai poate fi pusă în dubiu.

Prin urmare, încălcarea principiului de „*res judicata*” – și prin acțiunea în despăgubire pentru o „eroare judiciară” – este permisă numai în condiții extraordinare. De aceea, conform jurisprudenței constante a CJUE, răspunderea – excepțională - a statului pentru încălcarea dreptului UE prin instanțele judecătorești naționale presupune, printre altele, că instanța de ultim grad de jurisdicție (!) – aceasta nu este de confundat cu instanța supremă - a încălcat dreptul aplicabil în speța în mod **evident și manifest**.

⁶ Este foarte indicat de a defini noțiunea de „gravă neglijență” în cadrul activității judiciare. Interpretarea și aplicarea dreptului se face în limitele independenței judecătorilor fiindcă chestiunile de drept și de fapt, de multe ori, pot fi apreciate controversate. Acest cadru al independenței judecătorilor se oprește – în mod excepțional - acolo unde o chestiune de fapt sau de drept poate fi rezolvată, prin prisma jurisprudenței și doctrinei, în mod evident și indubitabil, numai într-un *singur* sens. Prin urmare, numai o decizie care este evident și indubitabil eronată, poate reprezenta un caz de „gravă neglijență” care poate fi reproșat judecătorului în cauză.

⁷ Și în ceea ce privește promovarea unei eventuale acțiuni în regres din partea statului, o delimitare a regresului apare ca indicată. Judecătorii sunt obligați a lua, în fiecare zi, decizii de mare pondere pentru cei afectați și aceasta, de multe ori, sub presiunea enormă a timpului. În astfel de condiții există mereu pericolul de a greși, chiar și dintr-o gravă neglijență. În aceleași timp, sumele de bani implicate și pericolul producerii unor pagube poate fi imens. În aceste condiții, nu va fi posibil pentru magistrați de a găsi o asigurare profesională pentru astfel de daune, la un preț suportabil, în raport

cu veniturile lor. Din această cauză dar și pentru că magistrații, prin funcția și specialitatea lor, sunt în mod inegal expuși pericolului de a fi luați în regres, apare drept și rezonabil a se limita regresul la paguba cauzată cu gravă neglijență, până la cuantumul a 12 salarii din veniturile lor lunare. Astfel de limitări există și în alte țări, care – respectând independența judecătorilor – numai în mod excepțional obligă judecătorii de a plăti în regres.

Limitarea regresului se impune și sub aspectul, că un regres nelimitat ar putea primejdui independența și imparțialitatea acestor magistrați, care ar putea fi tentați de a favoriza, mai degrabă, soluția „sigură” decât soluția pe care o considera cea potrivită, dar potențial controversată. Acest aspect paralizant nu trebuie subestimat într-un mediu juridic incert care este caracterizat de o instabilitate legislativă profundă precum și de lipsa unei jurisprudențe îndrumătoare și unitare.

⁸ Curtea Constituțională este și nu poate fi altceva decât o instanță judecătorească în cadrul puterii judecătorești. Este, fără îndoială, și o instanță judecătorească națională în sensul art. 267 TFUE.

Clarificarea ar trebui să aibă consecințe și cu privire la profilul de cerințe pentru judecătorii de la Curtea Constituțională precum și cu privire la metoda de selecționare și numire a judecătorilor Curții, care, în condițiile actuale, nu se încadrează cu nimic în standardele europene respective. De asemenea, statutul Curții Constituționale, ca instanță judecătorească, implică consecințe cu privire la deontologia judecătorilor Curții dar și cu privire la răspunderea lor pentru încălcarea legii și, în special, a Constituției

Momentan, judecătorii Curții, în pofida dispoziției art. 16 alin. 2 din Constituție, sunt practic, „mai presus de lege”, deoarece Constituția nu prevede nici o posibilitate de sancționare sau revocare care i-ar putea

responsabiliza pe aceștia. Deoarece s-ar depăși mandatul acordat grupului, lucrarea de față nu conține propuneri și argumente detaliate de amendamente în acest sens.

Luând în seamă, pe de o parte, puterea imensă de care se bucură judecătorii din Curtea Constituțională precum și influența și importanța enormă a deciziilor Curții pentru statul și populația țării, și luând în seamă, pe de altă parte, dimensiunea lipsei de legitimitate democratică și profesională în procesul lor de numire, o schimbare pare a se impune de urgență și aceasta nu în ultimul rând pentru a promova încrederea necesară a populației în această instituție de stat de rang înalt.

⁹ Jurisprudența instanțelor este neunitară și incoerentă în așa fel, încât, la aceeași instanță - inclusiv la ICCJ - legile sunt interpretate și aplicate în mod diferit, după caz. Aceasta reprezintă o încălcare sistemică a principiului fundamental de stat de drept, potrivit căruia *„Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.”* (art. 16 alin. 1 Constituție), precum și a principiilor de siguranță de drept și de previzibilitate a dreptului, care sunt parte din dreptul european primar. În aceeași măsură, se încalcă principiul prevăzut în art. 124 alin. 2 din Constituție, potrivit căruia *„Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”*. Instanțele nu sunt responsabile pentru această situație, care se datorează lipsei unui cadru legislativ cu mecanisme procedurale eficiente pentru a conduce la o jurisprudență coerentă și unitară. Nu există un cadru legislativ și nici o dotare cu resurse umane care să permită ICCJ a îndeplini rolul său de Curte de Casație și de îndrumător de jurisprudență. Această lipsă este regretabilă mai ales în situația în care – din cauza legislației instabile și a unui val de Coduri noi de importanță esențială care trebuie interpretate de autoritate - sistemul judiciar are nevoie de o Curte Supremă cât se poate de performantă. Din această cauză, apare indicat de a ridica respectiva sarcină a legiuitorului la grad constituțional.

¹⁰ Limitarea activității instanțelor militare și parchetelor militare exclusiv la aplicarea dreptului penal și numai pe timp de război și în cadrul misiunilor militare peste hotare precum și pentru soldații îmbarcați la bordul navelor de război se aseamănă cu situația în care, în cea mai mare majoritate a statelor UE, se extinde, în limitele anumitor necesități, respectarea principiului fundamental potrivit căruia cetățenii sunt egali în fața legii (art. 16 alin 1 Constituție) și pentru militari.

¹¹ Stipulația ține cont de faptul că în România, carierele de judecător și de procuror și pregătirea lor profesională se despart deja după un an de învățământ comun la nivelul INM. În timp ce (viitorii) judecători se familiarizează și se specializează cu spectrul larg al dreptului civil, comercial, de dreptul muncii și administrativ, (viitorii) procurori se familiarizează și se specializează în spectrul larg de drept penal și, de regula, fiecare magistrat urmărește profesia pentru care a optat inițial, până la pensionare. Așadar, spre deosebire de exemplu, de sistemul judiciar francez, unde schimbarea repetată între funcția de judecător și cea de procuror – ce presupune și o mutare într-o alta circumscripție - este destul de frecventă, permițând magistraților respectivi de a dobândi și a păstra o experiență profesională în ambele funcții, dezvoltarea profesională a judecătorilor și a procurorilor în România se limitează la activitatea lor respectivă, cu excepția domeniului dreptului penal. În consecință, judecătorii nu sunt pregătiți să exercite funcția de procuror, iar procurorii nu sunt pregătiți să exercite funcția de judecător. În aceste condiții, interesele obiective de bună funcționare a sistemului judiciar se opun strict la o schimbare între cele două funcții.

În același timp însă, trebuie luat în seama, dezechilibrul major de resurse umane care s-a produs în sistemul judiciar român ca rezultat, în special, a unei lipse continue a unei norme adecvate și realiste de cuantificare a volumului de muncă pentru judecători, respectiv procurori, instrument

indispensabil pentru managementul eficient de resurse umane. Consecință directă a acestei stări de lucruri, constatăm existența unor scheme de personal total depășite de realitățile generate de mutațiile demografice și de schimbările frecvente ale competențelor instanțelor, care au tulburat sistemul. Acest dezechilibru este cu atât mai dificil de corectat cu cât judecătorii sunt inamovibili, iar procurorii se bucură de „stabilitate”, ceea ce înseamnă că în ambele situații nu poate fi dispusă mutarea magistraților fără consimțământul lor voluntar. În aceste condiții, schimbarea între cele două funcții, de judecător și procuror, poate să ofere pe cale de excepție un remediu justificabil, în măsura în care sunt judecători sau, după caz, procurori care se declară dispuși la schimbarea funcției.

Firește, schimbarea funcțiilor nu poate să fie legată cu o ascensiune la o funcție de nivel superior al instanței respectiv parchetului mai înalt în ierarhie. Ascensiunea prin promovare la o funcție superioară funcției deținute presupune înainte de toate ca persoana respectivă să fi dovedit că îndeplinește exigentele funcției actuale, ceea ce nu ar fi cazul dacă, de exemplu, un judecător de tribunal ar schimba funcția prin ascensiune la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel.

¹² Stipulația că promovarea unui magistrat se face numai după un stagiu de cel puțin 6 ani în fiecare grad de jurisdicție fără a putea „sări” un nivel de instanță sau parchet vizează printre altele aspectul calității actului justiției. Numai un magistrat care a dovedit, o perioadă destul de lungă, că poate face față în mod constant provocărilor actualei sale funcții și care a acumulat o experiență corespunzătoare poate justifica o așteptare suficient de fondată, că va face față și unor provocări mai exigente ale instanței superioare. Această perioadă, dacă este controlată cu regularitate prin evaluări profesionale adevărate, nu poate fi substituită de niciun test grilă de genul celui practicat în prezent.

Pe de altă parte, intervalul se impune strict și din punct de vedere al unui management adecvat al resurselor umane în sistem. Din cauza recrutărilor și promovărilor abundente a magistraților tineri, făcute în perioada trecută apropiată, piramida de vârstă a resurselor umane din sistemul judiciar s-a întors cu susul în jos. O mare majoritate de magistrați (relativ) tineri și foarte tineri de la toate nivelele de instanțe se întâlnește cu o mică minoritate de magistrați mai în vârstă, care vor ieși din magistratură în anii viitori. Cei din urmă vor lăsa în spatele lor un sistem de resurse umane total dezechilibrat și împotmolit, în care recrutarea și promovarea va fi un neologism care ar putea face Institutul de Magistratură de prisos pentru o perioadă îndelungată de timp, înaintea unui nou val de tulburări, adică a momentului în care generația de „tineri” magistrați vor ieși la pensie și vor trebui înlocuiți la toate nivelele de instanță cu magistrați tineri ceea ce va bloca sistemul din nou.

¹³ Stipularea că revocarea unui judecător dintr-o funcție de conducere se face exclusiv pe baza unei decizii disciplinare prevăzută de lege se impune în interesul independenței judecătorilor. Art. 51 alin. 2 Legi 303/2004, introdusă ca amendament în anul 2005, care stipulează, ca revocarea din funcția de conducere a judecătorilor se dispune de Consiliul Superior al Magistraturii, din oficiu sau la propunerea adunării generale ori a președintelui instanței, *„în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor manageriale privind organizarea eficientă, comportamentul și comunicarea, asumarea responsabilităților și aptitudinile manageriale”* prezintă un pericol evident pentru independența judecătorilor în funcția de conducere în activitatea lor de manager de instanță precum și în activitatea lor de judecător. Criteriile pentru revocare sunt atât de vagi, încât nu permit o definiție clară a conținutului și limitelor lor. Caracterul vag este chiar accentuat prin prevederile de genul celor prevăzute de alineatul 4 din art. 51 care stipulează că *„la verificarea comportamentului și comunicării vor fi avute în vedere, în principal, comportamentul și comunicarea cu judecătorii, procurorii, personalul auxiliar,*

justițiabili, persoanele implicate în actul de justiție, alte instituții, mass-media, asigurarea accesului la informațiile de interes public din cadrul instanței sau parchetului și transparența actului de conducere.” Pe baza unei astfel de prevederi, cel puțin teoretic, orice deficiență presupusă poate fi abuziv apreciată pentru a declanșa o procedură de revocare. Prin urmare, posibilitatea de a declanșa o procedură de revocare prezintă în aceste condiții un potențial de presiuni (implicit), care ar putea influența deciziile manageriale și judecătorești ale judecătorilor în funcția de conducere. Aceasta cu atât mai mult cu cât – din cauza „rotației” trianuale în funcțiile de conducere, care în sine prezintă un pericol major pentru un management bun și stabil al instanțelor - majoritatea numirilor privește judecători care, fără vina lor, nu sunt destul de pregătiți pentru astfel de funcții și care, din această cauză, sunt permanent în pericol de a face greșeli mai puțin sau mai mult importante.

În altă ordine de idei, abrogarea indirectă a prevederilor privind revocarea unui judecător/procuror dintr-o funcție de conducere, ar trebui să aibă și un efect pozitiv asupra gradului de responsabilizare a celor care au competența de a numi în funcții de conducere, respectiv a membrilor secției de judecători sau de procurori, după caz.

¹⁴ Prevederea actuală permite activitatea magistraților doar în învățământul superior și, prin aceasta, exclude predarea dreptului de către magistrați la nivelul școlilor, lucru care, în viitor, ar putea fi considerat benefic pentru a învăța tinerii despre drepturile și obligațiile lor ca cetățeni.

¹⁵ Prevederea actuală exclude, fără necesitate, orice activitate de conducere onorifică a unui magistrat, pe când implicarea magistraților în astfel de funcții în domenii de activitate cetățenești, fără obiectiv financiar, de exemplu în domeniul cultural sau de sport popular, ar trebui să fie respectat și apreciat ca privind viața lor privată și totodată ca benefic pentru societate. Acordul

prealabil al CSM ar asigura, pentru fiecare caz în parte, respectarea compatibilității funcției de magistrat cu cea din afara sistemului.

16

Această propunere nu trebuie să rămână la stadiul de ideal, ci să producă efecte concrete în realitate. Stipulația actualei Constituții, că „*Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări*” (art. 16 alin. 1) și că „*Nimeni nu este mai presus de lege.*” (art. 16 alin. 2) poate fi realizată numai prin organele de justiție care sunt protejate de orice influență politică în rezolvarea dosarelor lor. Este adevărat că în multe din statele Uniunii Europene procurorii sunt încadrați într-un sistem ierarhic care – cel puțin formal - pleacă de la Ministrul de Justiție până la ultimul procuror. Dar, în țările model de stat de drept, această supraveghere funcționează fără nici o intervenție (ascunsă) din partea conducerii politice în cazuri individuale, pentru că aceste țări se bucură de o cultură politică/judiciară care exclude orice astfel de intervenții și care pedepsește pe cei care ar încălca regulile cu pierderea funcției politice. În România încă nu s-a înrădăcinat o astfel de cultură și, din mai multe motive, nici nu există deplină încredere a populației în independența și imparțialitatea procurorilor. Din această cauză, se impune o soluție care privește situația și care rezolvă problema în așa fel, încât populația poate să aibă încredere deplină. În afară de aceasta, de regulă, nu va exista o expertiză profesională la nivelul conducerii politice care să depășească expertiza unui procuror care lucrează un anumit dosar.

Prin urmare, soluția propusă nu ar putea deranja pe nimeni, care nu dorește să intervină în dosarele penale.

În rest, ordinea muncii procurorilor este controlată nu numai prin superiorii lor, dar și prin Inspekția Judiciară și soluțiile lor sunt complet sub controlul instanțelor care hotărăsc independent referitor la admisibilitatea rechizitorului

și, după plângerea persoanei afectate, referitor la orice alte acțiuni ale unui procuror. De altfel, proiectul prevede că Ministrul, prin ordonanța ministerială, poate însărcina parchetul competent de a deschide o anchetă penală în situația în care consideră că parchetul a rămas pe nedrept inactiv și totodată, poate ataca clasarea unui dosar penal în instanță. Pe această cale, Ministrul de Justiție poate asigura respectarea interesului statului în aplicarea legilor și procedurilor penale în cazul în care consideră necesar a interveni – dar, aceasta numai în mod transparent și sub control final judecătoresc. Din contră, ministrul nu are dreptul de a dispune clasarea unui dosar.

Desfășurarea politicii criminalistice rămâne pe deplin în competența Ministrului de Justiție, care emite instrucțiuni generale pentru parchete în vederea atingerii obiectivelor guvernului în lupta împotriva criminalității și care, în cazul neîndepliniri sau îndepliniri nesatisfăcătoare a instrucțiunilor sale, poate cere CSM revocarea Procurorului General sau Prim Procurorului în a cărei circumscripție s-au constatat deficiențele prezumate.

Observăm că, în ceea ce privește domeniul de drept penal, principiul egalității în fața legii, *„fără privilegii și fără discriminări”*, precum și preceptul Constituției, că: *„Nimeni nu este mai presus de lege”* este încălcat prin stipulația constituțională potrivit căreia „Președintele României se bucura de imunitate” (art. 72 alin. 2 teza 1). Cu excepția „faptelor grave prin care încalcă prevederile Constituției” (art. 95 alin. 1) și de „înaltei trădări” (art. 96 alin. 1), imunitatea președintelui nu este limitată prin nimic. Constituția nu prevede nici o procedură pentru a o ridica, chiar dacă președintele ar comite o crimă gravă. Apare indicat, ca acest privilegiu precum și altele care sunt prevăzute în Constituție, pentru anumite grupuri de demnitari, ar trebui să fie revizuite, pentru a restabili egalitatea cetățenilor în fața legilor și procedurilor penale.

¹⁷ O acordare extinsă de sarcini administrative unui organ de decizie cum este CSM, este din început greșit, pentru că nu există nici o garanție, chiar nici o așteptare justificabilă, că membrii aleși vor fi pregătiți profesional pentru astfel de sarcini, cu puține excepții. Aceasta s-a dovedit în mod evident în cazul actualului Consiliu care, are prea puțini membri cu experiență relevantă în administrarea justiției. Astfel, de exemplu, nici într-o perioadă de 7 ani de activitate CSM nu a reușit să promoveze un sistem adecvat de „volum de muncă”, instrument indispensabil în administrarea resurselor umane, în pofida mai multor programe și proiecte costisitoare. Nici nu există, până acum, un sistem performant de evaluare pentru magistrați.

În acest context trebuie constatat și faptul că „proiectul de management”, care până acum a fost solicitat și prezentat de fiecare candidat pentru CSM, a fost exercițiu de ficțiune. Prin rolul și competențele lor, niciun membru individual din CSM nu este în poziția de a realiza un astfel de „proiect” și acest lucru nu este posibil nici în colaborarea cu alți membri, fiindcă secțiile și plenul sunt organe îndreptățite să ia decizii și nu au competențe pentru administrarea sistemului judiciar în mod coerent.

Mai degrabă, trebuie o administrație stabilă și performantă la nivelul Ministerului Justiției care ar fi în stare să rezolve problemele încrucișate ale sistemului judiciar în mod coerent și integral – cu implicarea CSM, care, sub nici o formă, nu poate înlocui Ministerul Justiției.

Pentru rolul de adevărat garant al independenței justiției acordat CSM prin acest proiect, sunt necesari judecători și procurori cu experiență profesională și de viață, precum și cu discernământul și înțelepciunea legată de aceasta. Numai acest tip de membru este vizat prin propunerile dezvoltate în acest proiect cu privire la alegerea și compunerea Consiliului.

În viitor, Consiliul s-ar ocupa numai de chestiuni care privesc în mod direct cariera magistraților și independența acestora precum și – în funcție de

observator critic, de chestiuni administrative și legislative care afectează funcționalitatea sistemului. Desigur, rezolvarea potrivită a unor astfel de chestiuni presupune o alcătuire a Consiliului cu magistrați cu profundă experiență profesională. Din acest motiv, proiectul prevede, că sunt eligibili pentru Consiliu numai magistrații care au absolvit cu succes un traseu de carieră de la judecătorie până la Curtea de Apel și care pe baza practicii lor profesionale continue de judecător și procuror precum și prin apropierea lor de realitate la fața locului vor menține o privire de ansamblu asupra stării sistemului în circumscripția din care provin.

¹⁸ Extinderea numărului membrilor aleși permite o mai mare reprezentativitate a sistemului, îngreunează formarea unor grupuri de interese și facilitează alocarea sarcinilor pentru ședințele – de regulă – lunare.

Actuala reglementarea constituțională cu 9 judecători aleși și 5 procurori aleși obligă la efectuarea de alegeri în două trepte pe plan național, fără, totuși, a permite ca rezultat o reprezentativitate regională în Consiliu. În afara de aceasta, procesul de alegeri a fost prejudecat prin campania electorală de tipul alegerilor generale care au avantajat pe cei care au avut timpul de a călători oriunde prin țară cu susținere organizatorică și financiară a anumitor organizații, chiar străine, pe când alți magistrați nu au avut nici timpul și nici susținerea necesară pentru a face astfel de eforturi de campanie. În aceleași timp s-au născut idei greșite despre rolul și posibilitate membrilor Consiliului în sensul că ei personal ar putea schimba soarta justiției după planul lor de management.

¹⁹ În loc de doi reprezentanți, care actualmente participă numai la lucrări în plen, proiectul prevede 4 reprezentanți ai societății civile, din care 2 vor participa la lucrări în Secția pentru judecători și 2 vor participa la lucrări în Secția pentru procurori. Toți patru vor participa la lucrările în plen, cu drept de vot în secții și în plen.

Cu 17 membri magistrați experimentați în fiecare secție și chiar cu 34 membri magistrați experimentați în plen, Consiliul nu are nevoie de competență juridică în plus. Dimpotrivă, cea mai necesară și valoroasă contribuție a reprezentanților societății civile ar fi de a prezenta analizele, evaluările și reflecțiile lor de non-juriști, care privesc justiția printr-un unghi de vedere al cetățeanului de rând și care confruntă magistrații cu așteptările cetățenilor privind activitatea și performanța CSM.

În plus, activitatea și influența sporită a reprezentanților societății civile și în secțiile CSM ar putea contribui în mod important la transparența activităților și deciziilor CSM și prin aceasta, la creșterea încrederii populației în activitatea CSM ca instituție.

²⁰ Se aplica în mod corespunzător observațiile de la punctul anterior.

²¹ În caz, rar, de paritate de voturi se hotărăște prin tragere la sorți. Această măsură protejează votul secret și apare mai potrivită decât de a încredința unui membru votul decisiv, în situația în care, în realitatea, nu există o majoritate.

Soluția propusă ar elimina problemele care s-au produs în mod repetat în trecut, adică lipsa de cvorum și, în consecință, paralizarea Consiliului. Cu 20 membri în fiecare secție, este de așteptat ca numărul membrilor participanți și experți în materie să fie mereu suficient pentru a permite o discuție profundă a problemelor de pe agendă precum și o decizie bine gândită. De altfel, ar fi de la sine înțeles că, în cazul în care, un membru ar neglija obligația de a participa la ședințe, Consiliului ar lua măsuri potrivite și eventual disciplinare pentru a înlătura o astfel de neglijență.

²² Votul secret se impune pentru a asigura, pe cât posibil, că votul este exercitat în interesul obiectiv al sistemului judiciar. Votul secret asigură independența membrilor în fața așteptărilor exprimate sau prezumate a celor

din afară cu privire la deciziile de luat și protejează independența membrilor contra primejdiei de presiuni, care ar putea fi exercitate din interior. Prin decretarea votului secret se evită orice discuții despre obiectivitatea votului exercitat.

²³ Clarificarea că membrii CSM nu reprezintă interesele alegătorilor lor sau instanțelor lor, ci interesele justiției și tuturor cetățenilor pentru asigurarea independenței și bunei funcționări a sistemului deosebește Consiliul în mod clar de o asociație profesională, al cărei obiectiv – legitim - este înainte de toate - promovarea intereselor profesionale a membrilor acesteia.

²⁴ Următoarele schimbări au ca scop ridicarea independenței membrilor CSM și a conducătorilor instanțelor și parchetelor.

a) Excluderea revocărilor „populare“.

aa) Posibilitatea de a revoca membrii CSM prin votul adunării generale a instanțelor sau a parchetelor reprezintă un pericol permanent și ascuns pentru independența și obiectivitatea membrilor în activitatea lor. Odată aleși, membrii Consiliului trebuie să fie obligați numai la interesele obiective ale justiției și ale cetățenilor și supuși numai legii și conștiinței lor. Interesele obiective ale justiției și cetățenilor nu pot fi supuse niciunui interes particular, cu excepția cazului în care Consiliul apreciază, în circumstanțe singulare și excepționale, că acestea prevalează. Eventualele probleme cu privire la activitatea membrilor se rezolvă exclusiv și adecvat prin aplicarea prevederilor disciplinare și penale.

bb) În legătură cu excluderea revocărilor „populare“ a membrilor CSM se impune o clarificare în aceleași sens cu privire la posibilitate de a iniția revocarea conducătorilor instanțelor și parchetelor prin adunări generale a instanțelor/parchetelor. Conducătorii CSM exercită și funcția de judecător/procuror. Este incontestabil, că amenințarea permanentă de a fi

obiectul unei acțiuni de revocare poate să prezinte, cel puțin în mod obiectiv, un pericol pentru obiectivitatea și independența conducătorilor nu numai cu privire la activitatea lor administrativă, ci și cu privire la activitatea lor de judecător/procuror. Eventuale probleme cu privire la activitatea conducătorilor în perioada mandatului lor de numai trei ani se rezolvă exclusiv și adecvat prin aplicarea prevederilor disciplinare și penale.

b) Posibilitatea de a reînnoi mandatul de membru CSM poate să prezinte un potențial pericol pentru obiectivitatea și imparțialitatea unui membru care ar fi înclinat de a căuta un nou mandat în viitor. Deci, clarificarea că reînnoirea nu este permisă, corespunde cu demarcarea clară a rolului Consiliului spre deosebire rolul unei asociații profesionale.

S-ar putea argumenta, că în trecut a existat un motiv pentru a reînnoi mandatele, fiindcă CSM a exercitat multe activități administrative în afara vocației Consiliului de garant al independenței justiției. În aceste condiții, păstrarea experienței membrilor care s-au implicat ar fi fost folositoare pentru această instituție nouă. Acest aspect nu va mai exista în momentul în care membrii Consiliului vor fi eliberați de orice activitate cu caracter administrativ propriu-zisă și se vor concentra pe discutarea și aprecierea lucrărilor pregătite pentru a îndeplini slujba lor de organ colectiv hotărâtor. Pregătirea activităților va fi în primul rând sarcina și răspunderea unei echipe restrânse de funcționari sub conducerea și răspunderea Secretarului General (Adjunct), care la rândul său va fi subordonat Președintelui și Vicepreședintelui CSM.

c) De asemenea, cu scopul ridicării independenței membrilor CSM, prezența și imixtiunea președintelui țării în ședințele CSM ar trebui abrogată. Nu există o justificare pentru o astfel de imixtiune din partea președintelui în dreptul constituțional modern. Consiliul, care reprezintă puterea judecătorească de stat nu are sub nici un aspect nevoie de o astfel de tutelă.

Această măsură se impune cu atât mai mult cu cât, în România, președintele controlează în mod activ serviciile secrete și prezența lui ar putea neliniști membrii și din acest motiv, împiedica o discuție deschisă și genera temeri, chiar nejustificate, care ar putea afecta obiectivitatea și independența membrilor, fără a fi perceptibile și pentru alții. Mai mult, se pare și în interesul obiectiv al funcției de președinte, de a nu se ridica suspiciuni, că prin rolul lui în CSM el ar putea influența membrii și deciziile CSM și, în mod direct sau indirect, chiar ar putea influența activitatea parchetelor sau instanțelor cu privire la anumite cazuri în derulare. Amintim, că rolul Președintelui Franței în CSM francez este unul cu caracter pur ceremonial care se limitează la o convocare anuală solemnă, deci se deosebește foarte mult de practicile și relațiile care s-au înscăunat în România.

d) Decretarea strictă a votului secret.

Aceasta se impune pentru a asigura pe cât posibil ca votul să fie exercitat în interesul obiectiv al sistemului judiciar. Votul secret asigură independența membrilor în fața așteptărilor exprimate sau prezumate a celor din afară cu privire la deciziile de luat și protejează independența membrilor contra primejdiei de presiune, care ar putea fi exercitată din interior. Prin decretarea votului secret se evită orice discuții cu privire la obiectivitatea votului exercitat.

²⁵ Această prevedere este justificată pentru ipoteza în care una sau mai multe dintre curțile de apel să fie desființate ca urmare a unei eventuale decentralizări a administrației publice.

²⁶ Dacă activitatea este organizată în mod potrivit, eficient și riguros, ședințele secțiilor și plenului vor ocupa maximum o săptămână pe lună, în așa fel, încât membrii aleși nu ar trebui să stea, de regulă, mai mult de trei zile în București pentru ședințe. De exemplu: Ședința secției pentru judecători luni și marți, ședința plenului miercuri, ședința secției pentru procurori joi și vineri.

Dacă activitatea secțiilor s-ar desfășura în mod treptat, secțiile ar putea folosi aceeași sala de ședință și mare parte din personalul administrativ ar putea fi angajat în modul cel mai eficace pentru cele două secții. Doar pentru ședința plenului - care de regulă nu ar trebui să dureze mai mult de câteva ore – ar fi nevoie de o sală de ședință mai mare.

²⁷ Fiindcă acest subiect a fost discutat controversat în trecut, rezultatul acestor discuții dând naștere anumitor incertitudini juridice, se impune o clarificare și anume că și numirea într-o funcție de conducere, care este mereu legată de o răspundere suplimentară, constituie o promovare în sensul legii și că, în consecință, se aplică aceleași reguli și proceduri.

²⁸ Fiindcă expertiza necesară pentru rezolvarea dosarelor disciplinare sau privind cariera magistraților există pe deplin în secții, nu există nici un motiv sau utilitate pentru a implica și plenul în soluționarea unor astfel de dosare. Pe de altă parte, rolul important al plenului este de a dezbate chestiuni de interes comun care depășesc competențele secțiilor și care nu privesc sub nici o formă drepturile sau interesele individuale ale unui magistrat. În consecință, deciziile plenului nu sunt supuse niciunui atac în justiție din partea magistraților decât, pe baza regulilor de procedură administrativă comună, în cazul în care plenul depășește competența sa prin luarea unei măsuri cu privire la un magistrat.

²⁹ Procedura de urgență propusă are ca scop evitarea acelor situații în care din cauza absenței unor membri în special în timpul vacanțelor, plenul nu s-a întrunit un cvorum și prin urmare, CSM nu a fost apt de a lua măsuri urgente, ceea ce a generat, uneori, consecințe negative.

Cu procedura propusă, CSM va avea capacitate neîntreruptă de a acționa repede și adecvat. În aceleași timp, cheltuielile de energie, timp și bani pentru ședințele extraordinare vor putea fi evitate la maximum.

Faptul, că deciziile vor fi luate de un singur magistrat în loc de întreaga secție, nu este precumpănitor. Deciziile – excepționale - de urgență vor fi luate de magistrați experimentați, care sunt obisnuiți din activitatea lor profesională zilnică de a lua pe propria lor răspundere decizii de mare importanță pentru cei afectați.

³⁰ Numirea unui judecător Președinte și a unui procuror Vicepreședinte al CSM reflectă realitatea, că numărul judecătorilor, pe de o parte, și numărul procurorilor, pe de altă parte, este în raport de cca. 2 la 1 precum și că activitatea instanțelor în alte domenii de drept depășește de multe ori activitatea lor în domeniul penal. Acest raport formează și imaginea populației despre sistemul judiciar, așa încât numirea unui judecător la conducerea CSM este considerată ca de la sine înțeleasă, nu numai de cea mai mare parte dintre magistrați, dar și de către populație. Nu în ultimul rând, reprezentarea CSM de către un judecător este indicată și pe plan internațional, fiindcă puterea judecătorească este, oriunde în lume, reprezentată de judecători. Din acest considerent, împărțirea conducerii între un Președinte judecător și un Vicepreședinte procuror, apare consecventă și indicată și nu aduce atingere, sub niciun aspect, intereselor procurorilor, care în viitor ar putea avea un statut asemănător, în mare măsură, cu cel al judecătorilor.

³¹ Reintroducerea reglementărilor inițiale din Legea nr. 317/2004, potrivit cărora numai președintele și vicepreședintele au activitate permanentă permite o reconcentrare a membrilor asupra sarcinilor esențiale, face CSM atractiv și pentru magistrați care nu doresc să se mute la București, dar ar fi dispuși de a veni, ca regulă, o dată pe lună la CSM. Aceasta ar permite realizarea țintei inițiale, aceea ca membrii Consiliului să fie și să rămână familiarizați cu situația instanțelor și parchetelor prin activitatea lor personală de zi cu zi, ca judecători sau procurori, chiar dacă volumul acestei activități va trebui neapărat redus. În aceleași timp, această structură se opune oricărei

tentații de a abuza CSM ca un for politic.

În afară de aceasta, selecționarea candidaților pentru CSM exclusiv dintre magistrații din raza fiecărei Curți de Apel în parte, presupune că acei candidați vor fi cunoscuți de colegii alegatori, având, de regulă urmată cariera de la judecătorie până la Curtea de Apel în aceleași circumscripție, lăsând în urma un traseu profesional și personal de mulți ani, care permite colegilor lor de a prețui stabilitatea și abilitatea lor personală și profesională pentru funcția de membru CSM. Aceasta se deosebește în mod clar și pozitiv de situația în care candidați necunoscuți sau cunoscuți numai prin declarațiile lor publice, fac campanii de natură politică în țară.

³² Chiar dacă Ministrul este membru din oficiu în CSM, obligația Inspecției Judiciare de a raporta și CSM și MJ se justifică, pe considerentul, că cele două instituții au competențe diferite și ca urmare, măsurile de urmărit în legătură cu raportul pot fi diferite.

³³ Decretarea obligației că orice funcție în justiție trebuie să fie alocată persoanei care, în comparație cu solicitanții concurenți, este cea mai potrivită pentru funcția conferită, se impune nu numai în interesul calității actului de justiție ci și pentru a suprima orice pericol de nepotism nociv. Este și o exigență rezultând dintr-un principiu de *egalitate* (a se vedea art. 16 alin. 1 din Constituție care stipulează sub titlul “*Egalitatea în drepturi*” că “*Cetățenii sunt egali în fața legii*”). Dezavantajarea celui mai potrivit prin conferirea funcției în chestiune unei persoane care, prin comparație, este mai puțin potrivită, reprezintă un tratament inegal față de cel dintâi.

³⁴ În cazul de abilitate egală între candidați, aplicarea unui criteriu obiectiv și rezonabil – prestabilit - pentru a rezolva impasul, nu reprezintă o încălcare a principiului de egalitate.

³⁵ Decretarea unei proceduri transparente și verificabile prin instanța judecătorească se impune pentru a suprima, cât se poate, pericolul ca obiectivul de a atribui funcția celui mai potrivit solicitant/candidat să fie eludat, fiindcă procesul de evaluare a solicitanților în sine implică, deja, o marjă de apreciere care nu este cenzurabilă.

LUMEA JUSTITIEI.RO